

Møte mandag den 3. desember 2007 kl. 10

President: Eirin Faldet

Dagsorden (nr. 25):

1. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008, kapitler under Fornyings- og administrasjonsdepartementet og Finansdepartementet, konstitusjonelle institusjoner (rammeområde 14) (Budsjett-innst. S. nr. 10 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008))
2. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens oppfølging av forvaltningsrevisjoner behandlet av Stortinget (Innst. S. nr. 44 (2007-2008), jf. Dokument nr. 3:1 (2007-2008))
3. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av måloppnåelse og effektivitet ved fylkesmannsembetene (Innst. S. nr. 33 (2007-2008), jf. Dokument nr. 3:14 (2006-2007))
4. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av tilbudet til barn og unge med psykiske problemer (Innst. S. nr. 47 (2007-2008), jf. Dokument nr. 3:7 (2006-2007))
5. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningen av kontantstøtteordningen (Innst. S. nr. 34 (2007-2008), jf. Dokument nr. 3:12 (2006-2007))
6. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering i Norge (Innst. S. nr. 35 (2007-2008), jf. Dokument nr. 3:11 (2006-2007))
7. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av Norfunds drift og forvaltning (Innst. S. nr. 45 (2007-2008), jf. Dokument nr. 3:13 (2006-2007))
8. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningen av Svalbard (Innst. S. nr. 46 (2007-2008), jf. Dokument nr. 3:8 (2006-2007))
9. Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008, kapitler under Justis- og politidepartementet mv. (rammeområde 5) (Budsjett-innst. S. nr. 4 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2007-2008))
10. Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker og André Oktay Dahl om innføring av minimumsstraff ved tredje gangs domfellelse eller mer ved alvorlige straffbare handlinger (Innst. S. nr. 19 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:105 (2006-2007))

11. Interpellasjon fra representanten André Oktay Dahl til justisministeren:

«I Soria Moria-erklæringen sier Regjeringen at den vil innføre en tilbakeføringsgaranti for straffedømte etter endt soning. Fokus på hvordan man skal sørge for rusfrihet, sikre at de får et tilbud om jobb eller utdanning og et sted å bo, er helt grunnleggende for at man skal få bukt med gjengangerproblematikken. Mange frivillige organisasjoner gjør et fantastisk arbeid for denne gruppen. De har høy kompetanse, troverdighet og ikke minst tillit hos brukerne og er etter Høyres mening et uvurderlig supplement til tilbud i offentlig regi.

Hvilken rolle mener statsråden de frivillige organisasjonene skal ha for å realisere tilbakeføringsgarantien?»

12. Interpellasjon fra representanten André Oktay Dahl til justisministeren:

«I løpet av det siste året har media gjentatte ganger avdekket misforholdet mellom den informasjonen Stortinget har fått om situasjonen i henholdsvis gråsonene i den private sikkerhetsbransjen og nå MC-gjengene. Regjeringen har over lengre tid gitt et inntrykk av at det meste er under kontroll hva MC-gjengene angår, mens man i forhold til sikkerhetsbransjen ser ut til å ha manglet både interesse for og evne til å få gjennomført tiltak som kan kvele en oppblomstring av grov kriminalitet knyttet til disse. Stortinget må fatte sine vedtak basert på reell informasjon om hvordan situasjonen er, men har de siste årene til dels blitt hensatt til å forholde seg til politisk retorikk og at statsrådets fokus har blitt spredd i alle retninger.

Hvorledes vurderer statsråden faren disse miljøene representerer, og hvordan vil han sørge for at den bevilgende myndighet gis tilstrekkelig informasjon som kan danne grunnlag for adekvate budsjetter?»

13. Referat

Presidenten: Representanten Heikki *Holmås*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra representantene Laila *Dåvøy* og Hallgeir H. *Langeland* foreligger søknader om permisjon i tiden fra og med 3. desember til og med 5. desember – begge for å delta i Den vesteuropeiske unions parlamentariske forsamlings 53. sesjonsmøte, andre del, i Paris.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Hordaland fylke: Knut Arild *Hareide*
For Rogaland fylke: Gjertrud *Kjellesvik*
3. Gjertrud *Kjellesvik* innvelges i Lagtinget for den tid hun møter for representanten Hallgeir H. *Langeland*.

Presidenten: Knut Arild *Hareide* og Gjertrud *Kjellesvik* er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møter i dag og for resten av inneværende uke – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Sigvald Oppebøen Hansen og Gunn Olsen.

– Andre forslag foreligger ikke, og Sigvald Oppebøen Hansen og Gunn Olsen anses enstemmig valgt som settepresidenter for Stortingets møter denne uken.

Statsråd Heidi Grande Røys overbrakte 1 kgl. proposisjon (se under Referat).

Presidenten: Fra Statsministerens kontor foreligger følgende brev til Stortinget, datert 30. november 2007:

«I statsråd for H.M. Kongen holdt på Oslo slott 30. november 2007 kl. 1100 er bestemt:

Statssekretær Randi Øverland gis etter søknad avskjed i nåde fra embetet som statssekretær for statsråd Trond Giske.

Statssekretær Wegard Harsvik gis etter søknad avskjed i nåde fra embetet som statssekretær for Sylvia Kristin Brustad med fratredelse 3. desember 2007.

Statssekretær Wegard Harsvik utnevnes til statssekretær for statsråd Trond Giske med tiltredelse 3. desember 2007.

Kari Henriksen utnevnes til statssekretær for statsråd Sylvia Kristin Brustad med tiltredelse 3. desember 2007.»

Det refererte brev foreslås vedlagt protokollen. – Det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008, kapitler under Fornyings- og administrasjonsdepartementet og Finansdepartementet, konstitusjonelle institusjoner (rammeområde 14) (Budsjett-innst. S. nr. 10 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008))

Presidenten: Etter ønske fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Lodve Solholm (FrP) [10:04:36] (leiar i komiteen): Kontroll- og konstitusjonskomiteen legg med dette fram si budsjettinnstilling for rammeområde 14, som har ei inntekts- og utgiftsramme på 1 480 217 000 kr. Der er eitt avvikande forslag, og eg kan med ein gong ta det opp i og med at det er frå Framstegspartiet og Høgre. Så eg tek opp forslaget.

Det som er bakgrunnen for det forslaget, er at i fjor sa ein samla komite at vi såg det slik at folkegåva til kongen hadde folket ansvar for å halde ved like, og i brev frå hof-fet gav ein uttrykk for at det var ønskjeleg med 2,5 mill. kr til restaurering, istandsetjing og vedlikehald av Kongssetra. Det var det ikkje funne plass til i budsjettforslaget frå Regjeringa, og vi fremjar derfor eit forslag om å auke post 50 med 2,5 mill. kr og finn inndeckning til det i posten under Stortinget som gjeld tilskot til politiske parti. Vi har sett i media og også i rekneskapen at dei politiske partia har raust med pengar. Dei aller fleste politiske partia har store bankkontoar som viser at vi i Stortinget no sannsynlegvis løyver for mykje pengar til stortingsgruppene i høve til det dei kan klare å bruke.

Dessutan er det også blitt ei innstramming av kva stortingsgruppene kan bruke dei pengane til, så vi ser det ikkje som så vanskeleg å bruke 2,5 mill. kr av dei over 100 mill. kr som går til stortingsgruppene kvart år, til det. Det er mogleg at saksordføraren vil ta eit treminuttsinnlegg om dette seinare i debatten.

Som saksordførar for kapittelet om Sivilombodsmannen vil eg berre kort nemne at det er ikkje noko endringsforslag der. Eg vil peike på at det er viktig at Sivilombodsmannen er der, at vi har eit institutt som kan ta vare på enkeltmennesket sine rettar overfor det offentlege, og at det er eit sær s viktig arbeid som Sivilombodsmannen gjer.

Med desse få orda legg eg då fram dette budsjettforslaget. Eg reknar med at kanskje nokre saksordførarar for dei andre kapitla vil ta ordet.

Presidenten: Representanten Lodve Solholm har tatt opp det forslaget han refererte til.

Berit Brørby (A) [10:07:45]: Det er bare en kort merknad. EOS-utvalget gjør en utmerket jobb som kontrollorgan, med ansvar for å påse at den sivile overvåkingstjenesten, den militære etterretningstjenesten og sikkerhetstjenesten fungerer innen de fastsatte rammer.

Budsjettet for 2008 viser en betydelig økning. Dette skyldes først og fremst behovet for nye lokaler. Komiteen har mottatt en henvendelse om en ytterligere økning på 200 000 kr – ikke mye i den store sammenhengen – men har i denne omgang allikevel ikke funnet rom for å øke rammene. Jeg ser imidlertid ikke bort fra at det eventuelt kan være naturlig å vurdere dette behovet på nytt i forbindelse med behandlingen av revidert budsjett til våren.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 893)

S a k n r . 2

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens oppfølging av forvaltningsrevisjoner behandlet av Stortinget (Innst. S. nr. 44 (2007-2008), jf. Dokument nr. 3:1 (2007-2008))

Presidenten: Etter ønske fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begren-

ses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Lodve Solholm (FrP) [10:09:55] (leiar i komiteen og ordfører for saka): Riksrevisjonen følgjer normalt opp forvaltningsrevisjonar tre år etter at sakene er handsama i Stortinget. Dersom det ikkje er synlege forbetringar etter tre år, blir sakene følgde opp igjen det påfølgjande året.

Dokumentet frå Riksrevisjonen omhandlar totalt ni forvaltningsrevisjonar. Åtte av sakene er avslutta, og komiteen deler Riksrevisjonen si vurdering av at det er for-svarleg å avslutte handsaminga no.

Når det gjeld undersøkinga av effektiviteten i planlegging og styring av felles forvaltningssystem i Forsvaret, viser komiteen til at den vidare oppfølginga må skje gjennom den årlege rekneskapsrevisjonen.

Undersøkinga av inntektssystemet for kommunane viste at det m.a. har skjedd feil i innrapporteringa av psykisk utviklingshemma, og at dette førte til at nokre kommunar fekk for lite tilskot, mens andre kom urettmessig godt ut. Komiteen føreset at Kommunal- og regionaldepartementet aktivt informerer kommunane om gjeldande kriterium, slik at kommunane får det tilskotet dei har krav på.

Riksrevisjonen har avslutta undersøkinga av oppfølginga og tilsynet i barnevernet. Komiteen vil vise til at Riksrevisjonen har sett i gang ein forvaltningsrevisjon av Bufetat, og føreset at denne rapporten vil omhandle dei viktigaste problemområda i høve til barnevernet.

På bakgrunn av resultatet frå Riksrevisjonen si undersøking av statlege kjøp av persontransporttenester frå NSB føreset komiteen at Riksrevisjonen følgjer utviklinga i NSBs persontransport og informerer Stortinget på eigna måte.

Når det gjeld undersøkinga av Kripos, registrerer komiteen at dei iverksette tiltaka synest å ha retta opp dei viktigaste svakheitene rapporten peikar på.

Riksrevisjonen har avslutta undersøkingane som gjeld effektiviteten i norsk bistand til Mosambik. Komiteen vil på generelt grunnlag streke under viktigheita av at kontrollen med norsk bistand blir prioritert.

Når det gjeld undersøkinga av innfordringa i skatteetaten og toll- og avgiftsetaten, legg komiteen til grunn at Riksrevisjonen følgjer innkrevjingsarbeidet og restansesituasjonen i etatane gjennom den årlege rekneskapsrevisjonen.

Når det gjeld Riksrevisjonen si undersøking som gjeld bevaring og sikring av samlingane ved fem statlege museum, varslar Riksrevisjonen ein ny forvaltningsrevisjon på området for å undersøkje om det har skjedd forbetringar. Komiteen er tilfreds med at det er sett i gang ei ny undersøking av bevaringa og sikringa av samlingane ved dei statlege musea, og vil understreke vårt felles ansvar for å sikre kulturskattane for ettertida.

Den eine saka som blir følgt opp vidare, gjeld undersøkinga av toll- og avgiftsetatens kontroll med verksemda, Dokument nr. 3:7 for 2003-2004. Riksrevisjonen gir uttrykk for bekymring over at ressursbruken på kontrollen med verksemda synest å gå ned. Komiteen er tilfreds med at Riksrevisjonen følgjer saka vidare, og føreset at Stortinget blir informert på eigna måte.

Til slutt: Dokument nr. 3:1 frå Riksrevisjonen vekkjer kanskje ikkje så stor merksemd, men eg vil likevel understreke at rapporten og oppfølginga av forvaltningsrevisjonar er viktig i høve til Stortinget si kontrolloppgåve.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 895).

S a k n r . 3

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av måloppnåelse og effektivitet ved fylkesmannsembetene (Innst. S. nr. 33 (2007-2008), jf. Dokument nr. 3:14 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Berit Brørby (A) [10:14:44] (ordfører for saken): Fylkesmannen er statens fremste representant i fylket. Fylkesmannens oppgaver er å sette statlig sektorpolitikk, både lokalt og regionalt, ut i livet og sørge for at statens politikk framstår som samordnet og helhetlig. I tillegg skal Fylkesmannen fungere som rettssikkerhetsinstans, føre tilsyn med kommunenes virksomhet og være klageinstans.

Fylkesmannen har oppgaver innen politikkområdet fra 13 departementer. Dette illustrerer hvilke betydelige samordningsoppgaver det er tale om. Utgangspunktet for Riksrevisjonens undersøkelse har vært forholdet mellom fylkesmannsembetenes oppgaver og de ressurser som stilles til disposisjon for embetene. Videre har man sett på embetenes måloppnåelse og prioritering av ressursene og styringen ut fra prinsippet om mål og resultatstyring.

Funnene i undersøkelsen er ikke oppløftende. Kontroll- og konstitusjonskomiteens enstemmige anmodning i Innst. S. nr. 82 for 2001-2002 om Regjeringens vurdering av om «forventningene til effekten av rasjonalisering og effektivisering står i rimelig forhold til de ressurser og krav som stilles til embetene», er ikke fulgt opp. Tvert imot foreligger det ingen fullstendig oversikt over ressursituasjonen i embetene, og det er heller ikke foretatt noen systematisk vurdering av forholdet mellom midler og pålagte oppgaver.

Fornyings- og administrasjonsdepartementet har et overordnet ansvar for å koordinere fylkesmannsembete-

ne. Jeg er litt overrasket over departementets nedtoning av dette ansvaret. Selv om det enkelte fagdepartement har direkte faglig instruksjonsmyndighet overfor Fylkesmannen innen sitt fagområde, må Fornyings- og administrasjonsdepartementet ta ansvaret for at virksomheten samordnes på tvers av fagområdene. Jeg viser til at en enstemmig kontroll- og konstitusjonskomite presiserte i Innst. S. 156 for 2006-2007 at den til enhver tid sittende statsråd i Fornyings- og administrasjonsdepartementet må være seg bevisst sitt særlige ansvar som pådriver for og koordinator overfor sektordepartementene i forvaltningspolitiske saker.

Det er også viktig at departementet tar hovedansvaret for å sikre at det er samsvar mellom de oppgaver som pålegges fylkesmannsembetene, og de ressurser som stilles til embetenes disposisjon. Kontroll- og konstitusjonskomiteens flertall ber Regjeringen sørge for at det utarbeides et regelverk som sikrer det enkelte departement ansvar og eierskap til de oppgavene de overlater til fylkesmennene og hvor Fornyings- og administrasjonsdepartementet får et særlig ansvar for å sikre at det følger med tilstrekkelige ressurser til at oppgavene faktisk lar seg gjennomføre.

Jeg forutsetter at statsråden følger opp og tar disse utfordringene på alvor.

Når det gjelder de konkrete områdene, uttrykker en samlet komite bekymring for at arbeidet med samfunnsikkerhet og beredskap synes nedprioritert. Fylkesmennene skal spille en viktig rolle i dette arbeidet, og jeg forutsetter derfor at Regjeringen sørger for at dette området gis nødvendig prioritet.

Komiteen har merket seg en positiv utvikling når det gjelder klagesaksbehandling. Der har departementet fulgt opp og opprettet et system som gjør det mulig å sammenlikne behandlingstiden mellom fylkene. Når det gjelder tilsynsoppgavene, er disse økende, samtidig som mange embeter ikke engang oppfyller kravene til antall tilsyn eller ligger på et minimum.

Fylkesmennene har en viktig funksjon på vegne av staten. Dersom oppgavene skal la seg løse på en tilfredsstillende måte, krever det at det er samsvar mellom de oppgaver som pålegges, og de ressurser som stilles til disposisjon.

For øvrig viser jeg til innstillingen.

Ib Thomsen (FrP) [10:19:11]: Fylkesmannen med sine ressurser må prioritere mellom lovlighetskontroll og rettssikkerhetsoppgaver på den ene siden og overprøving av framtidrettede politiske vedtak i plan- og arealsaker på den andre siden. Jeg vil påpeke at 36 pst. av årsverkene i fylkesmannsambetet brukes til områder under Landbruksdepartementet og Miljøverndepartementet, mens bare 15 pst. av årsverkene brukes til helse- og omsorgsområdet. Jeg mener at det er en feilprioritering, og at Fylkesmannens hovedprioriteringer klart må være lovlighetskontroll og rettssikkerhetsoppgaver.

Det kan virke som om noe har sviktet hos Fylkesmannen og i lovlighetskontrollen når det gjelder Terra-saken. Her mener jeg at noe har sviktet, også hos Fylkesmannen. Dette bør man gå inn og se på. På lik linje med at man vur-

derer hva rådmannen har gjort, hva Terra har gjort og hva kommunene har gjort, bør man se på hva Fylkesmannen har gjort i denne saken.

Det kan virke som om Fylkesmannen pr. i dag har altfor mange oppgaver. Det er potensial for innsparing og omprioriteringer. Dagens ordning, hvor kommunale vedtak gang på gang blir overprøvd av byråkrater hos Fylkesmannen, må på sikt erstattes av en forvaltningsdomstol som kan vurdere lovligheten av kommunale vedtak. Fylkesmannens innsigelsesrett og skjønn bør på kort sikt begrenses til legalitetskontroll.

Jeg viser til at de vedtakene som overprøves av Fylkesmannen, oftest er knyttet til bruk av skjønn. Dette begrenser klart lokaldemokratiet.

Fremskrittspartiet ønsker å begrense Fylkesmannens rolle til en ren legalitetskontroll, og på sikt erstatte Fylkesmannen med en forvaltningsdomstol, noe som vi mener er et godt alternativ.

Jeg vil også vise til at Fremskrittspartiet gjentatte ganger har fremmet forslag om å etablere forvaltningsdomstoler i Norge. Muligheten for domstolskontroll i dag er nærmest fraværende og ikke egnet til å øke respekten for de rettslige rammer for forvaltningen. Konsekvensen er at rettsikkerheten har dårligere kår i forvaltningens dagligliv enn nødvendig. Dagens form for domstolskontroll med forvaltningen er helt klart utilstrekkelig.

Fylkesmannens oppgaver må, som sagt, begrenses til lovlighetskontroll, tilsyn og beredskapsarbeid. Det er bygd opp seks nasjonale statlige tilsyn og direktorat som ivaretar de fleste av fylkesmennenes tradisjonelle rådgivnings- og rettleidningsoppgaver overfor lokale myndigheter.

Dagens samfunn er preget av at informasjon er lettere tilgjengelig, og ny teknologi gjør at kontaktene med nasjonale institusjoner går raskt og effektivt. Derfor mener jeg og Fremskrittspartiet at det er mulig å redusere fylkesmannsambetets omfang og aktivitet. Eksempler på det er områder innenfor landbrukspolitikken, folkehelsearbeidet og integreringspolitikken.

Det er mye dobbeltarbeid mellom statlige direktorat, fylkesmannsambetene, fylkeskommunene og kommunene. Regjeringen må vurdere om forventningene til effekten av rasjonalisering og effektivisering står i rimelig forhold til de ressurser som stilles til rådighet, og de krav som stilles til embetene.

Riksrevisjonens rapport viser at en slik gjennomgang ikke er foretatt. Tvert om viser undersøkelsen at det ikke foreligger noen fullstendig oversikt over ressursituasjonen hos Fylkesmannen, og at det ikke er foretatt noen systematisk vurdering av de midlene som er stilt til disposisjon for de pålagte oppgavene.

Som sagt, jeg mener at det her er en feilprioritering, og at Fylkesmannens hovedprioriteringer klart må være lovlighetskontroll og rettssikkerhetsoppgaver.

Per-Kristian Foss (H) [10:23:36]: Når man leser Riksrevisjonens rapport på dette området, får man et veldig klart inntrykk av at det er veldig lett for en regjering når man lager nye lover, å si at tilsynet med denne loven må

fylkesmennene ordne med. Det sitter da fornyingsministeren og hører i utallige møter i Regjeringen uten at de samme statsråder forpliktet til å sende penger til Fylkesmannen. Og da opplever vi at Fylkesmannen har formell kontroll på en rekke områder hvor det ikke er noen reell kontroll. Vi har i den senere tid sett to eksempler på dette. Senest for et par døgn siden ble det jo avdekket at Fylkesmannens kontroll på forurensningssiden – i dette tilfellet gjaldt det avfallstomter, og i dette tilfellet gjaldt det et spesielt fylke, men jeg tror det er generelt over hele landet – er basert på at de angjeldende virksomheter kontrollerer seg selv, for Fylkesmannen gjør det iallfall ikke, og Fylkesmannen vet at det syndes mot loven, og gjør ingen ting, av kapasitetshensyn, som det heter. Det er den såkalte miljøvernavdelingen som i dette tilfellet hadde en og en halv stilling i det angjeldende fylket.

Et mer aktuelt eksempel – og her forventer jeg at statsråden kommer med et vel forberedt svar – er den såkalte Terra-skandalen, som vi har registrert at Regjeringen er veldig opptatt av. Hvorfor i all verden har kommuner hatt anledning til å spekulere så vilt og hemningsløst med skattebetalernes penger, og på toppen av det hele også fremtidige penger, uten at Fylkesmannen driver noen kontroll? Fylkesmannen driver derimot kontroll med hensyn til de som står på Robek-listen, som knapt nok har penger å spekulere med, mens de som har penger å spekulere med, får spekulere fritt, uten kontroll. Jeg har sett noen tall som tyder på at hvis Hattfjelldals gjeldsopptak pr. innbygger skulle skjedd i landets hovedstad, så ville vi altså stått overfor et gjeldsopptak på mellom 40 og 50 milliarder kr. Jeg skal ikke inntå for det eksakte tallet, men bare peke på at det hadde kanskje avfødt en viss oppmerksomhet, for å si det forsiktig. Og da er mitt spørsmål: Hva skyldes fylkesmannsembetets søvn i disse saker, og hva er Regjeringens strategi for å vekke dette til live? Jeg er, i likhet med forrige taler, bekymret på dette punktet, men jeg er nok ikke enig i at fylkesmennene har for mye ressurser. Fylkesmennene har for mange oppgaver, og det følger ikke ressurser med. Da tror jeg jeg ville begynt å se litt på oppgavene før jeg begynte å kutte ressurser ytterligere. For det er ikke bra for et rettssamfunn at vi overlater kontrolloppgavene til et organ som bare har formell kontroll på papiret, og det skjer i praksis altså rett og slett ingen ting.

Jeg ser med spenning frem til statsrådets svar.

Lars Peder Brekk (Sp) [10:26:45]: Fylkesmannen er regjeringens representant i fylket, og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer følges opp regionalt og lokalt. Vi vet jo, som det ble nevnt av saksordføreren, at oppgaveporteføljen til fylkesmannsembetene er omfattende og svært sammensatt.

Målet med Riksrevisjonens undersøkelse har vært å vurdere effektiviteten, måloppnåelsen, prioriteringene og ressursituasjonen hos fylkesmannsembetene og å vurdere den overordnede styringen med embetene.

Undersøkelsen viser bl.a. at det er stor variasjon i hvordan kommunene oppfatter at fylkesmannsembetene balanserer faglige sektorhensyn opp mot kommuneøkonomi

og kommunalt selvstyre. I enkelte fylker opplever kommunene at fylkesmennene ivaretar de statlige sektorhensynene på en måte som sikrer lokaldemokratiet et spillerom for å ta selvstendige beslutninger. I andre fylker derimot opplever kommunene at fylkesmennene legger størst vekt på faglige sektorhensyn og i mindre grad tar hensyn til kommuneøkonomi og det kommunale selvstyret. En del kommuner peker på at fagavdelinger i de enkelte embeter opptrer uavhengig av hverandre, og at Fylkesmannen framstår som lite helhetlig i sin kommunerettede samordning. Konsekvensen kan være risiko for at kommunen ikke får realisert statlige målsettinger som følge av begrensninger som skyldes konkurrerende sektorpolitiske hensyn.

Undersøkelsen viser også at enkelte embeter har store utfordringer knyttet til samordning av regionale statsetters styringssignaler overfor kommunene. En fragmentert, regional stat kan være tid- og ressurskrevende for kommunene å forholde seg til, og Fylkesmannens samordning med andre statlige etater framstår ikke som tilstrekkelig i dag. Fylkesmannens ansvar for regional samordning er ambisiøst formulert i resultatkravene, og det er uklart om alle embetene definerer dette som en primær oppgave, og om de har gode nok virkemidler til å følge opp disse målsettingene.

Jeg vil til slutt vise til komiteens merknader hvor det står:

«Komiteen har merket seg at arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap synes nedprioritert. Selv om dette til dels skyldes nødvendige omdisponeringer innen justissektoren stiller komiteen spørsmål ved i hvilken grad Stortinget er informert om utviklingen. Komiteen ber derfor Riksrevisjonen særskilt kommentere dette forholdet i forbindelse med fremleggelsen av statsregnskapet for 2007.»

Jeg vil understreke at de siste dagers hendelser har vist hvor viktig det er å ha fokus på samfunnssikkerhet og beredskap, bl.a. når det gjelder brannen på Oslo sentralstasjon og de konsekvenser den hadde.

Statsråd Heidi Grande Røys [10:29:38]: Lat meg aller først seie meg heilt enig med Stortinget sin kontroll- og konstitusjonskomite i at fylkesmennene spelar ei viktig rolle som sektorstyresmakt for fleire departement, som rettstryggleiksinstans og som tilsynsinstans. Ikkje minst har samordningsfunksjonen på vegner av regionalstat i forhold til kommunane eller andre delar av offentleg verksemd vorte stadig viktigare etter som vi har fått ei fragmentert statsforvaltning.

Styringa av fylkesmennene er, som fleire har vore inne på, komplisert, i den forstand at dei løyser oppgåver for tolv departement, og at styringslinene går både gjennom Fornyings- og administrasjonsdepartementet og direkte frå det enkelte fagdepartement til den enkelte fylkesmann. Det er ikkje nokon andre statlege etatar som har eit oppgåvespenn som omfattar ansvarsområda til så mange departement, som det fylkesmennene har.

Eg er glad for at komitefleirtalet ser at den faglege prioriteringa av enkeltoppgåvene må skje i fagdepartementa,

like tydeleg som dei òg ser det samordningsansvaret som ligg til Fornyings- og administrasjonsdepartementet. Den styringa som vi har peika på, er vanskeleg og krevjande, men er noko som vi kontinuerleg jobbar med, for å kome på eit betre spor. Dei merknadene som komiteen har, og dei innlegga som har kome i dag, tek vi sjølvsgagt på alvor.

Vi har allereie starta eit arbeid for å forbetre dei systema vi har. Det har vi jobba med ei stund, og etter at riksrevisjonsrapporten kom, var det all grunn til å forsterke det arbeidet. Vi vil greie ut ei ordning for finansiering av fylkesmannsembeta – i lag med dei andre departementa som legg oppgåver til Fylkesmannen. Målsetjinga er å finne fram til løysingar som tek omsyn til fylkesmennene sitt rom for intern samordning, tilpassing til behov i fylka og tilstrekkeleg med midlar til ei forsvarleg oppgåveløysing. I denne samanhengen vil det òg verte utarbeidd ei oversikt over ressursituasjonen på det enkelte området, noko òg komiteen etterlyser. Rapporten frå Riksrevisjonen dekkjer ikkje alle ansvarsområda til embetet. Det vil vi gjere i arbeidet framover.

Riksrevisjonen meiner at departementet har for liten styringsinformasjon. Det skal vi sjølvsgagt sjå nøye på, men eg vil samtidig understreke at ein òg må vurdere om det er behov for ein annan styringsinformasjon frå embetet enn den vi har i dag, eller om det er måten vi brukar informasjonen på i dag, som er utfordringa. Iallfall har vi ikkje noko stort ynske om meir rapportering og meir byråkrati, men vil sjå på om vi brukar den informasjonen vi får, riktig og godt nok.

Eg har sjølvsgagt formidla til Justisdepartementet komiteen sitt ynske om ei stortingsmelding om status for samfunnstryggleik og -beredskap. Likeins har eg formidla til kommunalministeren det som gjeld reglane for tilsyn etter kommunelova kapittel 10 a, og ynsket om ei evaluering når reglane har vore verksame i eit par år.

Eg vil òg ha stor merksemd på arbeidet med styringa av embetet i tida framover. Sjølv om vi går igjennom situasjonen, er det viktig at ein ikkje ventar til ein rapport ligg føre, men at ein faktisk grip fatt i dette frå dag éin av.

Så nokre kommentarar til det som har vore teke opp. Til representanten Foss er det det å seie at det var den regjeringa han sat i, og Erna Solberg som kommunalminister, som av omsyn til lokalt sjølvstyre avgrensa fylkesmennene sin gjennomgang av dei kommunale budsjetta. Eg tek det «litt på hugsen», men trur dette vart gjort i 2001–2002. Sidan då har fylkesmennene ikkje hatt ansvar for anna enn å sjekke at kommunebudsjetta er i balanse, og det er Robek-kommunane sine budsjett dei skal ha ein nøye gjennomgang av. Men både finansministeren og kommunalministeren har sett i verk ulike tiltak i samband med Terra-saka og vil kome tilbake til Stortinget på eigna måte – i den grad ein vil kome med tiltak der ein må rette opp og gå inn og forsterke. Det vert kanskje ein kontroll igjen. Det vil tida vise.

Så til representantane frå Framstegspartiet, som eg nok må seie blandar saman litt. Dei påstår at fylkesmennene på grunn av knappe ressursar må prioritere mellom det å kontrollere lovlegskap og oppgåver knytte til rettstrygg-

leik på den eine sida og det dei kallar overprøving av kommunalt sjølvstyre og «framtidrettede lokalpolitiske vedtak» – som det står – på den andre. Eg vil berre minne Framstegspartiet om at rettstryggleik er eit gjennomgåande oppdrag som fylkesmennene har i alle sektorområde. I den rettstryggleiksfunksjonen ligg oppgåvene, både som klageinstans, som tilsynsorgan og som regelverksrettleiar overfor fyrsteinstansane. Rettstryggleiken som fylkesmennene varetek på miljø- og landbruksområdet, er der. Men like viktig i ein rettstryggleiksdiskusjon er dei oppgåvene dei har på helseområdet og på barnevernsområdet. Dette kan ein ikkje skilje, slik som Framstegspartiet har gjort.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Per-Kristian Foss (H) [10:35:06]: Takk for statsrådens svar.

Det er jo naturleg at de kommunene som står på Robeklisten, må kontrolleres spesielt av Fylkesmannen – det er jo derfor de står der. Hvis ikke hadde det ikke vært noen vits i. Når det gjelder å kontrollere om kommunens budsjett er i balanse, spør det hva man snakker om, om man snakker om driftsregnskapet eller om den øvrige balanse. Hvis man står der med en betydelig gjeld, bør også det være en kontrolloppgave.

Jeg har registrert at kommunalministeren har synspunkter som gjelder begrensning av kommunenes adgang til låneopptak. Men mitt spørsmål er fortsatt aktuelt. Et slikt vedtak har jo ingen betydning så lenge ingen kontrollerer det. Og hva er et låneopptak? Det har det nettopp vært en diskusjon om mellom Kommunaldepartementet og et par kommuner – ikke dem som nå er omtalt i Terra-saken, men andre.

Det gjenstår da følgende spørsmål: Vil statsråden sørge for at Stortinget i revidert nasjonalbudsjett får status for hvorvidt fylkesmannsembetene har kapasitet til å følge bedre med når det gjelder økonomisk opptreden av kommuner av den type vi her har sett?

Statsråd Heidi Grande Røys [10:36:37]: Som eg sa, var det altså den regjeringa som Per-Kristian Foss sat i, som tok frå fylkesmennene den oppgåva som han no etterlyser at dei skulle ha hatt.

Denne regjeringa har no starta eit arbeid både gjennom finansministeren, som Kredittilsynet høyrer inn under, og gjennom kommunalministeren, som har bedt fylkesmennene om å sjå på dei kommunane som har gjort desse investeringane. Så får vi sjå når vi har fått ei samla kunnskapsoversikt over det som har skjedd. Då må Regjeringa diskutere om det er behov for å endre lovverk eller regelverk, om vi skal påleggje fylkesmennene ei oppgåve som dei tidlegare hadde, for å unngå at dette skal skje i framtida.

Eg har ein nabokommune i Sogn og Fjordane, Bremanger, som er blant dei som har investert. Der viste det seg at heller ikkje revisor hadde oversikt – ikkje hadde han innsyn, og ikkje låg det i den delen av det som var eit ope budsjett. Og han hadde inga aning om at desse inves-

teringane var gjorde. Då å påstå at fylkesmennene her skulle ha hatt ei oppgåve, når faktisk regjeringa Bondevik II fråtok dei det generelle tilsynet med kommunebudsjetta, er å ta sterkt i, synest eg. Men det er opplagt at denne situasjonen er så alvorleg at det pålegg Regjeringa å gå nøye gjennom både lovverk og regelverk og dermed òg fylkesmennene sine oppgåver i forhold til dei generelle kommunebudsjetta for å sjå på om ein igjen skal gi dei oppgåva med å føre tilsyn med kommunebudsjetta.

Det får vi kome tilbake til Stortinget med på ein eigna måte. No skal vi fyrst og fremst innhente oversikt over det som har skjedd. Det gjer kommunane sjølve, og det gjer vi ut frå det arbeidet som er sett i gang frå fleire statsråder i regjering.

Presidenten: Per-Kristian Foss har hatt ordet to gonger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per-Kristian Foss (H) [10:38:37]: Jeg tror statsråden tar feil. Det er ikke slik at den endringen som ble gjort av tidligere regjering, hindrer at fylkesmennene kan ha oppsyn med kommunenes låneopptak. Jeg har *ikke* spurt om en generell adgang til kontroll med budsjetter – det tror jeg slik sett er relativt bortkastet tid – men det er i de spesielle tilfeller som er når kommuner spekulerer i aksjer og tar låneopptak som går langt utover det forsvarlige, man bør ha innsikt, informasjon, kompetanse og ressurser nok til å kontrollere.

Mitt spørsmål til statsråden gikk ikke på noen lovending, men spørsmålet var: Vil fylkesmennene få kompetanse og ressurser nok til å foreta denne kontrollen som de har adgang til i dag, etter fylkesmennenes egen tolkning?

Statsråd Heidi Grande Røys [10:39:35]: Dette har eg svart på to gonger no. Eg kan gjenta det igjen: Det skal eventuelt Regjeringa kome tilbake til Stortinget med på ein eigna måte etter at vi har gått gjennom situasjonen og skaffa oss oversikt, både i forhold til den jobben som finansministeren og kommunalministeren har sett i gang, og ikkje minst i forhold til den jobben som kommunane sjølve gjer her.

Men for å ha sagt det slik: Dersom ein skal leggje Framstegspartiet og Høgre sine alternative budsjett til grunn for fylkesmennene for neste år, vil dei iallfall ikkje ha økonomi eller ressursar til å gjere denne typen oppgåver. Høgre kuttar med 612 mill. kr til fylkesmenn og departement. Framstegspartiet kuttar 227 mill. kr, åleine, hos fylkesmennene. Då vert det iallfall lite ressursar igjen til å ta på seg endå fleire oppgåver – berre så det er sagt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 895)

S a k n r . 4

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av tilbudet til barn og unge med psykiske problemer (Innst. S. nr. 47 (2007-2008), jf. Dokument nr. 3:7 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Lars Peder Brekk (Sp) [10:41:30] (ordfører for saken): Fra 1999 og fram til og med 2008 pågår det en bred satsing for å forbedre tilbudet til barn og unge med psykiske problemer. Dette er en del av en generell satsing på psykiatrien, vedtatt av Stortinget den 17. juni 1998 ved Opptrappingsplanen for psykisk helse. Planen gjaldt opprinnelig for perioden 1999–2006, men ble ved behandlingen av St.prp. nr. 1 for 2003-2004 vedtatt utvidet med to år, til 2008. Årsaken var at det fortsatt var svak måloppnåelse på enkelte områder, slik at flere av målsettingene ikke ville nås i 2006. Samtidig har data fra Samdata vist svært lav produktivitet innenfor barne- og ungdomspsykiatrien.

Formålet med Riksrevisjonens undersøkelse har vært å belyse i hvilken grad barn og unge med psykiske problemer får et tilfredsstillende tilbud fra kommunene og poliklinikkene.

Revisjonen har avdekket flere kritikkverdige forhold ved barne- og ungdomspsykiatrien som det er grunn til å ta på alvor.

Jeg vil vise til at en samlet komite mener at det er mangler ved tjenestenes kvalitet både på systemnivå og på individnivå. Svært få virksomheter har utarbeidet kriterier for internkontroll, og blant de kommunale tjenestene er nettopp dette arbeidet svært dårlig. Undersøkelsen viser at det gjenstår store utfordringer for kommunene for å få til helhetlige systemer. Det kan også ta svært lang tid før pasienten får en diagnose, og mange får ikke stilt noen diagnose i det hele tatt. Konklusjonen, slik komiteen leser undersøkelsen, er at det må være vanskelig, for ikke å si umulig, å gi målrettet behandling så lenge det verken foreligger diagnose eller individuell behandlingsplan. Komiteen registrerer at det er en klar oppfatning i fagmiljøet at mange pasienter venter lenger enn forsvarlig. Det er også selvsagt slik at komiteen forventer at Regjeringen tar tak i disse forholdene.

Oppgavefordelingen mellom tjenestene er uklar, og samarbeidsavtaler og samarbeidsverktøy benyttes ikke som forutsatt. Med fraværet av individuelle planer ser jeg at samarbeidet mellom behandler og tilbud på forskjellige nivåer ikke fungerer tilfredsstillende. Jeg har merket meg at Riksrevisjonen dokumenterer at det ikke finnes data for barns og unges totale behov for polikliniske tjenester, og at ventelistedata bare gjelder de pasientene som får et tilbud, og ikke pasienter som avvises.

Det går tydelig fram av undersøkelsen at kvaliteten på offentlig helsestatistikk innen psykisk helsevern for barn og unge er for dårlig. Det kan synes som om datagrunnlaget viser at psykiatrien er lite målbar og derfor vanskeligi-

gere å måle enn deler av somatikken, noe som gjør det vanskelig å finne gode kvalitetsindikatorer.

Jeg har merket meg at det i 1995 ble utført 1,1 tiltak pr. behandler pr. dag, og at undersøkelser viser at bare omtrent 40 pst. av behandlernes tid brukes til behandling, journalføring og pasientrelatert arbeid. Opptrappingsplanen hadde som mål å øke dette tallet med 50 pst. Det er viktig her å understreke betydningen av å sikre tilstrekkelig merkantil kapasitet. Slik bistand er nødvendig for å sikre at behandlere i størst mulig grad kan konsentrere seg om å yte medisinsk bistand.

Undersøkelsen viser at målene som er satt innenfor barne- og ungdomspsykiatrien, delvis er nådd, men at ventetiden er lang og økende. Årsakene er, ifølge Riksrevisjonen, flere. Selv om kapasiteten har økt, har ikke dette utjevnet de geografiske forskjellene, og økningen i produktivitet har ikke vært så stor som forutsatt. Dessuten er det en skjev fordeling av fagårsverkene, og samarbeidet mellom de kommunale tjenestene og mellom kommunale tjenester og spesialisthelsetjenesten fungerer for dårlig.

Riksrevisjonen påpeker at spørsmål om måten produktiviteten kan måles på, kan ha tatt bort oppmerksomheten fra hva som kan gjøres for å øke andelen tid som brukes til direkte pasientrelatert arbeid, og at undersøkelsen derfor gir grunn til å stille spørsmål om de måleindikatorer som brukes til å måle produktivitet, er gyldige. Uten gyldige og pålitelige indikatorer er det etter min mening uheldig å knytte finansieringen av poliklinikkene direkte til registreringen av behandlingsaktiviteten, slik det er gjort i dagens refusjonssystem. Dette kan bl.a. gi utilsiktede konsekvenser for organiseringen av tilbudet, f.eks. virker systemet hemmende på bruken av ambulante team, som sentrale myndigheter har ønsket å stimulere. Jeg vil vise til at komiteen i sin innstilling skriver at man forventer at Regjeringen fortløpende vurderer tiltak for å sikre mest mulig treffsikre indikatorer.

På bakgrunn i dette vil jeg foreslå at dokumentet vedlegges protokollen.

Ivar Skulstad (A) [10:46:23]: Når det gjelder komiteflertallets syn, har saksordføreren redegjort for dette på en utmerket måte. Jeg vil derfor benytte min taletid til å si litt om de utfordringene vi står overfor innen barne- og ungdomspsykiatrien.

Som det framgår av Riksrevisjonens rapport, er det betydelige utfordringer forbundet med måling av resultater på dette området. Når man benytter de tre indikatorene antall pasienter, antall fagårsværk og antall tiltak pr. pasient som utgangspunkt for produktivitetsanalysen, er det innlysende at vektleggingen indikatorene imellom vil ha stor betydning for resultatet. Hvorvidt det gis et korrekt bilde av virkeligheten, er det imidlertid grunn til å stille spørsmål om. Det haster med å komme fram til mer pålitelige måter å måle produktiviteten på innen barne- og ungdomspsykiatrien.

Et annet viktig område som det må gripes fatt i, er ventetiden. Det er ikke akseptabelt når Region vest i gjennomsnitt har en ventetid for pasientene på 104 dager, slik undersøkelsen viser. Heller ikke kan det være slik at en-

kelte poliklinikker anser maksimalt sju dager som ansvarlig ventetid ved alvorlige psykiske reaksjoner etter traumer og kriser, mens andre klinikker hevder at ventetiden kan være opptil 90 dager. Så store forskjeller i tilbud bør vi ikke være bekjent av.

Det siste punktet jeg vil berøre, er hvorledes man på dette kompliserte feltet kan sikre gode kvalitative tilbud. I den sammenheng er det viktig å holde kontakten med brukerne av tjenestene og deres organisasjoner. Gode skrivebordsløsninger oppfattes ikke alltid likedan når man blir utsatt for dem.

I alle behandlingsopplegg spiller tid en viktig rolle. Ikke minst innen barne- og ungdomspsykiatrien er det viktig at behandlerne tar seg den tid som trengs. En enstemmig komite har derfor understreket viktigheten av at behandlere faktisk får benyttet arbeidstiden til pasientbehandling, og at f.eks. oppgaver som kan utføres av merkantilt personell, utføres av disse, og at de som står for den direkte behandlingen, på den måten blir avlastet.

Alle er enige om at barn og unge må sikres et tilfredsstillende tilbud. Jeg er trygg på at Regjeringen gjennom sin satsing på dette området vil bidra til dette, og at statsråden gjør greie for hva man allerede har gjort med de utfordringene som undersøkelsen peker på.

Vigdis Giltun (FrP) [10:49:30]: Riksrevisjonens undersøkelser er gjort i perioden 2002–2005 og avdekker store mangler og svakheter når det gjelder tilbudet til barn og unge med psykiske problemer. Det er urovekkende, men det stemmer også veldig godt overens med de signalene man fremdeles får fra andre både når det gjelder pasienter, pårørende og de som jobber innenfor feltet. Gode måleindikatorer og klare ansvarsforhold er viktige forutsetninger for å utvikle et godt tjenestetilbud. Men denne undersøkelsen viser at det fremdeles er mye som gjenstår, og det spørs om ikke dette gjelder like mye i dag. Verktøyet som benyttes til å måle produktiviteten, gjenspeiler i liten grad om det som framstår som økt produktivitet, i realiteten har ført til at flere pasienter får adekvat hjelp.

En del av pasientene vil ha behov for behandling av psykiater, lege eller psykologspesialist. Andelen av slike spesialister varierte fra 10 pst. til 78 pst. i poliklinikkene. Dette problemet har jeg også tatt opp med Sylvia Brustad tidligere i år – det var fremdeles stor mangel. Undersøkelsen viser at mange av poliklinikkene har langt igjen før måltallet for dekningsgrad er nådd, og viser også at det er store forskjeller når det gjelder kapasitet mellom hver enkelt helseregion – men også innenfor hver region. Det kan umulig ligge rent faglige vurderinger til grunn når konsultasjonsfrekvensen varierer fra gjennomsnittlig 12 til 66 dager fra den ene barne- og ungdomspsykiatriske klinikken til den andre.

Når antallet pasienter benyttes som måleindikator for produktiviteten i poliklinikkene, viser det seg at ved å ha høy konsultasjonsfrekvens, kan klinikkene oppnå en forbedring i produktivitet på flere hundre prosent. Undersøkelsen viser også at det ikke foreligger noe data for dem som avvises, men kun for dem som får et tilbud. Hva poliklinikkene anser for å være forsvarlig ventetid, varierer

fra sju dager til hele 180 dager ved tre av klinikkene. På bakgrunn av dette er det grunn til å sette et alvorlig spørsmålstegn ved om avgjørelsen om videre behandlingstilbud tas i forhold til den enkelte pasients behov.

Som det også ble sagt her, viser dagens refusjonsordning seg også å være særdeles uheldig for poliklinikkene og de ambulante teamene, så lenge de ikke dekkes opp økonomisk. Men det blir en utgift, som i neste omgang rammer tilbudet på selve poliklinikken.

Undersøkelser viser at mindre enn 3 pst. av pasientene hadde en individuell plan. Man kan spørre seg om hvor målrettet en behandling kan bli, når diagnosen i mange tilfeller også mangler. Det er spesielt grunn til bekymring om dette ansvarsforholdet fremdeles oppfattes uklart.

Kun et fåtall av de kommunale tjenesteyterne har oversikt over hvor stor del av de bevilgede ressursene til opptrappingsplanen for psykiatrien som brukes til barn og unge under 18 år. Før og nå-data finnes i liten grad. Kapasiteten varierer sterkt fra kommune til kommune, og Riksrevisjonen stiller spørsmål om brukernes behov dekkes godt nok i hele landet, spesielt gjelder det kommunene med lavest kapasitet.

Det er også grunn til å stille spørsmål om kommunene i tilstrekkelig grad prioriterer utbyggingen av tilbudet til barn og unge med psykiske problemer ved å tilføre personell med rett kompetanse. Undersøkelsen påpeker også at det er manglende kontakt med brukerorganisasjonene.

Riksrevisjonens undersøkelse konkluderer med at departementet og de regionale helseforetakenes oppfølging og styring ikke har klart å sikre et likeverdig tilbud og tilstrekkelig kapasitet alle steder. Det er knyttet stor usikkerhet til om opptrappingsplanens mål nås. Det ser vi fremdeles i dag.

Riksrevisjonens undersøkelse er omfattende og representativ, og Fremskrittspartiet ser nå en stor fare for at den opptrappingen som har funnet sted innenfor psykiatrien, ikke vil opprettholdes og videreføres når opptrappingsmidlene legges inn i rammefinansieringen fra 2009. Det er også verdt å merke seg at Stortinget i morgen kommer til å vedta en kortere ventetidsgaranti for barn og unge under 23 år. Hvis ikke den totale kapasiteten økes ytterligere og at private i større grad får tilby sine tjenester, kan dette føre til at andre aldersgrupper får et dårligere tilbud. Det kan også føre til at det settes en enda høyere terskel for å få hjelp for barn og unge, eller at pasientene får færre konsultasjoner for å unngå fristbrudd. Da vil det som framkommer i denne rapporten, bli forsterket, men spørsmålet blir vel om det i det hele tatt lar seg måle med dagens indikatorer.

Fremskrittspartiet deler bekymringene som framkommer av Riksrevisjonens undersøkelser, og ser det som viktig at det utvikles gode måleindikatorer som ivaretar pasientene. Utviklingen innenfor dette feltet må også følges nøye opp av Regjeringen, og Regjeringen bør nå klargjøre hvordan intensjonene i opptrappingsplanen skal sikres og målene nås i de førstkommande årene.

Inge Lønning (H) [10:54:49]: Riksrevisjonens gjennomgang av feltet er sterk lesning. Den etterlater et inn-

trykk av et område hvor det meste styres av tilfeldigheter, hvor det er mangelfull kunnskap om tilbudet både kvantitativt og særlig kvalitativt, og hvor man ikke er i nærheten av å kunne garantere noen likeverdig behandling for dem som har bruk for tjenestene. Det er meget få områder innenfor norsk helsevesen hvor tilstanden kan sammenliknes med dette, heldigvis. Derfor er det nærliggende å stille spørsmålet: Hvordan er det mulig at en sektor kan bli akterutseilt så dramatisk som denne sektoren har blitt, både kvantitativt og kvalitativt?

Jeg tror forklaringen på det må søkes i det vi påpekte i den første prioriteringsutredningen i norsk helsepolitikk allerede i 1987, nemlig at alternativet til en bevisst og gjennomtenkt prioritering innenfor helsepolitikken er prioritering etter desibelmetoden. Det vil si at de områdene som har velorganiserte lobbygrupper, som er i stand til å tale sin sak gjennom mediene, får gjennomslag, mens de områdene som av ulike grunner ikke er i stand til å organisere seg som effektive lobbygrupper, ingenting får.

Det er lett å se at barn og ungdom som har psykiske problemer, ikke er noen sterk potensiell organisatorisk størrelse, og kommer heller aldri til å bli det. Det er heller ikke grunn til å regne med at de nære pårørende vil ha det helt store potensialet som velorganisert lobbygruppe. Det legger et desto større ansvar på den politiske styring når det gjelder å sørge for at området blir prioritert på den måten det fortjener.

Faglig sett ønsker vi å ha et helsevesen som er evidensbasert, dvs. basert på veldokumentert kunnskap. Når Riksrevisjonen dokumenterer at poliklinikker kan ha så ulike vurderinger av hva som er forsvarlig ventetid for behandling etter traumatiske opplevelser, at det spenner fra sju – til 180 dager, er det i hvert fall én ting som er sikkert, og det er at dette ikke er evidensbasert. Det er ikke basert på vitenskapelig dokumentert kunnskap i det hele tatt, og det er meget foruroligende.

Det er også en gåte hvorledes man år etter år, for ikke å si tiår etter tiår, kan registrere at produktiviteten i form av pasientbehandling innenfor en sektor er dramatisk lav, uten at det ser ut til å være mulig å få gjort noe med det. Her vil jeg gjerne utfordre den ansvarlige statsråd.

Vi har gjentatte ganger fra Høyres side reist spørsmålet i denne sal om å få en bedre oversikt over de totale fagressursene som er tilgjengelige når det gjelder å bedre behandlingstilbudet, uavhengig av om det dreier seg om offentlig organiserte leger eller private avtalespesialister, eller private sykehustilbud. Statsråden har lovet å fremskaffe en slik oversikt. Hittil har vi ikke sett noe til oversikten. Det er grunn til å regne med at det er betydelig tilgjengelig kapasitet dersom man er villig til å bruke den uavhengig av organisasjonsform. Til beste for pasientene burde det være mulig å oppnå enighet om at det ikke er hvorvidt en psykolog eller psykiater er offentlig ansatt eller driver privat, som skal være utslagsgivende for hvorvidt vedkommende er disponibel eller ikke, når det gjelder å dekke behovet.

Det er skremmende at barn og ungdom i meget utsatte faser av livet ikke er sikret et bedre behandlingstilbud enn det de er i dag. Derfor håper jeg at statsråden vil kunne

fortelle Stortinget hva hun akter å gjøre for å skape et bedre kunnskapsgrunnlag og et bedre faglig tilbud.

T h o r b j ø r n J a g l a n d hadde her overtatt presidentplassen.

Ola T. Lånke (KrF) [11:00:19]: Riksrevisjonen har i undersøkelsen sett på i hvilken grad barn og unge med psykiske problemer får et tilfredsstillende tilbud fra kommunene og poliklinikkene. Det viser seg at mange barn og unge ikke får den hjelp de har behov for. Det er brukt sterke ord fra enkelte talere, og det kan være med god grunn at de har gjort det. Ventetiden er for lang, og hvor gode tjenestene er, varierer fra landsdel til landsdel. Samarbeidet mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten er heller ikke godt nok. Det foreligger ikke data som viser barn og unges totale behov for tjenester. Ventelistene registrerer ikke dem som blir avvist, bare dem som får et tilbud, osv.

Opptrappingsplanen for psykisk helse vil i 2008 være inne i sitt tiende og siste år. Det har gjennom disse årene tross alt skjedd en betydelig bedring av tilbudene til personer med psykiske helseproblemer. Det gjelder både for barn og voksne. Også i tiden som har gått etter at Riksrevisjonens undersøkelse ble foretatt, har tilbudene blitt forbedret. Fortsatt er det imidlertid langt igjen før alle får et tilfredsstillende tilbud raskt nok.

Fra Kristelig Folkepartis side vil vi særlig trekke fram viktigheten av et godt samarbeid og kommunikasjon mellom første- og andrelinjetjenesten. Det er positivt at det nå blir fastsatt en ventetidsgaranti for barn og unge under 23 år med psykiske lidelser og rusmiddelavhengighet. Jeg mener imidlertid at denne ventetidsgarantien må være å betrakte som et første skritt på veien til at det ikke skal være ventetider for barn og unge til psykisk helsevern, for dette er framfor alt en veldig sårbar gruppe. Denne må imidlertid ikke bare bli en papirgaranti, men må ha et reelt innhold.

La meg også understreke den viktige rolle skolehelsetjenesten har. Denne rollen er viktig, ikke minst fordi en god skolehelsetjeneste vil kunne oppdage psykiske problemer tidlig og dermed kunne forebygge at barn og unge utvikler alvorlige psykiske problemer. Slik vil det kunne gripes fatt i vanskeligheter med en gang, før de får utvikle seg til det verre. Det er derfor av stor betydning å få styrket helsetilbudet i ungdomsskolen og videregående skole. Kompetansen knyttet til barn og unge med psykiske lidelser må også styrkes i kommunene. Det er alvorlig og urovekkende at så mange barn og unge får psykiske lidelser. Hjelp til disse og forebygging må være av de prioriterte oppgavene i helsevesenet.

Riksrevisjonens undersøkelse trekker fram mange problemstillinger som det er viktig at departementet griper fatt i og følger opp. Viktigheten av at finansieringssystemet underbygger målsettingen om ambulant virksomhet og tid brukt på kompetanseoverføring fra spesialisthelsetjenesten til primærhelsetjenesten, må også understrekes.

Gunvald Ludvigsen (V) [11:03:57]: Riksrevisjonens rapport er på mange måtar trist lesing, trist i den forstand

at det er så mykje som ikkje fungerer godt nok innafør hjelpetilbodet, spesielt for ei gruppe som vi i denne salen ofte har snakka om er den gruppa som vi skal satse mest på. Å få slått fast av Riksrevisjonen at hjelpetilbodet til barn og unge med psykiske problem ikkje fungerer, er eigentleg nokså sterkt.

Det positive med rapporten er at han er så tydeleg. Han seier så tydeleg frå om at det ikkje er nok med fine ord om satsing på barn og unge med psykiske problem. Eg meiner også at Riksrevisjonen her seier at det heller ikkje er pengar som er avgjerande. Vi kan ikkje gøyme oss bak løyvingar når vi skal løyse problem. Det må vere noko meir struktur bak det som blir gjort.

Riksrevisjonen peikar også på mange forbettringsområde, og eg skal nemne tre område som Venstre meiner det kanskje er enklast å gjere forbettringar på. Det første punktet eg vil nemne, er samhandling. Alle veit at kommunane sitt hjelpetilbod og spesialisthelsetilbodet fungerer best dersom ein får til samhandling. Det som er så merkeleg, er jo at ein ikkje har klart å få det til betre. Her må det vere mogleg for statsråden å instruere eller å kome med gode idear – eg veit ikkje korleis ein skal få det til. Det blir snakka mykje om samhandling, men vi får det ikkje til. Det er nesten utruleg at det skal vere så dårleg. Til sjuande og sist går det ut over denne pasientgruppa.

Eit anna punkt som Riksrevisjonen nemner, og som eg sjølv synest er eit område der det er ganske fantastisk at ein ikkje har kome lenger, er dette med individuell plan. Der seier rapporten at nesten ingen av desse pasientane har ein individuell plan. Og det som er endå meir fantastisk, er jo at rapporten slår fast at det er uklart kven som har ansvaret for å lage desse planane. Her må det ryddast opp på eit eller anna vis. Dette kan vi ikkje leve vidare med.

Det tredje og siste punktet som eg vil nemne, er lågterskeltilbodet. Når det gjeld skulehelsetenesta og helsestasjonen for unge, har komiteen vore einig om at det er eit satsingsområde, så det må vi naturlegvis bringe sterkare fram. Men det hjelper som sagt ikkje med fine ord. Her må i alle fall ein eller annan ta tak og få spesielt desse tre punkta til å gå i hop: å få til samhandling, å få ein individuell plan på plass og å få desse lågterskeltilboda til å bli reelt styrkte når det blir gjeve politiske signal om det.

Eg skal avslutte med riksrevisorens kommentar. Han seier følgjande:

«Det er uakseptabelt at så få barn og unge med psykiske problemer har fått utarbeidet individuell plan, og at det for mange ikke er klart hvor ansvaret for dette ligger. Det er også forbausende at samarbeidet mellom de ulike nivåene i tiltakskjeden er så dårlig at det har direkte konsekvenser for pasientene.»

Eg oppfordrar statsråden til å ta tak i dette umiddelbart.

Statsråd Sylvia Brustad [11:08:05]: La meg først få si at jeg tar rapporten på det største alvor. Jeg mener at rapporten viser til en rekke funn som er viktige for å endre på en del ting, og for å utvikle tjenesten videre.

Det har vært et overordnet mål i opptrappingsplanen – som det har vært, og er, slik jeg oppfatter det, brei til-

slutning til i Stortinget – at alle kommuner skulle gi barn og unge som trengte det, likeverdige tilbud og like utviklingsmuligheter. Da er det sjølsagt alvorlig når denne rapporten viser at det fortsatt er store ulikheter kommunene imellom, og også mellom en del sjukehus og regioner. Det tar jeg på største alvor. Det er ingen grunn til at man f.eks. i Arendal, ved DPS der, har så å si ingen ventetid, mens man i andre deler av landet har ni, ti, elleve og tolv måneders ventetid. Det er en av grunnene til det Regjeringa har foreslått. Jeg håper Stortinget i morgen vil slutte seg til en ny og egen, særskilt ventetidsgaranti for barn og unge under 23 år som har psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer, med fastsatte tider om hvor lenge de maksimalt skal vente. Dette må gjelde hele landet.

Så tar jeg også på største alvor det som ble påpekt i rapporten når det gjelder manglende samhandling. Det er en utfordring for denne delen av helsetjenesten, som det dessverre er for andre deler av tjenesten. Sosial- og helsedirektoratet har på vegne av oss – også sammen med departementet – fått i oppdrag å finne fram til flere verktøy som gjør at det kan samarbeides bedre for dem som trenger hjelpa.

Jeg tar også på største alvor det som sies her om individuell plan. Det er noe ikke bare denne delen av tjenesten deler, men også andre: Individuell plan skal brukes i hele tjenesten, også når det gjelder dette. Det kommer vi sjølsagt til å følge opp overfor de regionale helseforetakene, og også overfor kommunene.

Når det gjelder ambulante team, som flere talere har vært inne på her, mener jeg at en del av framtidens innsats innenfor psykisk helsevern vil handle mer om at spesialister må dra ut til folk der de bor, og at det ikke er de som trenger hjelpa, som nødvendigvis er nødt til å dra dit spesialistene er. Da mener jeg – og vi er i gang med det – at vi må se på både de indikatorer som brukes, de finansieringsløsninger vi har, oppmuntre dem tilstrekkelig, og gjøre det vi kan for at man skal øke bruken av ambulante team. Jeg tror det kan ligge noe der. Sjøl om hoveddelen når det gjelder ambulante team ligger i basisramma, kan det også ha noe å gjøre med finansieringssystemet.

Så til det som flere talere har vært inne på når det gjelder lavterskeltilbud. Jeg deler det fullt og helt. Regjeringa er veldig opptatt av at vi må gjøre enda mer for å drive med forebyggende helsearbeid, ikke minst innen skolehelsetjenesten. Det er sjølsagt altfor dårlig når det i gjennomsnitt er slik at det er én helsesøster pr. 1 000 elever. Her er det også store variasjoner, men det er helt åpenbart at vi vil greie å nå enda flere hvis vi greier å få tak i dem tidligere. Det jobber Regjeringa med. Der er det også en utfordring, fordi psykologer, som man prøver ut i flere kommuner, og som er i skolen, heller ikke blir telt ordentlig med i systemet, heller ikke når det gjelder finansiering. Men det er helt klart at vi på den måten hjelper mange flere, i stedet for at mange kommer sent til hjelpa. Så vi er godt i gang med å forbedre det meste av det som Riksrevisjonen har påpekt i sin rapport. Jeg har også merket meg hva komiteens medlemmer har sagt, og det tar vi sjølsagt med oss som et forbedringspotensial.

Jeg føler også behov for å si – i tråd med at et bredt storting har stått bak opptrappingsplanen – at vi tross alt har nådd ganske langt i løpet av de årene denne opptrappingsplanen har vært. Vi greier nå å gi langt flere barn og ungdommer et mye bedre tilbud enn det som var tilfellet før, slik at vi greier å innfri mange av de målsettingene som ble satt i opptrappingsplanen, ikke minst når det gjelder økonomi for det siste året i opptrappingsplanen, altså neste år. Men det betyr sjølsagt ikke at Regjeringa eller noen andre som har ansvar, sitter rolig og ser på det når det fortsatt er noe vi må gjøre noe med. Vi skal sjølsagt bidra til at vi også får gjort noe med det.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Inge Lønning (H) [11:13:08]: Den norske legeförening sier i sitt møte med helse- og omsorgskomiteen vedrørende statsbudsjettet for 2008 følgende:

«Tilbudet er mangelfullt som følge av for lav kapasitet og for lav kvalitet i det samlede tjenestetilbud.

En egen garanti med kortere frist for behandling skaper ingen nye behandlingstilbud i seg selv.»

Det siste er helt selvsynlig riktig. Det er også et tankekors at man i mangel av andre hjelpemidler vil innføre en generell ventetidsgaranti, som det ellers har vært enighet om at vi har gått bort fra som virkemiddel i norsk helsepolitikk, fordi det var et dårlig egnet virkemiddel. I stedet var det bred enighet om at man skulle operere med individuelle tidsfrister, basert på faglig, medisinsk vurdering for den enkelte pasient. Det burde være det logiske også på dette felt. Jeg tolker vel forslaget om en generell tidsfrist som en slags avmactsreaksjon, i mangel av andre og mer egnede og treffsikre virkemidler. Derfor vil jeg gjerne spørre statsråden direkte: Hvorledes akter hun å ta på største alvor – som hun selv sa – konstateringen av at individuell plan er praktisk talt fraværende i dette feltet? Hvor vil statsråden legge ansvaret? Riksrevisjonen påpeker jo at det er uklarheten om ansvaret for individuell plan som er den viktigste forklaring på hvorfor forsømmelsen er til stede. Hvor vil statsråden legge ansvaret for at bestemmelsen om individuell plan blir fulgt, og hvilke virkemidler vil hun ta i bruk for å sikre at dette faktisk skjer?

Det andre spørsmålet mitt er det statsråden ikke rakk å besvare i sitt innlegg, nemlig løftet om at det skal fremskaffes en skikkelig oversikt over den samlede faglige kapasitet på dette området, både private avtalespesialister, private institusjoner og de offentlige. Vil Stortinget snart få denne oversikten, slik at man vet hvordan situasjonen er?

Statsråd Sylvia Brustad [11:16:11]: Jeg merker meg at representanten Lønning fra Høyre her kaller den nye ventetidsgarantien for barn og unge for en avmactsreaksjon fra Regjeringa. Det er det ikke. Det er et ekte og oppriktig engasjement for at de barn og unge som har ventet, og som dessverre fortsatt i deler av landet venter altfor lenge på å få behandling, skal få det raskere. Det er altså slik at jeg mener det er uakseptabelt at barn og unge som

har behov for rask hjelp, venter i 9,10,11 og 12 måneder, særlig også når vi vet at en del barn og unge har stått og ventet i måneder og år før de i det hele tatt har kommet dit. Derfor er det at Regjeringa har foreslått at vi innenfor de sårbare grupper vi her snakker om, er nødt til å ha frister som gjør at vi faktisk greier å gi dem hjelp på et langt tidligere tidspunkt.

Så er jeg opptatt av at også antallet som hver enkelt behandler behandler i løpet av et år, ei uke, en måned, må bli høyere. Her er det utmerkede, flotte mennesker som gjør en stor innsats, men – igjen – det er ingen grunn til at en ved enkelte distriktpsykiatriske sentre har null ventetid og andre har måneder. Da er det også noe med hele organiseringa. Det er ikke slik at DPS-en i Arendal og andre steder i landet får ulikt med penger. Nei, de får omtrent likt med penger, men de gjør ting på ulikt vis. Derfor mener jeg også det er mulig, innenfor dette området, å ha en ventetidsgaranti, som gjør at vi greier å fange opp de barn og unge vi her snakker om, på et langt tidligere tidspunkt. I tillegg til at vi må greie å få fatt i dem enda tidligere, må vi ha en forebyggende, lavterskel skolehelsetjeneste mv. Vi går også gjennom om det er noe med finansieringssystemet som gjør at vi ikke greier å få fatt i barn og unge så tidlig som vi skulle ønske.

Når det gjelder spørsmålet om individuell plan, skal det ansvaret klargjøres. Jeg skal ta det ansvaret jeg har overfor de regionale helseforetakene. Jeg mener at regelverket på dette området er helt klart, og jeg er lei for at det ikke blir fulgt innenfor dette området, som det skjer innenfor andre områder. Det er et ledelsesansvar ned på de enheter som har ansvar innenfor dette. Det vil sjølsagt jeg følge opp, slik at det skal følges opp overfor den som trenger hjelpa.

Når det så gjelder spørsmål om oversikt over den samlede kapasiteten, privat og offentlig, er jeg i likhet med Lønning opptatt av at vi får utnyttet dette på best mulig måte til beste for dem som trenger hjelp, både de private og de offentlige. Dette jobber vi veldig aktivt med. Jeg har en nær dialog på hele dette feltet både med brukerorganisasjonene og med fagorganisasjonene. Jeg hadde senest på fredag møte med Psykologforeningen. Det er sjølsagt Regjeringas intensjon at vi skal greie å få utnyttet alle de gode krefter vi har innenfor dette området, enten de er private eller offentlige, og at vi sikrer likeverdighet i tilbudet, uavhengig av sosial status og hvor en bor i landet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet i sak nr. 4. (Votering, se side 895)

S a k n r . 5

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningen av kontantstøtteordningen (Innst. S. nr. 34 (2007-2008), jf. Dokument nr. 3:12 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begren-

ses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke vil bli gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Berit Brørby (A) [11:20:30] (ordfører for saken): Komiteen legger fram en enstemmig innstilling.

Riksrevisjonen har hatt to siktemål med sin undersøkelse, nemlig å avklare om det gjennomføres tilfredsstillende kontroll ved innvilging og utbetaling av kontantstøtte, og om kontantstøtteordningen forvaltes på en tilfredsstillende måte. Riksrevisjonen har derimot ikke gått inn på hvorvidt kontantstøtteordningen i sin helhet er hensiktsmessig, eller om den har andre uheldige sidevirkninger. Dette spørsmålet har heller ikke komiteen vurdert. Vi stiller altså ikke nå spørsmål om hensiktsmessigheten ved hele kontantstøtteordningen. Det hører hjemme i den generelle politiske debatten.

Resultatene fra Riksrevisjonens undersøkelse er på mange områder forstemmende. Den viser med all tydelighet at kommunene gir kontrollen med hvorvidt barn benytter barnehage eller får kontantstøtte, lav prioritet. Over 60 pst. av de 103 kommunene som besvarte Riksrevisjonens spørreundersøkelse, oppgir at det ikke er andre som tar over arbeidet med kontantstøtteregisteret dersom den som til vanlig utfører oppgaven, er borte. Når Riksrevisjonen kan vise til at et NAV-kontor som følge av fravær alene fikk 30 feilutbetalingssaker på én måned, viser det hvilket omfang det her kan være tale om. At verken Barne- og likestillingsdepartementet eller Arbeids- og velferdsdirektoratet så langt synes å ha vært opptatt av å følge opp ordningen, bidrar ikke til å bedre inntrykket. Allerede i 1999 vurderte Rikstrykdeverket antallet feilutbetalinger under kontantstøtteordningen som høyt. Riksrevisjonens undersøkelse viser imidlertid at antall feilutbetalinger fortsatt er på samme høye nivå sju år senere.

En samlet komite finner det store antallet feilutbetalinger foruroligende og forutsetter at departementet umiddelbart setter i verk tiltak for å minimere antall feilutbetalinger, og at det sørges for at rutiner for tilbakebetaling følges opp ved alle lokale NAV-kontorer. Neste rapport om dette bør vise betydelige forbedringer.

Riksrevisjonen slår videre fast at dokumentasjon av saksbehandling og intern kontroll med NAV-kontorene er mangelfull. Det mangler felles rutiner, og det er ikke stilt generelle krav til opplæring og skoling av personalet. Dette er forhold som jeg forventer at statsråden og departementet tar tak i.

Jeg har også merket meg at Barne- og likestillingsdepartementet så langt ikke har vist tilstrekkelig interesse for å etterspørre eller motta informasjon om de lokale resultater for kontantstøtteordningen. Det er, slik jeg ser det, alvorlig når f.eks. EØS-borgere mottar kontantstøtte uten at grunnlaget for å motta støtten er tilstrekkelig dokumentert, og uten at det er etablert tilfredsstillende kontrollord-

ninger. Det er ikke tilfredsstillende når Riksrevisjonens gjennomgang av saksmapper for utenlandssaker avdekker at over halvparten av de gjennomgåtte sakene ikke inneholder tilstrekkelig dokumentasjon, og at regelverket ikke følges opp i et flertall av sakene. En samlet komite understreker derfor viktigheten av at det nå må etableres enda bedre og mer effektive kontrollsystemer knyttet til velferdsordningene.

Det er slett ikke hyggelig når Riksrevisjonen kan slå fast at feil og mangler med ordningen som har vært kjent siden 2000, fortsatt ikke er rettet opp. Det forventes nå, og jeg setter min lit til det, at ledelsen i Barne- og likestillingsdepartementet i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet får fortgang i arbeidet med å etablere tilfredsstillende rutiner, og forutsetter at kontroll- og konstitusjonskomiteen holdes orientert om utviklingen på en egnet måte.

Ola T. Lånke (KrF) [11:25:20]: Jeg tillater meg å komme med noen bemerkninger, men slutter meg i stor grad til saksordførers innlegg. Jeg viser til – som saksordfører også gjorde – at undersøkelsen denne gang ikke gjelder kontantstøtteordningen som sådan, men altså hvordan ordningen skal bli forvaltet av offentlige myndigheter.

Det er urovekkende at verken departementet, Arbeids- og velferdsetaten eller kommunene ser ut til å ha vært så veldig opptatt av forvaltningen av ordningen. Det gjelder så vel styring som oppfølging og kontroll. Kommunenes rapporteringer er et svært viktig redskap for at NAV-kontorene skal kunne foreta korrekte utbetalinger. Det er krittikverdigg da at mange kommuner ikke prioriterer å registrere barnehagebarn i kontantstøttealder. Dette er en av årsakene til at det blir feilutbetalinger av kontantstøtte. Jeg regner nå med at dette blir det grepet fatt i av departementet.

Det skjer dessverre en del feilutbetalinger av alle trygdeytelser. Det kjenner vi jo til. Heldigvis er det også en del som blir tilbakebetalt. Noen feilutbetalinger må vi også alltid regne med fordi det i enkelte tilfeller vil være slik at årsaken til trygdeytelsen endrer seg på et tidspunkt da utbetaling allerede er underveis til mottaker. Det kan f.eks være at en plutselig etter lang ventetid får barnehageplass midt i en måned.

Det er imidlertid viktig at ikke mangel på registrering fra offentlig myndighet eller sen saksbehandling gjør at altfor mange feilutbetalinger skjer. Dette forventer vi blir tatt på alvor og gjort noe med.

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [11:27:43]: Riksrevisjonens undersøkelse har avdekket mangler på ulike felter når det gjelder forvaltningen av kontantstøtteordningen. Jeg tar Riksrevisjonens rapport og komiteens merknader alvorlig. Departementet og Arbeids- og velferdsdirektoratet har sammen startet arbeidet for å forbedre forvaltningen av ordningen, og alle de kritiske punktene fra revisjonen vil bli rettet opp.

Forvaltningsrevisjonen har vist at departementet og etaten må samarbeide tettere for å minimalisere feilutbetalingene. Dette gjøres gjennom styringsdialogen.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har presentert ulike tiltak for å bedre forvaltningen av kontantstøtteordningen. Det finnes rutiner for saksbehandling og kontroll. Utfordringen er å få hele etaten til å etterleve disse. Direktoratet har presisert og innskjerpet rutinene overfor alle de lokale NAV-kontorene.

Riksrevisjonens gjennomgang viser at særlig i EØS-sakene er saksbehandlingen mangelfull. Departementet viste ved innføringen av kontantstøtten at det ville være vanskelig å kontrollere bruk av barnehage i utlandet, og kontantstøtten ble dermed ikke eksportert fra starten. EF-domstolen har imidlertid fastslått at denne type ytelse må eksporteres til EØS-området. Etaten har gjennom flere år fokusert på å bedre forvaltningen av EØS-saker, bl.a. er det tatt i bruk et særskilt verktøy i saksbehandlingen. Riksrevisjonens rapport viser at ettersom de lokale NAV-kontorene behandler få EØS-saker om kontantstøtte pr. år, er de ansatte usikre på rutiner og regelverk. Samling av kontantstøttesakene i større enheter er et tiltak for å bedre kvaliteten på saksbehandlingen. Det er innskjerpet at det aldri skal utbetales kontantstøtte uten at søker selv har opplyst om hvorvidt barnet bruker offentlig støttet barnehage, fordi det i utlandet ikke kan etableres register over barn i barnehage.

Jeg er enig i at antallet feilutbetalingssaker er for høyt. Feilutbetalinger skyldes i stor grad at NAV ikke får melding i tide om barnets bruk av barnehage. Foreldre har plikt til å melde fra til NAV om dette. Samtidig skal barnehagene og kommunene melde fra til NAV hver måned om barn i barnehage og deres oppholdstider. Departementet vil i løpet av desember sende ut et brev til alle kommuner og barnehager for å innskjerpe denne rapporteringsplikten.

Flere tiltak er allerede satt i verk for å bedre forvaltningen. Jeg kan forsikre om at departementet vil ha stort fokus på saken framover, og jeg vil informere Stortinget på egnet måte om tiltak som settes i verk.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 896)

S a k n r . 6

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering i Norge (Innst. S. nr. 35 (2007-2008), jf. Dokument nr. 3:11 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Carl I. Hagen (FrP) [11:31:33] (ordfører for saken): Formålet med Riksrevisjonens undersøkelse har vært å belyse i hvilken grad Miljøverndepartementet ivaretar sitt

nasjonale ansvar for en bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering etter plan- og bygningsloven. Følgende forhold er vurdert:

- i hvilken grad arealstatus og arealutvikling i Norge er i tråd med målet om bærekraftig arealdisponering
- i hvilken grad det kommunale plansystemet brukes slik at målet om en bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering kan nås
- i hvilken grad Miljøverndepartementet ivaretar sitt styrings- og samordningsansvar for en bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering

Riksrevisjonens undersøkelse viser at arealstatusen og arealutviklingen i Norge på flere områder ikke ivaretar verdier og prinsipper Stortinget har vektlagt for å sikre en bærekraftig arealdisponering.

Det er en samlet komite som viser til at bærekraftig utvikling er satt som mål for verdenssamfunnet gjennom en rekke internasjonale prosesser i regi av FN. Begrepet defineres som en utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter for å tilfredsstille sine behov. Målet om en bærekraftig utvikling har vært førende for norsk areal- og ressursforvaltning siden tidlig i 1990-årene. Førre var-prinsippet og at naturens tålegrenser ikke må overskrides, skal legges til grunn for forvaltningen, og miljøhensyn skal innarbeides som premiss i all arealdisponering.

Komiteen har merket seg at Riksrevisjonens mål med Dokument nr. 3:11 for 2006-2007 har vært å belyse i hvilken grad Miljøverndepartementet ivaretar sitt overordnede ansvar for å sikre en bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering etter plan- og bygningsloven. Datainnsamlingen i undersøkelsen ble avsluttet i oktober 2006.

Under komiteens arbeid har komiteen delt seg i flertall og ulike mindretall. Det er et stort flertall – alle unntatt Fremskrittspartiet – og jeg regner med at eventuelle talsmenn for det flertallet vil forklare sine standpunkter.

Det er imidlertid en samlet komite som kommer med en viktig påpekning, nemlig at ansvaret for å ivareta utviklingen skal ligge og ligger hos Miljøverndepartementet.

Komiteen minner også om at vi har en streng lovgivning knyttet til arealforvaltning, jf. strandsonen og verneområder. Da er det, sier komiteen, viktig at en skiller mellom strandsoneforvaltningen i indre Oslofjord og forvaltningen i områder hvor presset er langt mindre og topografien ofte annerledes. Komiteen mener derfor at situasjonen når det gjelder å følge opp nasjonale arealmålssettinger, er noe mer nyansert enn det Riksrevisjonens rapport hevder. Rapporten fokuserer ikke tilstrekkelig på de lokale folkevalgte store innsats for å sikre en positiv og miljøvennlig utvikling i sine kommuner.

Et mindretall, bestående av Fremskrittspartiet og Høyre, viser til at i Norge tilligger arealforvaltningen primærkommunen. Dette er et prinsipp som bygger på respekt for det lokale folkestyret, og at en lokalt vet best hvor skoen trykker. Medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at bevisbyrden for å gripe inn overfor primærkommunene i deres arealforvaltning bør tilligge staten. Med andre ord: I en primærkommune hvor både de ansatte og

kanskje de folkevalgte politikere har vært på befaringer og satt seg grundig inn i om det kan tillates at det bygges en hytte eller utvides en hytte, eller det bygges et hus, og de finner ut at det ikke generer noen naboer, eller at det ikke er noen som helst reelle beveggrunner mot det i lokalområdet, og kommer til at de sier ja til f.eks. en søknad om dispensasjon, bør det, etter Høyre og Fremskrittspartiets oppfatning, ikke være slik at noen hos Fylkesmannen eller i staten uten videre, med et pennestrøk, bare fordi de har sett på noen kart, kan bestemme at de overprøver avgjørelsen.

Jeg synes det er rart at partier som Senterpartiet og Arbeiderpartiet her undervurderer sine egne lokale folkevalgte i den grad som de gjør, når de f.eks. ikke ønsker å fjerne Fylkesmannens innsigelsesrett, som vi mange ganger har foreslått. Det er jo i realiteten slik at hvis man mener at man lokalt vet best hvor skoen trykker, burde man akseptere deres avgjørelser istedenfor å skjerpe inn og gjøre det vanskeligere å få dispensasjoner, vanskeligere å få tillatelser. Det er i hvert fall Fremskrittspartiets syn at på dette området kunne vi faktisk avlaste Fylkesmannen for en del arbeidsoppgaver, oppgaver som en tidligere debatt viste at Fylkesmannen egentlig mangler ressurser til. Vi burde kunne la lokale folkevalgte organer ha den endelige avgjørelsesretten i enkeltsaker.

Ivar Skulstad (A) [11:37:42]: Plan- og bygningsloven, som er en sektorovergripende lov, er det mest sentrale virkemiddelet for å oppnå en bærekraftig arealutvikling. Loven gir kommunen myndighet til å utarbeide juridisk bindende arealplaner som skal styre arealdisponeringen i hver enkelt kommune. Dette er for at arealbruken og bebyggelsen blir til størst mulig gagn for den enkelte og for samfunnet.

Riksrevisjonens rapport setter spørsmålsteget ved om den kommunale arealplanleggingen i tilstrekkelig grad bidrar til at arealutviklingen går i retning av en bærekraftig utvikling. Det er viktig å merke seg at kommunene har anledning til å vedta reguleringsplaner som avviker fra kommuneplanen, dersom kommunen og regionale og statlige myndigheter finner at dette ikke vil være i strid med intensjonen i kommuneplanen eller nasjonale føringer.

Det er bred politisk enighet om at kommunen fortsatt skal ha en sentral rolle i planlegging og forvaltning av arealer. Dette er viktig for at det lokale folkestyret ikke skal føle seg overkjørt av forskjellige sentrale aktører.

Miljøverndepartementet har et overordnet ansvar for å samordne Regjeringens arbeid med å fastsette og følge opp de miljøvernpolitiske målene på alle nivåer og for ulike sektorer. Jeg er enig med Riksrevisjonen når de understreker viktigheten av samordning internt i departementene, samordning med fagdirektoratene og samarbeidet mellom alle miljødirektoratene. Dette er et viktig arbeid.

Det er viktig for det lokale folkestyret at de nasjonale rammene blir tydeligere og enklere å forholde seg til. Det vil gi bedre mulighet for å oppnå en tilstrekkelig overordnet og langsiktig forvaltning. Lokale folkevalgte gjør en stor innsats for å sikre en positiv og miljøvennlig utvikling i sine kommuner. I noen områder der presset er stort

for arealdisponering – strandsonen er ett eksempel – kan det bli konflikt, f.eks. mellom hensynet til det miljøvennlige og hensynet til næringsutvikling. Slike konflikter legger stort press på den enkelte folkevalgte og gjør det krevende å foreta de nødvendige avveininger. I slike tilfeller er det viktig med god kontakt mellom staten og fylket og klare nasjonale føringer, slik at det blir god flyt i saksbehandlingene i den kommunen det gjelder.

Jeg finner grunn til å understreke at økonomisk og sosial bærekraft er en viktig forutsetning for å nå målet om en bærekraftig arealutvikling. Disse målene kan ikke nås på lang sikt dersom det ikke samtidig tas tilstrekkelig hensyn til grunnleggende økologisk bærekraft. Jeg er trygg på at Regjeringen følger opp undersøkelsen og arbeider aktivt for å løse de utfordringene som er synliggjort.

Lars Peder Brekk (Sp) [11:41:26]: Jeg har bare lyst til å gi en kort kommentar til diskusjonen rundt geografisk differensiering, som komiteen er enig om i sin merknad.

Det er helt åpenbart at når det gjelder forvaltning av strandsonen og ulike naturområder, er det mindre press i enkelte områder av landet og større press i andre områder av landet. For oss i Senterpartiet er det viktig å understreke at det også må gi effekter på forvaltningen og planverket som må utvikles i de ulike deler av landet.

Det som saksordfører har påpekt i merknaden, og som komiteen er enig i, er at vi skal skille mellom strandsonen i indre Oslofjord og forvaltningen i områder der presset eksempelvis er langt mindre og topografien ofte annerledes. Komiteen mener derfor at situasjonen når det gjelder å følge opp nasjonale målsettinger, er mer nyansert enn det Riksrevisjonens rapport hevder.

Jeg vil også understreke det som her sies, at en i større grad må legge vekt på lokale folkevalgtes store innsats for å sikre en positiv og miljøvennlig utvikling i sine områder. Det må også være et grunnlag for politikken framover.

Vi har stor tillit til det lokale folkestyret, og at det sørger for en ansvarlig arealforvaltning. I avveiningen mellom f.eks. næringsutvikling og arealvern er det viktig at lokale forhold tillegges stor betydning.

Statsråd Erik Solheim [11:43:23]: Jeg er glad for at Riksrevisjonen har satt søkelyset på arealplanlegging, som er så sentralt for bærekraftig utvikling. Vi har merket oss resultatene av undersøkelsen, som viser at arealplanleggingen på flere områder ikke er i overensstemmelse med de målene som Stortinget har satt for at utviklingen skal gå i en bærekraftig retning. Det er selvsagt resultater som vi vil ta svært alvorlig, og som vi vil følge opp i alt vårt videre arbeid.

Jeg merket meg også, i parentes bemerket, med glede at representanten Carl I. Hagen snakket i varme ordelag og med betydelig entusiasme om føre var-prinsippet og om naturens tåleevne. Det satte jeg pris på.

Så til det saklige innholdet i komiteens merknad. Jeg merker meg på den ene siden at det er bred enighet om at kommunene skal ha hovedansvaret for å planlegge og forvalte sine egne arealer dersom de ikke er omfattet av stat-

lige vern. Det er ingen uenighet om utgangspunktet, at det er kommunene. Men jeg merket meg også at et bredt flertall vektlegger at de nasjonale interesser må sikres gjennom en tydelig arealpolitikk overfor kommunene, som formidler hva som er nasjonale interesser og i en del tilfeller også vil formidle hva som er norske internasjonale forpliktelser. Det er mange ofte motstridende mål, og en bærekraftig arealforvaltning kan bare oppnås gjennom god opplysning, vurdering av konsekvenser og en åpen, aktiv dialog. Jeg merket meg også det representanten Ivar Skulstad sa om behovet for en bedre samordning av de statlige instanser og etater på dette området. Det er noe vi definitivt skal ta med oss videre, og se om vi ikke kan få til.

Denne Riksrevisjonens rapport ble slutført i 2006. Den gjelder fram til 2005, så den går noe tilbake i tid. En del tiltak er satt i verk. Regjeringen har satt i verk en ny skjerpet arealpolitikk. Vi har lagt opp til at virkningen av arealpolitikken skal synliggjøres i statsbudsjettet, et nytt resultatområde i overensstemmelse med planlegging for bærekraftig utvikling. Vi har lagt fram nye nasjonale retningslinjer for vindkraft. Vi har lagt fram – og vi vil ytterligere legge fram – tiltak for en restriktiv kjøpesenterpolitikk, for en helhetlig arealplanlegging i fjellet og for en tydeliggjøring og innstramming av strandsonepolitikken.

La meg også si meg enig i det som både representanten Lars Peder Brekk og representanten Carl I. Hagen sa på det punktet. Vi er enig i at det bør være en differensiering mellom ulike områder. Det er ikke nødvendigvis slik at det som er riktig i Kragerø eller på Tjøme, også er riktig i Porsanger eller i Sogn. Vi vil komme tilbake til Stortinget og se på om det er mulig å differensiere dette i tråd med det som er komiteens ønske.

La meg til slutt si at jeg vil snart legge fram forslag om en ny plandel av plan- og bygningsloven, der vi vil bruke erfaringene fra dagens lov fra 1985, og vil foreslå en rekke nye verktøy for kommunene. Hensikten med den er å sikre en mer bærekraftig arealforvaltning og en mer målrettet og treffsikker planlegging også i forhold til de globale utfordringene som vi står overfor med hensyn til klima.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 896)

S a k n r . 7

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av Norfunds drift og forvaltning (Innst. S. nr. 45 (2007-2008), jf. Dokument nr. 3:13 (2006-2007))

Presidenten: På vegne av kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter det enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ola T. Lånke (KrF) [11:47:35] (ordfører for saken): Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland – Norfund – har til formål å medvirke med egenkapital og annen risikokapital samt yte lån og stille garantier til utvikling av bærekraftig næringsvirksomhet i utviklingsland. Norfund har vært operativt siden desember 1997. I 2004 ble det satt som mål at om lag en tredjedel av investeringene skulle foretas i de minst utviklede landene. Målet ble skjerpet ytterligere i 2005 til minst en tredjedel.

Gjennom de siste par årene har det vært mange negative medieoppslag om Norfund. Det har dreid seg både om Norfunds oppgaver og forretningsfilosofi, som utøver av norsk utviklingspolitikk, og forhold som har hatt med personmessige og ledelsesmessige problemer i organisasjonen å gjøre, herunder også en varslersak.

Riksrevisjonens undersøkelse har hatt som formål å belyse om driften og forvaltningen av Norfund er gjennomført i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger. Riksrevisjonen har bl.a. gjennomgått virksomhetens organisering og systemer for internkontroll og selskapsledelse, styrets rapportering, prosedyrer for investeringsbeslutninger og et utvalg av Norfunds investeringer.

Undersøkelsen konkluderer med at Norfund ikke har innfridd de geografiske prioriteringer som Stortinget har lagt til grunn for bevilgningene, og at det ikke har vært nok fokusering på de geografiske prioriteringer ved deltakelse i investerings- og låneprosjekter. Av de foretatte investeringer har 24 pst. blitt investert i de minst utviklede landene. Ved utløpet av 2006 hadde 17 pst. av investeringene vært foretatt i Afrika. Det er samtidig grunn til å merke seg at Utenriksdepartementet i sitt svar til Riksrevisjonen trekker fram at prosjekter vedtatt etter 2004 har vært på 30 pst. og over, men at dette ikke har vært nok til å nå 30 pst. i samlede investeringer.

Norfund har sammen med Statkraft etablert SN Power som investerer i kraftutbygging. Sammen med tilsvarende selskaper i Storbritannia og Nederland driver Norfund Aureos Capital Ltd. Investeringer gjennom disse selskapene har så langt bidratt til at andelen som er investert i de fattigste landene, har blitt ytterligere svekket.

For Kristelig Folkeparti er det viktig at Norfund hele tiden setter målsettingen om primært å hjelpe de fattigste landene i fokus. Samtidig ser en jo at det er utfordrende både å finne gode prosjekter å investere i og partnere å investere sammen med. Gjennom SN Power økes mulighetene til et større engasjement for utvikling av ren energi både i de fattigste landene og i andre utviklingsland. Samarbeid land imellom, slik som i Aureos, åpner også for muligheter som Norfund ikke hadde hatt alene på egen kjøp.

Det er imidlertid viktig at departementet følger dette nøye, slik at investeringene gjennom Norfund kommer fattige land til gode og slik bidrar til å nå målsettingene på utviklingsområdet.

La meg så til sist kort si noen ord om de mer organisasjonsmessige forholdene i Norfund. Det er positivt at det etter at et nytt styre kom i sving høsten 2005, ble grepet mer aktivt fatt i arbeidsmiljøspørsmål. Det ble etablert

verneombud og rutiner for varsling, noe som bidrog til at den medieomtalte varslingen kom opp. En kan jo undres over at slike ordninger ikke var etablert tidligere, og det er grunn til å understreke viktigheten av at det legges til rette for rutiner og systemer som gir ansatte muligheter til å komme fram med kritikk.

Jeg regner med at departementet framover vil ha et våkent øye både for de organisasjonsmessige sider av styringen av Norfund og for fattigdomsfokuseringen gjennom investeringene. Riksrevisjonens rapport og forslag må brukes aktivt i videreutviklingen av styrings- og kontrollsystemer for Norfund.

Statsråd Erik Solheim [11:52:46]: La meg først si at det er et betimelig tema Riksrevisjonen har satt søkelyset på, forholdet mellom Stortingets målsetting om en betydelig andel av investeringene fra Norfund til de minst utviklede landene og måloppnåelsen på dette punkt. Før jeg kommer til det, la meg også si at jeg, som saksordføreren, er veldig glad for den positive prosessen som har skjedd i Norfund, der kontrollkomiteen gjennom brevveksling med meg og på andre måter har spilt en veldig konstruktiv rolle. Jeg føler at dette nå har kommet inn i et godt spor. Norfund har fått et godt styre, ledet av Kristin Clemet. De har fått en ny daglig leder, som har tatt tak i utfordringene. Min følelse er at selve organisasjonen Norfund nå er inne på rett spor. Jeg skal selvsagt, som saksordføreren sa, holde et våkent øye med dette, og se til at det som jeg er enig i burde være en selvfølge, fortsetter å være på plass. Men det er all mulig grunn til å ha tillit nå både til styreleder og daglig leder for at de har tatt tak i utfordringene. De fortjener honnør, og jeg vil bruke denne anledningen til å gi dem det.

Vi er inne i en intensivert dialog med Norfund for å se på hvordan Norfund på en bedre måte kan følge opp Stortingets intensjon om at en større del av investeringene skal foretas i de minst utviklede landene. Det gjelder både investeringsfondet Aureos og satsingen på ren energi. Det er satt av ekstra ressurser til satsing på ren energi i Afrika i året som kommer. Vi håper at det kan bidra til å få opp andelen til de minst utviklede landene. Det er riktig at den andelen har økt i det siste, men den har ikke økt nok.

La meg til slutt påpeke de vanskelighetene vi står overfor på dette området. Jeg tror Stortinget her vil dele mitt syn. Det som er dilemmaet, er jo at Statkraft, som er den ene parten i SN Power, som kommersiell aktør, naturlig nok ser at det er lettere å investere i mellominntektslandene enn i de aller fattigste landene. Derfor har vi ikke bare sett direkte investeringer fra Statkraft, men også investeringer gjennom SN Power i land som Filippinene, Peru, Chile og andre. Nå skal vi ikke glemme at dette er land som hver for seg har mange flere fattige enn det store flertallet av land i Afrika. Det er veldig få land i Afrika som har så mange fattige som Filippinene. Det store flertallet av Afrikas land har heller ikke så mange fattige som Peru. Kommersiell investeringer som kan gi ren energi til land som Peru og Filippinene, må være et gode. Jeg antar at Stortinget er enig i det. Norfunds oppgave er selvsagt å bidra til å få en ekstra kraft i land som Mosambik eller

(Statsråd Solheim)

Uganda, for å ta to eksempler. Dette er land som har et stort vannkraftpotensial, og ikke noe av det potensialet har blitt utløst i den senere tid. Min utfordring til både Norfund og Statkraft har vært: La oss se hvordan vi kan finne et system som kan utløse flest mulig kommersielle investeringer i lavinntektsland, som vil bringe ren energi til fattige mennesker, og et ekstra trykk i land som det er veldig mye vanskeligere å få til investeringer i, som Mosambik og Uganda. Det er nå en dialog mellom Statkraft og Norfund for å se om man kan få til så mye som mulig av begge deler. Jeg er også helt sikker på at Stortingets intensjon ikke er å gjøre noe som begrenser investeringene i mellominntektslandene. Det er nok til sjuende og sist – uten at jeg kan si tallet på strak arm – en større andel av verdens fattige som lever i mellominntektslandene, enn i de minst utviklede landene, så vi trenger investering i ren energi begge steder. Men vi skal selvfølgelig fullt ut følge opp Stortingets påpeking om mer Norfund-satsing i de minst utviklede landene.

Per-Kristian Foss (H) [11:56:47]: Det er til Riksrevisjonen å være relativt sterk kritikk som rettes mot selskapet i denne rapporten. Norfund har på mange måter sviktet gjennom lang tid og på flere viktige oppgaver. La meg si det på en annen måte: Hvis Norfund ikke klarer å øke sin fattigdomssatsing, er det ingen grunn til å ha selskapet.

Som statsråden nettopp bekreftet i sitt innlegg, er det i mange av mellominntektslandene slik at selskaper i den vestlige verden, deriblant Statkraft, investerer av seg selv fordi det er lønnsomt. Det hjelper selvfølgelig også de fattige på Filippinene. Jeg følger statsrådets resonnering på det punktet. Men det er ekstra tungt å drive forretningsvirksomhet i land som ikke har en fungerende markedsøkonomi, som f.eks. en del av de afrikanske landene, de land vi snakker om som MUL-gruppen, og noen til. Der kan det være behov for et statlig selskap. Men hvis dette statlige selskapet må drive vanlig forretningsvirksomhet og investere i handelsselskaper i Asia – for å ta et eksempel – for å finansiere dette, mener jeg at det er grunn til å stille spørsmål ved om det er verdt det i forhold til det man får igjen for pengene til fattigdomssatsing.

Jeg regner med at statsråden, selv om han ikke sa det i sitt innlegg, er innforstått med at investeringer som Norfund gjør, også må følge de etiske reglene som jeg antar gjelder for statlig virksomhet. Jeg regner med at de regler som gjelder for Statens pensjonsfond – Utland, også gjelder for Norfunds investeringer. Det å gå inn i forretningsvirksomhet i fremvoksende økonomier i Asia har sin risiko, særlig på det etiske området.

Komiteen peker også på at engasjementet gjennom Aureos, som også saksordføreren var inne på, kanskje er godt ment, men det har hittil hatt to effekter: mindre fattigdomskonsentrasjon og mindre tilgang til annen privat kapital. Hensikten med å gå inn var jo at man via disse selskapene kanskje skulle tiltrekke seg mer privat kapital. Det har man ikke lyktes med. Jeg håper at man lykkes med det.

Jeg deler statsrådets honnør til ny ledelse og nytt styre, i den forstand at jeg har forventninger til at det er grunnlag

for en honnør. Det vet man ikke før man eventuelt ser en ny rapport, og før resultatene har vist seg.

Når det gjelder merknadene om regnskapspresentasjon og regnskapsrutiner i selskapet, regner jeg det som helt selvsagt og legger til grunn at ny ledelse og nytt styre selvfølgelig følger opp dette, for denne type kritikk kan ikke statselskaper ha sittende på seg – jeg holdt på å si i det lang løp, president, men jeg tror jeg sier: i det hele tatt. Slikt bør ikke skje i statlige selskaper.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [11:59:58]: Norfunds formål er å medvirke med egenkapital og annen risikokapital for å yte lån og stille garantier til utvikling av bærekraftig næringsvirksomhet i utviklingsland. Fondets formål skal oppnås ved å foreta lønnsomme investeringer i private virksomheter i utviklingsland og på den måten støtte næringsutvikling som ellers ikke ville bli igangsatt i disse landene som følge av høy risiko. Fondet skal balansere økonomiske mål og resultater i forhold til samfunnsmessige og miljømessige målsettinger, og Norfund må tilpasse sin virksomhet til internasjonale, nasjonale og institusjonelle rammevilkår.

Jeg vil tillate meg å nevne i den forbindelse at i utenrikskomiteen hadde vi besøk av noen bekymrede representanter som gjorde oppmerksom på Statkrafts investering i et stort damanlegg i Laos, hvor nettopp de miljømessige målsettingene, som var rimelig klare, ikke var blitt oppfylt på en tilfredsstillende måte. Jeg håper at det er mulig å følge opp den delen gjennom dialog med Statkraft for å se til at dette ikke rammer lokalbefolkningen på en urimelig måte.

Videre vil jeg vise til at Riksrevisjonens undersøkelse konkluderer med at Norfund ikke har innfridd de geografiske prioriteringer Stortinget har lagt til grunn for bevilgningene, og at Norfund ikke har hatt tilstrekkelig fokus på de geografiske prioriteringer ved deltakelse i investerings- eller låneprosjekter. Også i samarbeidet med Aureos og SN Power er de geografiske prioriteringene blitt ytterligere svekket. Jeg er imidlertid glad for at ministeren sa at dette skulle man se på og se om det er muligheter for å komme i møte Stortingets klare prioriteringer.

Komiteen understreker i sin innstilling viktigheten av at det fortsatt er fokus på bærekraftig næringsutvikling i de fattigste landene. Jeg vil vise til at Regjeringen i sin budsjettproposisjon for 2008 varsler at den ønsker å bidra ved økt import til Norge fra de fattigste landene, og at Regjeringen har foretatt en gjennomgang av den norske tollpreferanseordningen for utviklingsland, den såkalte GSP-ordningen, og legger opp til en forbedring av denne. Det ser ut til at tollpreferanser alene viser seg å være utilstrekkelig for de fattigste landene. Ordningen med toll og kvotefri markedsadgang for alle varer fra de minst utviklede land har hittil hatt liten effekt. Det er derfor behov for forskjellige tiltak for å bidra til iverksettelse av, kunnskap om og økt bruk av GSP-ordningen.

Statsråd Erik Solheim [12:03:30]: La meg bare kort kvittere ut et par av de tingene som er sagt. Det er en selvfølgelig, det representanten Per-Kristian Foss peker på, at

Norfund skal ta alvorlig de påpekninger som kommer fra Riksrevisjonen angående regnskapsførsel. Det er en akkurat like stor selvfølge – men viktig å si det – at Norfund, på samme måte som jeg forutsetter at all annen norsk statlig virksomhet, og også privat virksomhet, følger de aller høyeste etiske standarder i sin næringsvirksomhet. Det gjelder nulltoleranse for korrupsjon og et godt forhold til fagforeninger. Det gjelder det å holde, selvsagt, lover og regler i de land man investerer i. Det gjelder høye miljøstandarder, og det gjelder et godt forhold til lokale og sentrale myndigheter i landene. Det er en rekke slike etiske standarder som det er en selvfølge at Norfund opprettholder, men det bør være en selvfølge også for både norsk privat og statlig kapital.

Jeg vet ikke om det var tenkt på noen bestemte prosjekter hvor det eventuelt skulle være tvil rundt dette. La meg bare nevne Laos, som Alf Inge Samuelsen var inne på. Jeg har ingen forutsetninger for å bedømme kritikken av det som har skjedd der, men vi skal i alle fall følge det opp. Det at det tas opp her, er en ytterligere foranledning til å følge opp og se på de prosjektene.

Jeg merket meg også en annonse i Aftenposten for en ukes tid siden hvor urbefolkningsrepresentanter i det sørlige Chile kom med kritiske merknader til SN Power's investeringsprosjekt i vannkraft i det sørlige Chile. SN Power's svar er at de vil ta denne kritikken på stort alvor og gå inn i dette på basis av eventuelt grundig konsultasjon med befolkning og myndigheter i Chile.

Dette er prosjekter vi vil følge opp, men selvsagt med den positive grunnholdningen at vi mener det er nødvendig med langt mer vannkraftinvestering i den fattige del av verden. Jeg har for min del i Norge bare gått i demonstrasjonstog mot vannkraft, aldri for, men det er mange deler av verden hvor jeg ville være villig til å gå i demonstrasjon for vannkraft, fordi alternativene miljømessig, sosialt og økonomisk er så mye dårligere. Vannkraft er selvfølgelig også til tider kontroversielt, og dette betyr ikke at all vannkraft skal bygges ut, men det trengs mye mer.

La meg til slutt si til representanten Per Kristian Foss at meg bekjent er det ikke bygd ut vannkraft i Afrika de siste 15–20 år. Det tror jeg det er en rekke grunner til. Det er dårlig fungerende markeder, som det sies her, og det er dårlig fungerende overføringssystemer for strøm, slik at man har et veldig lokalt marked for det man måtte bygge ut. Det er sviktende stater, men det er også Verdensbankens politikk – å tro at private kunne løse dette alene.

Og der er vi ved mitt avsluttende poeng: Jeg er i prinsippet fullt ut for private, lønnsomme investeringer i vannkraft, men mange steder er det å få bygd et vannkraftverk et så stort løft at bare hvis man klarer å sette sammen en pakke av private investorer, offentlig bistand, myndighetene i det enkelte land, kanskje også Verdensbanken og internasjonale finansieringsinstitusjoner og på toppen av det midler fra den grønne utviklingsmekanismen, kan man faktisk få til noe så vanskelig som store vannkraftutbygginger i land som Uganda og Mosambik.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7. (Votering, se side 896)

S a k n r . 8

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningen av Svalbard (Innst. S. nr. 46 (2007-2008), jf. Dokument nr. 3:8 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Ola T. Lånke (KrF) [12:07:42] (ordfører for saken): I årenes løp har det vært behandlet mange saker i denne sal vedrørende norsk svalbardpolitikk. Undersøkelsen fra Riksrevisjonen som ligger til grunn for dagens behandling, har hatt som mål å vurdere om forvaltningen av Svalbard er i overensstemmelse med Stortingets vedtak og forutsetninger. Man har sett på om målene for samfunnsutvikling og miljø er oppnådd, og hvordan departementene ivaretar sitt styrings- og koordineringsansvar.

Undersøkelsen bygger på analyse av stortingsvedtak og en rekke offentlige dokumenter som er retningsgivende for utøvelsen av svalbardpolitikken, samt innhenting av et omfattende materiale for å belyse problemstillingene. Undersøkelsen er nærmere beskrevet i Dokument nr. 3:8 for 2006-2007, som er en kortfattet, men konsentrert rapport om de mest aktuelle temaene knyttet til norsk forvaltning av Svalbard.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen har gått grundig gjennom undersøkelsen og de aktuelle departementenes kommentarer som er gjengitt i dokumentet. I tillegg har komiteen foretatt en fire dagers befarings på øygruppen og har hatt møter med Sysselmannen, Longyearbyen lokalstyre samt representanter for de mest sentrale virksomhetene på øygruppen. Foruten Longyearbyen besøkte komiteen denne gang også Ny-Ålesund og den russiske bosetningen i Barentsburg.

På denne bakgrunn har komiteen fremmet en enstemmig innstilling som anbefaler Regjeringen snarest å foreta en ny gjennomgang av svalbardpolitikken, og at Stortinget får seg forelagt en stortingsmelding om Svalbard i løpet av denne stortingsperioden. Så langt vi har erfart, er dette også i tråd med de intensjoner Justis- og politidepartementet selv har tilkjennegitt.

Som også undersøkelsen fra Riksrevisjonen viser, står forvaltningen av øygruppen overfor en rekke utfordringer. De viktigste utfordringene er knyttet til spørsmålet om kulldrift som hovednæringsgrunnlag i framtiden, bevaringen av villmarksnaturen og i den sammenheng også håndteringen av den økte turiststrømmen til området og økningen i forskningsaktivitetene. Og ikke minst er det betydelige utfordringer knyttet til utviklingen av lokalsamfunnet, spesielt i Longyearbyen.

Det har vært reist spørsmål om bosettingen i Longyearbyen bør utvikle seg mot et livsløpssamfunn. Dette er bl.a. aktualisert på grunn av den betydelige befolkningsøkningen som har funnet sted de siste årene, og at en økende andel av befolkningen ikke har fast tilknytning til et lokalsamfunn på fastlandet. Samtidig berører dette en rekke forhold, ikke minst spørsmålet om hvilken lovgivning som skal gjelde på Svalbard.

Når det gjelder spørsmålet om i hvilken grad norsk lovgivning skal gjelde, synes det imidlertid klart at selv om mange av utfordringene, kanskje de fleste, er knyttet til bosettingen i Longyearbyen, forutsettes at det til enhver tid gjeldende lovverk for Svalbard må gjelde for øygruppen som helhet. Komiteen tar ikke annen stilling til dette enn å vise til at Stortinget så langt har lagt til grunn at Longyearbyen ikke skal utvikles til et livsløpssamfunn. Komiteen berørte spørsmålet om framtidig livsløpssamfunn også i møtet med Longyearbyen lokalstyre, som så langt vi kunne registrere, ikke hadde noen annen oppfatning i dette spørsmålet.

Det synes imidlertid klart at lovspørsmålet er et av de mest – eller kanskje det mest – presserende spørsmål som det er viktig å gjennomtenke i nærmeste framtid. Det sier seg selv at det er krevende å skulle forvalte et lokalsamfunn med et økende mangfold hva befolknings sammensetning angår, med utgangspunkt i et annet lovregime enn det som gjelder i landet for øvrig. Dette lokalsamfunnet hører jo også med til kongeriket Norge. Det forutsettes derfor at den varslede gjennomgangen av svalbardpolitikken vil vie lovspørsmålet oppmerksomhet som en av de mest presserende utfordringene knyttet til samfunnet der oppe.

Når det gjelder andre viktige utfordringer som svalbardforvaltningen står overfor, har komiteen nøydt seg med å peke på disse i stikkords form i innstillingen. Mange av dem synes å ligge oppe i dagen, og vi er kjent med at de respektive departementer arbeider kontinuerlig med dem. Det er i denne sammenheng ikke minst viktig å understreke Justisdepartementets sektorovergripende og koordinatoriske funksjon.

Til sist: Svalbard er et flott landområde, med en mektig, men sårbar natur. De mennesker som lever der oppe i kortere eller lengre perioder av livet, er svært kompetente og motivert for å være der. Men vi må sørge for at forholdene er lagt best mulig til rette for dem. Norge har påtatt seg et stort ansvar ved å skulle forvalte dette øyriket. Vi må også vise verden at vi er oss dette ansvaret bevisst.

Ivar Skulstad (A) [12:12:56]: Jeg synes saksordføreren hadde en god redegjørelse for hva komiteen mener om Svalbard og de utfordringene som foreligger.

Svalbard har en sterk tiltrekningskraft på mennesker fra hele verden. Den enorme villmarken lokker med store naturopplevelser og mange kulturminner. Et besøk på Svalbard er et besøk til et av jordas siste villmarksområder. Med et klima i endring og med miljøgifter som transporteres til disse rene områdene fra fjerntliggende strøk, er det blitt press på naturmiljøet på øygruppen.

Svalbardtraktaten gir Norge plikt til å verne naturen på Svalbard. Norsk Polarinstitutt er et meget viktig redskap for å nå en slik målsetting og for å skaffe ytterligere kunnskap om naturmiljøet på øygruppen.

Helt siden Norge overtok suvereniteten i 1925, har et stabilt norsk nærvær på Svalbard og målsettingen om bevaring av ro og stabilitet på øygruppen vært viktige elementer i norsk svalbardpolitikk. Denne målsettingen har fått nytt politisk innhold ved at Regjeringen har utpekt nordområdene som sitt strategiske satsingsområde. Å opprettholde norsk bosetting er en del av den norske suverenitetspolitikken.

Reiselivsnæringen er i likhet med andre næringer et viktig virkemiddel i denne politikken. Det ligger i turistens natur å bevege seg bort fra hjemmet, og vi vet at transportnæringen, f.eks. flytrafikken, er av de store forureningskildene. Turistene som kommer til Svalbard, er bl.a. storforbrukere av transporttjenester, og bidrar av denne grunn til slitasje og forurensning. Turistene må ikke framover i miljøspørsmålet utgjøre en marginal belastning som gjør at de fastboende på Svalbard blir underlagt et strengere forvaltningsregime. Turistnæringen må selv ta ansvar for at deres virksomhet ikke får slike konsekvenser. Arbeiderpartiets bekymring for at skipstrafikken øker i områder hvor det er svært mangelfull oppmåling av havbunnen, må tas på alvor. Turistnæringen fristes til å gå inn i områder som tidligere var naturlig beskyttet av fastis og drivis. Et eksempel er Rippfjorden, hvor fartøy i dag går helt inn til bunnen av fjorden, en fjord som er svært mangelfullt oppmålt. Det er bare å minne om at cruiseskipet «Explorer», som nylig sank i Antarktis, så sent som sist sommer var innom Svalbard. Omfanget av skipstrafikken på østsiden må derfor vurderes nøye.

Riksrevisjonen peker på at representanter for Longyearbyen lokalstyre oppgir at lokalpolitikere i liten grad tas med på råd av departementene – man er bare en ordinær høringsinstans. Jeg støtter Longyearbyen lokalstyre i deres ønske om tettere kontakt med bl.a. Polarutvalget. Reell involvering vil dempe eller fjerne enkeltes oppfatning om at «byråkratene i sør» trer lover og regler ned over øra på de fastboende.

Longyearbyen framstår i dag som et levende lokalsamfunn. Denne utviklingen har innbyggere og lokalpolitikere all grunn til å være stolte av. Jeg ser fram til at Regjeringen legger fram en ny stortingsmelding om Svalbard.

Tord Lien (FrP) [12:16:56]: Det er en enstemmig komite som i dag legger fram innstilling i denne saken. Jeg slutter meg i stor grad til det saksordføreren sa. Jeg ønsker likevel å si noen få ting om hva Fremskrittspartiet vektlegger i forhold til Riksrevisjonens rapport om forvaltningen av Svalbard. Svalbard har jo vært en del av kongeriket i 82 år nå. Norsk overhøyhet over øygruppen har stor tilslutning i de fleste deler av verden, og blant signaturstatene i Svalbardtraktaten er det bare sporadisk motstand mot norsk styre og norsk forvaltning av øygruppen.

Allikevel er det viktig at Stortinget og statsforvaltningen ikke glemmer den særstilling Svalbard har i interna-

sjonal rett. Det må være et mål å ha en stor norsk bosetting på øygruppen også i framtiden. Jeg vil i denne sammenheng vise til at både forskning og turisme ifølge rapporten fra Riksrevisjonen er voksende næringer på øygruppen, og disse næringene må bli gitt de vekstvilkår som skal til for at de på sikt kan gi et betydelig bidrag til å opprettholde norsk bosetting, norskeid næringsliv og norskdrivet offentlig virksomhet på øygruppen.

Riksrevisjonens rapport viser for øvrig til at «det ikke foreligger en samlet oversikt over all forskningsaktivitet på Svalbard». Jeg imøteser at Kunnskapsdepartementet framlegger en slik oversikt, slik det står i innstillingen.

Riksrevisjonen peker også på at veksten både i cruise-turisme og fastlandsturisme skaper en del utfordringer. Sysselmannen legger imidlertid vekt på at dialogen med turistoperatørene er god, og at turismen i all hovedsak foregår innenfor forsvarlige rammer. Denne uttalelsen fra Sysselmannen synes jeg man skal legge vekt på når man legger til rette for videre vekst i turismen i området.

Som representanten Skulstad var inne på, er det et forhold som øker miljorisikoen ved cruiseturismen rundt Svalbard, og det er den dårlige sjøkartleggingen av området. Denne dårlige kartleggingen gjør sannsynligheten for grunnstøtinger større, og den vil også vanskeliggjøre en eventuell bergings- og oljevernaksjon i de dårligst kartlagte områdene. I den anledning vil jeg understreke viktigheten av at Regjeringen legger opp til å fortsette sjøkartleggingen rundt Svalbard også i 2008, slik Miljøverndepartementet har gitt uttrykk for i sitt budsjettframlegg for neste år.

Det er imidlertid grunn til å peke på at Riksrevisjonens rapport viser at det er kulldriften som er viktigst for å opprettholde en robust bosetting og et stabilt familiesamfunn på Svalbard. Samtidig viser rapporten at det bare er kull igjen i eksisterende gruver til ca. ti års drift. Nye gruver er således eneste muligheten for videre kulldrift utover ti år, og man bør således relativt raskt etablere nye gruver på Svalbard, slik at kulldriften også i framtiden kan være et grunnlag for norsk bosetting og suverenitet over øygruppen. Jeg håper at det er en av de tingene Regjeringen bruker tid på i en ny svalbardpolitikk. Jeg vil også understreke at det gode og rene kullet fra Svalbard brukt til energi-produksjon i kullkraftverk gir langt lavere utslipp enn kraft produsert i kraftverk basert på brunkull fra Øst-Europa. Høye energipriser vil også i framtiden gjøre det mer lønnsomt å utvinne kull fra eventuelle nye gruver på Svalbard.

Riksrevisjonen peker også på at det ikke finnes noen samlet oversikt over hvilke lover, forskrifter og regler som gjelder på øygruppen. Dette er helt åpenbart et problem, og det er derfor bra at Justisdepartementet gir uttrykk for at dette er en oppgave man har tatt fatt på. En slik gjennomgang imøteser Fremskrittspartiet. Vi imøteser også en helhetlig gjennomgang av norsk svalbardpolitikk. Støtten til disse prosessene må imidlertid ikke ses på som en støtte til at flere lover og forskrifter skal gis gyldighet på øygruppen, heller ikke i Longyearbyen. Noen ganger kan det være nødvendig, men ikke som hovedregel. Fremskrittspartiet legger til grunn at Svalbard har en særstilling

i norsk forvaltning, og at regelen bør være at færrest mulig statlige lover og forskrifter bør gis gyldighet på øygruppen. Dette vil også ha implikasjoner i forhold til størrelsen på administrasjonen hos Sysselmannen.

Riksrevisjonens rapport peker også på at «målet om et ikke-livsløpssamfunn» er under press, bl.a. på grunn av befolkningsvekst og endret demografisk sammensetning. En vurdering av dette spørsmålet må selvsagt tas med under en helhetlig gjennomgang av norsk svalbardpolitikk. Jeg mener imidlertid i utgangspunktet at det er grunn til å legge vekt på Svalbards særegenhet, og at dagens forvaltningsmodell på Svalbard ikke legger til rette for etableringen av et livsløpssamfunn. En ytterligere integrering av Svalbard i norsk lovgivning vil også kunne medføre økt motstand mot norsk overhøyhet og forvaltning av fiskeressursene i Svalbard-sonen.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [12:22:26]: Grunnen til at jeg ville ta ordet i denne saken, var den vektlegging saksordføreren gav de mål for samfunns- og miljøutvikling som nasjonen Norge har satt seg når det gjelder Svalbard. Det er veldig viktig å ha det med.

Vi konstaterer videre at det er stor interesse for økende næringsvirksomhet, spesielt fra russisk side, og når man så fra Regjeringens side har satt nordområdene tydelig på kartet, som sitt strategiske valg, er det grunn til å være oppmerksom på det som heldigvis flere av talerne har vært inne på, dette med manglende sjøkartlegging. Vi er nesten i den situasjonen at området rundt Svalbard er stort sett blankt. Det er et blankt papir. Store deler av kystområdet er helt uten, eller delvis uten, moderne digitale sjøkart. Illustrativt for den situasjonen er det faktum at Sjøkartverkets egen båt som var der oppe i fjor på et snarlig besøk, gikk på grunn i et område som ikke var kartlagt. Vi står overfor en sårbar arktisk natur som vi har et ekstra pålegg på oss for å ta vare på. Hva er da mer viktig enn et skikkelig kartverk som gir oss oversikt over det området som vi skal ivareta? Derfor håper jeg at vi ved senere anledninger kan komme tilbake til dette og sikre at vi får skikkelige, digitale kart over Svalbard. Som et lite apropos: La oss ta med resten av kysten av Norge. Vi har noen blanke felt der også.

E i r i n F a l d e t gjeninntok her presidentplassen.

Odd Einar Dørum (V) [12:25:06]: Jeg tar ordet fordi jeg i noen år har vært opptatt av Svalbard og også hatt ansvar i tilknytning til Svalbard.

Grunnen til at jeg tar ordet, er at jeg også vil understreke det som er understreket, men som er svært viktig, både det Riksrevisjonen sier, og det komiteen sier om at det vil være bra med en ny, bred gjennomgang i løpet av denne stortingsperioden. Det er flere forhold som taler for det. De forholdene som er nevnt av Riksrevisjonen og komiteen, skal jeg ikke gå inn på, men det rent alminnelige rundt det vi kan kalle for nordområdene i bred forstand, det å forstå en norsk politikk i nordområdene, som både handler om Barentshavet og om de svære grenseområdene vi har mot polområdene, hvor Svalbard blir en del av en slik

helhet, tilsier at det er viktig med en slik melding og en slik bred drøfting. Dette utelukker ikke at vi i alle andre sammenhenger også vil komme inn på nordområdene, men det er altså svært viktig.

Det er også slik, som vi har sett i media, at situasjonen for de russiske bosettingene på Svalbard har kommet til et så kritisk punkt at russerne selv må avgjøre hva de vil gjøre. Derfor oppfatter ikke Venstre det som oppsiktsvekkende at det kom en russisk delegasjon til Svalbard nylig som på behørig måte ble håndtert av justisministeren, men vi oppfatter det slik at siden gruveselskapet ikke kan betale, er det staten som må betale, og da må den staten som skal betale, finne ut hva den skal betale for. Dit har man kommet i forhold til de russiske bosettingene på Svalbard.

Disse alminnelige nordområdebetragtningene tilsier en melding.

Så er det en annen type bekymring jeg har, som knytter seg til det arbeidsfelt jeg nå har i Stortinget. Det er den utvikling vi har hatt når det gjelder deler av forskningsaktiviteten på Svalbard. Det er slik at i Ny-Ålesund har vi lagt til rette for en imponerende infrastruktur, og det er også en god ting. Det er veldig mange mennesker fra andre land som bruker dette stedet, og jeg var der selv i en annen egenskap i mitt liv sommeren 2005. Da kom det en delegasjon fra Beijing. De reiste dit for å være der i to dager og reiste tilbake igjen. Kineserne la stor vekt på området.

I denne sammenhengen er det to gjengangere jeg har hatt i denne salen siden siste valg. Det ene er at vi må klare å holde oppe den norske forskningsinnsatsen i Ny-Ålesund – det ser det ikke ut til at vi klarer – og det må være svært viktig for oss fordi det gir sterke signaler forskningsmessig, men også i det vi i bredere forstand vil kalle nordområdepolitikk.

Og så er det blitt slik at for meg har symbolet på å ville – eller ikke ville – noe forskningsmessig vært å oppgradere Zeppelin-observatoriet på toppen av Zeppelifjellet i Ny-Ålesund. Det er jo ikke ende på hvor mye bred tilslutning man får i stortingssalen til dette, sågar når det er Dokument nr. 8-forslag, men når man så kryper inn i budsjetter av ulike slag, er det nesten umulig – dvs. man finner ikke noe som gjør noe med dette stedet. Dette er et av de svært få stedene på kloden hvor man klarer å måle klodens helsetilstand i denne tid som nå handler om klimautfordringer som er dramatiske og store. Det er et unikt sted. Det er et sted hvor vi pr. i dag ikke gjør nok for å ta vare på de dataene vi har. Det er et sted hvor vi kunne skaffet oss og målt enda flere data. Det er ikke store kroner, men det er viktige kroner.

Jeg vil også understreke at Ny-Ålesund jo er blitt gjort viktig ved at bl.a. landets utenriksminister har stått fram i Washington og sagt at amerikanske politikere bør komme til Ny-Ålesund – og det har de gjort. Der har både Hillary Clinton og John McCain og andre vært. Der har den britiske konservative lederen, David Cameron, vært, og dit har statsminister Stoltenberg tatt med nordiske statsministerkollegaer. Så vi flagger så høyt i nordområdene, som jeg synes vi gjør med rette når det gjelder Ny-Ålesund og forskningsplattformen der, at det også forplikter oss. Den-

ne forskningsplattformen inviterer også til en bred internasjonal innsats, slik at det blir et sted som Norge forvalter på en slik måte at Svalbardtraktaten, selve ånden i den, blir lagt til rette for alle som vil utnytte traktatens muligheter.

Disse merknadene er fra Venstres side for å understreke viktigheten av det arbeidet som jeg konstaterer at Justisdepartementet har meldt til komiteen at de har satt i gang, nemlig å få en ny, bred gjennomgang av Svalbard og alle utfordringene på øygruppen.

Statsråd Knut Storberget [12:29:22]: Regjeringa tar svalbardpolitikken på alvor. Det er en av hjørnesteinene i nordområdesatsingen vår. Jeg har lyst til å si i tilknytning til Riksrevisjonens rapport og også til behandlingen i komiteen at sjelden har jeg følt at så mange gode innspill har kommet så strategisk i forhold til det arbeidet som departementet har satt i gang for å lage en ny melding om svalbardpolitikken.

Det er ikke slik at svalbardpolitikken nødvendigvis skal endres særlig. Jeg tror faktisk at mye av konklusjonen i forhold til svalbardpolitikken vil være at i hvert fall stor-samfunnets holdning til Svalbard ligger fast. Men vi har betydelige utfordringer, og både gjennom det Riksrevisjonen peker på, og gjennom komiteens behandling mener jeg at vi har et svært godt utgangspunkt for nettopp nå å kunne skape en diskusjon – og da igjen få lagt fram en melding – som gjenspeiler det som er de viktige utfordringer. Jeg vil likevel ile til og si at det foregår parallelle prosesser, i den forstand at det er noen av de områdene som det pekes på fra Riksrevisjonens side, som man også må kunne ta grep om uavhengig av en stortingsmelding, og det siste, som representanten Dørum bl.a. var inne på, situasjonen i Ny-Ålesund, som jo i stor grad også er et budsjettmessig spørsmål, men desto viktigere.

Jeg har lyst til å peke på to forhold som gjør sitt til at det nå er aktuelt med en melding som kan danne bakkepet for det arbeidet vi har igangsatt i departementet. Det ene er det som flere talere allerede har vært inne på, at Svalbard utgjør en vesentlig del av den nordområdesatsingen som Regjeringa er i gang med, og det andre er den unike miljøpolitiske forankring Svalbard på mange måter har – for det å ta vare på så unik villmark, krever jo helt egne tiltak og egne regler og lover, og så har vi, som også representanten Dørum var inne på, mulighet i forhold til det øvrige internasjonale samfunn til å bruke Svalbard opp imot de miljøpolitiske utfordringer vi står overfor. I så måte er Ny-Ålesund det viktigste stedet i verden. Det er vel kanskje det stedet hvor vi først og fremst kan klare å høste helt klare, målbare data som kan konkurrere med de fleste på miljøfeltet i forhold til bl.a. utslipp, og som gjør sitt til at forvaltningen av miljøet på Svalbard er viktig som sådan for å ta vare på den forskningen som skjer der. Men det er også en kjempeutfordring for oss å kunne bidra til nettopp det som påpekes også fra Riksrevisjonen, at man i større grad klarer å få mer samarbeid, koordinering og registrering av den forskningsaktiviteten som skjer. Jeg mener faktisk at det som skjer i Ny-Ålesund, på mange måter er et veldig godt eksempel på hvordan man

kan koordinere og samarbeide på internasjonalt nivå når det gjelder forskning.

Det andre som vi selvfølgelig ønsker skal være sentralt i en stortingsmelding, er spørsmålet om hva slags type bo-setting vi skal ha på Svalbard. Jeg merket meg komiteens oppfatninger rundt dette. Her foregår det parallelle prosesser. Det er jo slik at vi i budsjettet som skal behandles nå, nærmest foretar en reversering av den skatteøkningen som skjedde på Svalbard. Man foretar en omlegging av skattekategorien på Svalbard, som jo er av avgjørende betydning for hva slags type samfunn vi skal ha der oppe, og som etter Regjeringas oppfatning nettopp skal sikre et bærekraftig samfunn som gjør det mulig for familier å leve der. Men det reiser nye spørsmål, bl.a. om situasjonen rundt pendling, som Regjeringa jo har sagt at vi skal se på, f.eks. opp imot de regler som gjelder for skatt.

Vi har betydelig kontakt med lokalstyret i Longyearbyen. Kanskje mer enn noen andre har dette lokalstyret en adgang rett inn i et departement, dvs. Justisdepartementet. I så måte har vi hatt utstrakt kontakt bl.a. om skattemessige spørsmål, og jeg har vært på Svalbard 7–8 ganger i løpet av den tida jeg har vært statsråd. Så jeg vil mene at kontakten er god.

Jeg peker dessuten på de miljømessige utfordringer, som det jobbes med. Jeg får ikke tid til å gå inn på det, men oppfatter også spørsmålet om koordineringen av svalbardpolitikken som viktig i den meldingen som nå kommer, bl.a. gjennom en gjennomgang av instruks for det polarutvalget som er i funksjon.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8. (Votering, se side 896)

S a k n r . 9

Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008, kapitler under Justis- og politidepartementet mv. (rammeområde 5) (Budsjett-innst. S. nr. 4 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2007-2008))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 30 minutter, og at taletiden fordeles slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 30 minutter, Fremskrittspartiet 20 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere, og inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmene av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [12:36:11] (komiteens leder): Altfor ofte er det slik at de som fortjener oppmerksomhet i justispolitikken, ikke får det. Vi diskuterer hvordan vi skal reagere på kriminalitet, og ikke hvordan vi skal forebygge og forhindre den. Vi diskuterer tiltak i forhold til gjerningspersonene og har for liten fokusering på ofrene for kriminalitet.

I dag vil landets kriesentre nok en gang ta imot kvinner og barn som er på flukt fra voldelige ektemenn eller en pappa som slår. I dag vil nye ofre utgjøre statistikken som viser at om lag 9 pst. av norske kvinner mellom 20 og 54 år, utsettes for grov vold i samlivet.

VG har gjennom en artikkelserie rettet fokus mot de mange sakene om vold mot kvinner som har hatt den verste utgangen – drap. Jeg gir VG helt rett; dette er kriminalitet i sin mest alvorlige, grove form – kriminalitet som skal begrenses og forhindres. Det er offeret som må ivaretas på en helt annen måte enn i dag.

Jeg er glad for at vi har et politisk flertall som tar denne kriminaliteten, og ofrene for den, på alvor. Som følge av dette statsbudsjettet skal flere ofre for voldskriminalitet få erstatning, bl.a. barn som er vitne til vold. Ofre for alvorlig voldskriminalitet skal få langt sterkere rettigheter under rettssaken enn i dag.

Siden vi overtok, har Stortinget vedtatt grooming-paragrafen. Til våren prøves omvendt voldsalarm ut. I 2008 vil vi utvide familievoldkoordinatortillingene i politiet, og det etableres egne familievolds- og overgrepsteam i de største politidistriktene. Vi etablerer tre nye barnehus og etablerer dermed dette tilbudet som et landsdekkende tilbud.

I lys av denne forsterkede innsatsen mot vold i nære relasjoner må jeg si at Siv Jensens og Jan Arild Ellingsens kronikk i VG søndag 25. november er tafatt. Tiltaket de vil ha på plass, er at VG når det gjelder alle disse kvinne- og barnsakene, må avbilde gjerningsmennene, ikke ofrene. Ikke ett skikkelig tiltak, ikke ett, foreslås av Fremskrittspartiet for å redusere og begrense volden. Dette er ren symbolpolitikk som ikke hjelper noen av dem som i dag terroriseres av voldelige partnere.

Den samme mangelen på konstruktivitet synes jeg preger opposisjonens politikk i forhold til justisbudsjettet. I stedet for å ta ansvar for at vi har havnet i en situasjon der både distrikt og byer sliter med å få besatt politistillinger på grunn av mangel på nok utdannede politifolk, prøver Høyre å gjøre dette til et spørsmål om ressursmangel. Fremskrittspartiets løsning er reparasjon etter å ha kuttet i viktige bevilgninger til forebyggende tiltak. Dette er en dyr resept – både samfunnsøkonomisk og ikke minst i menneskelige kostnader.

Justisbudsjettet er en videreføring av den kursendringen vi startet på dette feltet da vi tok over høsten 2005. Bevilgningene økes til neste år med om lag 1,9 milliarder kr. Det største løftet er til kriminalomsorgen, som styrkes med 630 mill. kr. I løpet av våre første tre år i regjering vil vi ha åpnet om lag 400 nye soningsplasser. Resultatene vises allerede. Soningskøene er mer enn halvert. La meg understreke, stikk i strid med Fremskrittspartiets påstander,

at ikke er reglene for framskutt løslatelse endret siden den forrige regjeringen, og ikke har andelen løslatte før tiden gått opp.

Vi øker også politibudsjettet igjen. Med dette budsjettforslaget har vi til sammen bevilget over en halv milliard kr mer til politiet siden vi overtok, og vi har bl.a. rettet opp kuttet som ventet oss fra Bondevik-regjeringen da vi overtok regjeringskontorene.

Men den største utfordringen som ventet oss da vi tok over, var mangelen på ferdigutdannede politifolk. I 2003 ble kun 240 studenter tatt opp ved Politihøgskolen. I 2007 økte det rød-grønne flertallet opptaket til rekordhøye 432 studenter, altså en økning på nesten 200. Hadde den forrige regjeringen hatt vårt tempo på å utdanne politifolk, kunne vi bare i fjor ha ansatt nesten 200 flere politifolk rundt om i politidistriktene.

Det viktigste grepet vi imidlertid gjør på politisiden i dette budsjettet, er DNA-reformen. Vinningskriminaliteten er den kriminaliteten som folk flest møter i hverdagen. Oppklaringsprosenten er svært lav i en del politidistrikt, altfor lav i forhold til Stortingets måltall, og mange opplever at anmeldte saker ender med henleggelse, noe som i sin tur svekker publikums tillit til politiet. For å oppklare flere saker skal langt flere straffedømte registreres i DNA-registeret enn i dag. Vi gjennomfører også Soria Moria-løftet om å sentralfinansiere denne reformen. Oppklaringsprosenten ved innbrudd i Storbritannia økte fra 14 pst. til 45 pst. da DNA-registeret ble benyttet. Når det gjelder tyveri fra biler, økte oppklaringsprosenten fra fattige 8 pst. til 63 pst. ved bruk av DNA.

For Politiet er DNA-reformen trolig en av de viktigste reformene de gjennomgår på år, fordi det vil effektivisere etterforskningsarbeidet så mye. For publikum vil det bety at langt flere anmeldelser ender med oppklaring og dom.

Det er en høyt prioritert oppgave for oss å gi politiet ressurser og metoder for å løse sine oppgaver. Men vi må erkjenne at vi ikke klarer å reparere oss ut av alle problemene. Skal vi begrense og forhindre volden som rammer barn og kvinner, må vi, i motsetning til Fremskrittspartiet som er fattige på mottiltak, fokusere på forebygging. Da er det å begrense rus- og alkoholmisbruk særdeles viktig.

Når Fremskrittspartiet foreslår å redusere alkoholavgiften med 841 mill. kr, vil det få store konsekvenser for omfanget av vold. Da Finland reduserte sine alkoholavgifter, økte voldskriminaliteten med 29 pst. Det vil i sin tur øke behovet for politi, for fengselsplasser, for tilbud innen helsevesenet og vil koste langt mer enn Fremskrittspartiet selv har til disposisjon.

Også for andre typer kriminalitet vil Fremskrittspartiets kuttforslag få dramatiske konsekvenser. Kutt i tolletaten på over 200 mill. kr betyr at arbeidet mot den grenseoverskridende kriminaliteten blir kraftig rammet. Særlig vil det få konsekvenser for arbeidet mot organisert kriminalitet og narkotikakriminalitet. Når Fremskrittspartiet kutter skatteetaten med 400 mill. kr, vil det ramme arbeidet mot økonomisk kriminalitet. Tror Fremskrittspartiets representanter at Kredittilsynet ville vært bedre eller dårligere i stand til å bekjempe useriøse finansaktører med det foreslåtte kuttet til tilsynet?

Vi har nasjonale utfordringer i forhold til justissektoren. Men av og til er det behov for å løfte blikket. Jeg besøkte FN tidligere i høst og fikk nok en gang dokumentert at vi har et særdeles kompetent og ettertraktet politi i Norge. Det er stadig større, og ikke minst riktig fokusering på å bygge opp den sivile sikkerhetssektoren i forbindelse med fredsbevarende operasjoner og gjenoppbyggingen av nasjoner. Norske politifolk har nettopp reist til Darfur, de er sentrale i Afghanistan, på Balkan og i mange andre land. Den høye kompetansen disse polititjenestemennene og -kvinnene besitter i forhold til bl.a. korrupsjon, menneskerettigheter og å trygge sivilbefolkningen, er helt vesentlig i arbeidet med å bygge opp demokratier.

Særlig prioritert er arbeidet med å bygge opp kompetanse på kvinners og barns rettigheter, og på vold og overgrep. Kvinner og barn verden over er ofre for vold og overgrep. Vi ser en stadig sterkere bruk av voldtekt som et våpen. Da er jeg glad for at vi har norske politifolk ute, f.eks. i Liberia, som besitter høy kompetanse på disse feltene, og er sentrale i arbeidet med å implementere dette fokuset hos de lokale politistyrkene. Vold og overgrep er ikke bare et nasjonalt anliggende. Vi har et ansvar for å bidra til å bekjempe dette ondet også internasjonalt.

Bondevik II-regjeringen klarte kun å innføre tilstedevakt på Sola i løpet av sine fire år i regjering. Da vi tok over i 2005, hadde befolkningen bosatt i Nord-Norge, i Trøndelag og på Nordvestlandet langt dårligere redningsberedskap enn folk bosatt på Sørlandet. Til neste år vil det rød-grønne flertallet innføre tilstedevakt ved alle redningsbasene på fastlandet, og vi etablerer en ny i Florø, som skal åpnes innen 1. januar 2009. Major Paul Paulsen, avdelingssjef for 330-skvadronen i Bodø, sier til NTB at liv er reddet som følge av at tilstedevakt har gitt en mye raskere reaksjonstid. Dette er kjernen i vår justispolitikk – en politikk som skaper trygghet og sikkerhet.

Vi mener at kvinner og barn har rett til et liv i trygghet. Derfor prioriterer vi arbeidet mot vold. Vi mener at folk som ferdes til lands og til vanns, har krav på en raskest mulig redningsberedskap, uavhengig av hvilken landsdel man befinner seg i. Da bruker vi ikke fire år i regjering på bare å gjennomføre én base, da handler vi. Vi venter ikke til problemet har oppstått, som i tilfellet med mangel på ferdigutdannede politifolk, som den forrige regjeringen ikke klarte å forutse. Nei, vi gjør det gjennom klare og tydelige prioriteringer i budsjettet, og gjennom en aktiv, målrettet og helhetlig justispolitikk. Det skaper større sikkerhet, det gir mer trygghet, og det er god velferdspolitikk.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [12:45:52]: Det var en fornøyelse å høre justiskomiteens leder gi honnør til egen politikk, og det står det selvfølgelig respekt av. Samtidig er det vel et faktum at som politiker er man bare halvveis en fagperson, hvis man er det.

I Nordlys den 7. november i år tar politimesteren i Troms et kraftig oppgjør med representanten Bjørnflaten og representanten Saxi i forhold til en beskrivelse de har

av virkeligheten, som politimesteren på det sterkeste tar avstand fra. For å gjøre dette enkelt ønsker jeg å høre med representanten Bjørnflaten om det er slik at hun påberoper seg større politifaglig kompetanse enn politimesteren, for i så fall bør de to kanskje vurdere å bytte arbeidssted.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [12:46:32]: Jeg tror at politimesteren i Troms politidistrikt og jeg ikke er så uenige når det kommer til stykket. Vi står overfor utfordringer på bemanningssiden i distriktene. Den største mangelen har jeg pekt på i innlegget mitt i forhold til at det ikke er nok politifolk. Jeg skulle gjerne ansatt flere politifolk ute i distriktene, men problemet er altså at vi har en stor mangel på politifolk. Det har denne regjeringen grepet tak i, derfor utdanner vi langt, langt flere enn det som ble utdannet under den forrige regjering.

Vi ser også på seniorpolitikken for å få flere til å stå lenger i sitt virke. Vi ser på tiltak som hele komiteen har vært enig om, f.eks. å sette grenser for responstid og slike ting, og som nå utredes av Regjeringen. Så jeg tror at politimesteren og jeg ikke er så veldig uenige. Det skal også sies at politimesteren sa – da vi la fram fjorårets budsjett, som jo har dannet grunnlaget for det arbeidet som har vært gjort – at med disse pengene kan vi få mye godt politiarbeid. Vi har nå økt politibudsjettet. Og jeg er sikker på at også Troms politidistrikt vil se det slik framover.

André Oktay Dahl (H) [12:47:48]: Komitelederen uttalte i Nordlys:

«Vi må finne ei løsning hvor de etterlatte ikke kommer så dårlig ut som i dette tilfellet.»

En avdød mors seks etterlatte barn må dele maksbeløpet på 20 G på seks, fordi regelverket baseres på beløp pr. sak og ikke på individuell vurdering. Komitelederen må da ha visst at Regjeringen ikke kom til å foreslå endringer, og at lovforslaget kom etter at alle andre partier hadde fremlagt sine budsjetter. Politisk ledelse i departementet sier at man har

«for spinkelt grunnlag til å foreslå endringer, per i dag».

Komitelederen svarer fire dager etterpå på spørsmålet om hva to års lovbehandling uten forslag til endringer skyldes, og hun har visst om problemstillingen lenge:

«Lenge og lenge. Lovendringer gjennomføres ikke over natta.»

Hvorfor ble lovforslaget fremlagt lenge etter budsjettet? Hvorfor uttalte komitelederen seg slik hun gjorde, når hun må ha visst at det ikke kom til å bli foreslått noen helst endring? Hvor mange saker trengs for at grunnlaget ikke skal være for spinkelt? Og hvilken definisjon av begrepet «lenge» legger komitelederen til grunn?

Anne Marit Bjørnflaten (A) [12:48:48]: Jeg må si at jeg er veldig fornøyd med den meldingen som Regjeringen har lagt fram, og jeg er veldig fornøyd med det som ligger inne i budsjettet. Her har man altså lagt inn en økning på nesten 14 mill. kr til utbetalinger til voldsofre. Det er et viktig signal om at vi ønsker å prioritere ofrene for kriminalitet mye sterkere enn i dag. Vi utvider bl.a. grup-

pen, slik at barn som har vært vitne til vold, vil bli omfattet av ny voldsoffererstatning.

Så er det slik at det har vært enkeltsaker som peker på noen skjevheter i systemet. Men jeg må si, og det har jeg også sagt til Nordlys og bladet Tromsø, at jeg reagerer sterkt på det spillet som jeg opplever at Fremskrittspartiet og Høyre bedriver i denne saken, hvor man prøver å føre de etterlatte bak lyset. Det er nemlig slik at de to partiene ikke har lagt inn en eneste krone i sine alternative statsbudsjetter. Fremskrittspartiet skal ha honnør for å ha lagt inn 2 mill. kr til et ombud for voldsofre. Høyre har ikke lagt inn noen ting.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:50:01]: Først vil jeg berømme komiteens leder for den sterke understrekingen av kampen mot vold, ikke minst mot kvinner og barn, som vi i grunnen står tverrpolitisk sammen om. Men så over til, skal vi si, fedrenes synder – iallfall er det etter denne regjeringens mening opptaket til Politihøgskolen under den forrige regjeringen som er det store problemet med det meste. Da må det vel være lov å korrigere noe på den historiebeskrivningen. Da Bondevik II-regjeringen overtok etter Stoltenberg-regjeringen, var vel opptaket på rundt 240, og etter det siste budsjettforslaget fra forrige regjering var tallet 432. Så hvis denne regjeringen greier å øke i samme fart, kan vi sikkert se lyst på det.

Men mitt spørsmål gjelder politiets driftsbudsjetter. For inneværende år var det nødvendig med en ekstrabevilgning for å komme noenlunde opp på et nivå man kan akseptere i revidert nasjonalbudsjett. I hvilken grad tror komiteens leder at det også blir nødvendig for 2008?

Anne Marit Bjørnflaten (A) [12:51:10]: I løpet av de to årene – tre årene, med dette budsjettet – har altså vi økt politibudsjettet med over en halv milliard kroner. Ikke minst har det vært store økninger på driftsbudsjettet, og vi har også øremerket midler som gjør at man bl.a. har prioritert arbeidet mot vold i nære relasjoner, som representanten var inne på.

Jeg er veldig fornøyd og stolt av det vi har klart å få til når det gjelder politibudsjettet. Ikke minst er DNA-satsingen, som jeg nettopp pekte på, viktig for å bekjempe den kriminaliteten som gjelder folk flest.

Så har vi også hatt en nysaldering. Der kom det 20 nye, friske millioner kroner til politiet. Det vil føre til at man kan ta tak i seniorpolitikken og manglene som vi har sett i forhold til det, og det vil føre til kortere responstid. Så jeg er veldig stolt over det politibudsjettet som vi har lagt fram.

Så er det slik at departementet er i ferd med å foreta en utredning for å se på framtidige behov. Når denne utredningen kommer, vil det være et godt verktøy for å se på de framtidige behovene politiet står overfor, slik at vi ikke havner i den situasjonen vi har hatt, med mangel på utdannede politifolk.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [12:52:39]: Da er vi i gang igjen med årets heftigste debatt i justiskomiteen.

La meg starte med det enkleste først: å gi Regjeringen honnør for en del saker. Når man skal gi ris, skal man samtidig gir ros. Det bør jo være en slags balanse i regnskapet.

Jeg skal gi Regjeringen honnør for tre saker – først og fremst for reduksjonen av passgebyret. Jeg synes det er veldig bra og veldig fornuftig at man legger seg mer på en linje hvor man bruker selvkostprinsippet. Det er en politikk som vi har støttet fullt opp om, og som jeg gir Regjeringen honnør for.

Det andre er styrkingen av frivillige lag og organisasjoner, ikke minst innenfor redningsarbeidet. Disse står for et bidrag som er uvurderlig – og som ikke kan måles i kroner og øre. Når uhellet er ute, trenger vi dem. Så det Regjeringen gjør her, skal den også ha honnør for.

Jeg vil også gi Regjeringen honnør for mer målrettede tiltak – endelig – for å få de nye redningshelikoptrene på plass. Som nåværende statsråd og undertegnede er godt kjent med, diskuterte vi dette 16. mai i 2002. Ting tar tid i regjeringsapparatet – men tydeligvis også her i Stortinget.

Så over til det som jeg kanskje ikke er fullt så imponert over. Jeg har hørt komiteens leder fortelle om hvor fantastisk det neste året vil bli. Jeg håper at VG, Aftenposten og Dagbladet er klar over at de da må redusere opplagene og sideantallet med ca. 30 pst. – for mye av det som skrives der, er svært relatert til kriminalitet, så når den skal bli borte neste år, går jeg ut fra at opplagene vil gå ned, og det vil bli mindre interessant å være kriminaljournalist. Det er jo ikke sikkert at verden vil bli slik, men etter å ha hørt komiteens leder beskrive det på den måten, regner jeg med at de kriminelle vil se mørkt på framtiden – og at alle vi andre kan se lyst på den. Om det skjer, gjenstår å se.

For min del synes jeg 2007 – så langt – har vært et interessant år. Da statsråden overtok i 2005, hadde jeg klare forventninger om at han skulle levere. Det er mulig at Regjeringen synes han har gjort det, men jeg synes samtidig det må være lov å si at 2007 har vært et utfordrende år for norsk politi. Det har vært mange enkelthendelser med negativt fortegn, som jeg er sikker på at statsråden, Justisdepartementet, Regjeringen og – ikke minst – Stortinget gjerne skulle ha sett ikke hadde skjedd.

Vi har opptil flere eksempler fra Finnmark, hvor politiet på grunn av mangel på bemanning og ressurser ikke kunne rykke ut før lenge etter at en episode på en måte var avklart. Den verste av dem var vel da en enebolig brant ned. Da politiet endelig rykket ut, hadde de med seg brannvesenet og kom kun for å slukke. Det, vil noen av oss si, er lovlig sent for å bistå – jeg trodde det er noe av det viktigste man gjør. Hvis man ser på politiloven §1, ser man at punkt 1 sier noe om det politiet faktisk skal ha, og at punkt 2 sier noe om at politiet bl.a. skal forebygge. Da er det kanskje en fordel at man rykker ut og forhindrer at hus tenner på og brenner ned.

Det samme gjelder trafikkulykker, hvor politiet kommer inn på et tidspunkt da de skadede er fjernet av ambulansen, vrakene er fjernet av en bergingsbil, og brannvesenet har spylt åstedet. Hvordan norsk politi da skal være i stand til å skrive en åstedsrapport, er jeg ikke sikker på,

men det er mulig at Regjeringen her har noen hemmelige, skjulte kort som opposisjonen ikke er klar over. I så fall får vi håpe at vi blir mer vise, vi også – etter hvert. At dette er en verdidebatt, er helt klart.

Det samme gjelder også diskusjonen om soning og soningsforhold. Komiteens leder sier at Fremskrittspartiet hevder at flere slippes løs. Det korrekte er at det ikke har vært et ønske fra denne regjeringen om å redusere bruken av fremskutt prøveløslatelse noe særlig. Selv om den daværende opposisjonspolitikeren Knut Storberget beskyldte den daværende justisministeren for at dette hadde tatt helt av – det var altfor mange som fikk benytte seg av dette – har Regjeringen altså lagt seg på, minimum, samme nivå.

Vi har en diskusjon om forholdet mellom åpne plasser, lukkede plasser, bruk av samfunnsstraff og bruk av alternative straffereformer. Jeg tror at vi er enige om ganske mye, men det som bekymrer oss, er at de som blir dømt for alvorlige forbrytelser, kommer for tidlig ut, under en mildere soningsform. Det er bekymringsfullt med tanke på dem som allerede er i et mer åpent regime ute, men også med tanke på hvordan de som disse menneskene utsetter for kriminalitet, altså ofrene, oppfatter at disse får sone under mindre restriktive forhold. Det tror jeg gjør noe med dem som er ofre for kriminalitet, og jeg synes det er bekymringsfullt.

Det samme gjelder domstolene, som fortsatt har køproblemer, og som fortsatt har store bygningsmessige problemer, jf. f.eks. Gulating i Bergen. Det som slår meg når statsråden og regjeringspartiene står her og sier at de har foretatt en skikkelig satsing – den er på 1,9 milliarder kr, all honnør for det – er at hvis vi tar bort lønns- og pristigningen og alt det som det på en måte er klare føringer for, hva har vi igjen av frie midler og styrking? Det er jo det som etterspørres. Det er det Politi-Norge spør om. Det er det som er problemet når Politimesteren i Oslo sier at han må holde 100 stillinger vakante, fordi han mangler fribord til å gjøre jobben sin. Og så lurer vi på hvorfor folk ikke får hjelp når de trenger det? Det er vel ikke verre enn som så: Legger man sammen to og to, får man som regel fire. Det burde det gå an å gjøre også i denne sektoren.

Jeg tror vi trenger en bred verdidebatt, hvor vi i mye større grad definerer hvordan vi ønsker at justissektoren skal se ut. Hva vil vi med responstid? Hvilke forventninger bør folk kunne ha? Og hvilke av de forventningene publikum har, ønsker vi å innfri når det gjelder bistand fra politiet? Når man venter på at en sak skal opp til doms, er det en ganske tøff periode, vil jeg tro – både for ofrene og også for gjerningsmannen. Vi kan selvfølgelig diskutere frister og at vi har satset så og så mye, men så lenge vi har disse problemene, har vi – etter mitt skjønn – også noen verdimeslige utfordringer.

Det samme gjelder når vi innfører nye regimer som innebærer endringer i soningsforholdene. Regjeringen vil nå innføre et system med hjemmesoning. Noen av oss er imot det. Vi mener at premisset ligger altfor mye hos gjerningsmannen – man vil trække på ofrene for kriminaliteten. Men det er selvfølgelig et verdivalg som Regjeringen gjør, og som den mener er fornuftig. Det samme gjel-

der balansepunktet mellom det som offentlig ansatte skal gjøre, og det som andre kan gjøre.

For vår del vil det iallfall være viktig å ha blikket på begge deler. Til syvende og sist er det totaliteten i det vi greier å få til, som skal gi resultater. Hvis vi blir for sære med hensyn til å helle til den ene eller den andre siden, tror jeg det vil ramme løsninger. Da mister vi fokuseringen på det viktigste, nemlig det som totalt sett er den beste løsningen.

Jeg vil utfordre statsråden og Regjeringen på å ta en bredere debatt. Jeg vet at statsråden tidligere selv har vært inne på de samme tankene. Man bør kanskje – hvis man kan finne ut hvor behovene er – normsette, for da vil man bl.a. også slippe å ha den uforutsigbarheten som man har budsjettmessig. Og for Politi-Norge, bl.a., tror jeg neste år vil komme til å bli et tøft år.

Jeg oppfattet at Politiets Fellesforbund kom ut med en pressemelding som umiddelbart var rimelig rosende. Jeg oppfattet at nr. 2 muligens var mer moderat enn den første – for å si det mildt. Men det er en konsekvens av en villet politikk. Denne regjeringen har flertall i Stortinget. Den kan gjøre det den vil. Det betyr at den har alle muligheter, men det betyr samtidig at den har alle rettigheter. Og den må altså ta ansvaret for det som skjer – på plussiden og på minussiden.

Så hører jeg komiteens leder si at det er viktig å satse, det er viktig å ta flere. Jeg registrerer at målet til Regjeringen er at ca. 38 pst. av sakene skal oppklares. Det betyr at en klar majoritet fortsatt kan regne med å slippe unna. Det er muligens også et verdivalg. Det er mulig at det også er helt bevisst. Det er mulig at det er akseptabel politikk ført av flertallsregjeringen. Men det må jo se litt rart ut.

Alt i alt tror jeg at neste år kommer til å bli et tøft år. Politiets Fellesforbund antydte allerede en mangel på over 100 mill. kr for å opprettholde dagens nivå. Vi ser allerede nå signalene fra Oslo: De ser at med det som kommer til å skje, blir det vanskelig. Jeg ser at statsråden mer eller mindre har sagt at Oslo jobber for dårlig, og at her må ting gjøres. Da er jeg litt overrasket over at statsråden ikke går enda lenger. For hvis det er slik at politimesteren i Oslo ikke har tillit, har jo statsråden mulighet til å gjøre noe med det, vil jeg tro. Og hvis det er slik at han jobber feil, vil jeg innstendig utfordre statsråden til å gi politimesteren veiledning – hvis det er det som trengs. For det er tydelig at det er en differanse mellom det som man gjør i Oslo, og det som justisministeren mener er fornuftig.

Avslutningsvis over til de forskjellige forslagene som ligger i innstillingen. Jeg vil ta opp de forslagene som er lagt fram fra Fremskrittspartiet og på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre. Når det gjelder forslagene nr. 1 og 7, skal jeg få lov til å presisere at de skal ha virkning fra 1. januar 2009 – så vidt jeg har forstått.

Når det så gjelder forslag nr. 9, som er framlagt av Høyre, kommer vi til å stemme imot det. Vi mener at vi har et alternativt forslag som faktisk er bedre. Og når det gjelder forslag nr. 10, fra Venstre, kommer vi til å støtte det, slik vi bestandig har gjort, selv om det i sin tid faktisk ble fremmet av den samme person i en annen rolle.

Presidenten: Representanten Jan Arild Ellingsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [13:02:56]: I dag starter rettssaken om den såkalte taxisvindelen, og jeg har funnet et utspill – heter det vel – fra representanten Ellingsen på Fremskrittspartiets nettsider om at han var misfornøyd med arbeidet for å avdekke taxijukset og vil vurdere å frata dem som blir tatt for skattejuks, retten til å kjøre taxi. Det er vel og bra.

Men så er problemet at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett vil kutte i skatteetatens budsjett med 400 mill. kr. For skatteetaten vil det bety en kraftig reduksjon når det gjelder å bekjempe og avdekke økonomisk kriminalitet, som i tilfellet med taxinæringen.

Mitt spørsmål til representanten Ellingsen er derfor: Hvordan i all verden vil representanten bekjempe slik økonomisk kriminalitet i framtiden, når han kutter med motorsag i den etaten som avdekker svindelen?

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:03:53]: Jeg takker selvfølgelig for spørsmålet.

Jeg tror ikke det vil være et problem i det hele tatt. Jeg er ganske sikker på at skatteetaten er i stand til å prioritere viktige saker foran mindre viktige saker, på samme måte som politiet er nødt til å gjøre det med hensyn til de mangelfulle budsjettene som representanten Bjørnflaten representerer i denne salen. I så måte har jeg verdens beste samvittighet. Jeg er sikker på at de vil være i stand til å gjøre det.

En av grunnene til at vi faktisk styrker politibudsjettet så mye som vi gjør, er at man skal ha en mulighet til å slå ned på den kriminaliteten som begås, og ikke la et klart flertall kriminelle unnslippe, slik Regjeringen har som ambisjon.

Akhtar Chaudhry (SV) [13:04:42]: Jeg registrerte at representanten Ellingsen mener at skatteetaten kan og bør prioritere. Men den samme representanten var meget kritisk til at politiet skulle prioritere innenfor de budsjettene som flertallet kommer til å vedta.

Så har jeg et spørsmål. Forleden hadde representanten Ellingsen en interpellasjon i Stortinget, hvor han etterlyste tiltak mot grenseoverskridende internasjonal kriminalitet. La oss ta en verdidebatt om det. Vi mener at det er viktig å gi hjelp til mennesker som har problemer med f.eks. hiv og aids, hvor hele samfunn eller generasjoner blir utryddet, og småbarn står der uten omsorgspersoner eller andre muligheter for å komme videre i livet. Det er en verdidebatt, og der kutter Fremskrittspartiet med 9 milliarder kr. La nå verdidebatten ligge. La oss ta de materielle spørsmålene rundt vår egen sikkerhet.

Hvordan vil Fremskrittspartiet bekjempe internasjonal kriminalitet, når barn settes til å drive med kriminalitet fordi utenlandsbudsjettet kuttet med 9 milliarder kr?

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:05:54]: På samme måte som i mitt forrige svar vil jeg si at det selvfølgelig vil være

en prioritering innenfor de forskjellige etatene. At vi styrker vårt politibudsjett hver gang, er bl.a. for å kunne sette av folk til å bidra gjennom Styrkebrønnen. Og – med respekt å melde – må jeg si at jeg synes representanten Chaudhry, som er ansvarlig for en politikk der folk som omkommer i bilulykke, blir liggende ute for åpen scene i mer enn to timer, skal gå litt stille i dørene. Det er altså den operative politikken til denne regjeringen.

Våre forslag blir nedstemt. Representanten Chaudhrys blir vedtatt. Konsekvensen av representantens forslag er bl.a. at folk blir liggende for åpen scene i timevis etter å ha omkommet. Men det er selvfølgelig også en verdidebatt.

Ingrid Heggø (A) [13:06:50]: Eg har merka meg at representanten Ellingsen har uttalt at det som kjem til uttrykk når folk stemmer i Holmgang på tv, er meinigane til folk flest. No er det etter mitt syn vanlegvis litt lett å føreseia avstemningsresultatet der. Så dersom spørsmålet hadde vore om ein ynskte meir fokusering på hemntanken, trur eg nok at resultatet hadde vorte «ja» i ei slik avstemming.

Derimot viser undersøkingar at folk flest ynskjer meir – og faktisk har meir tru på – rehabilitering. Har representanten Ellingsen merka seg, og er han einig i at dagens regjering har eit langt høgre tempo og har gjort ein større innsats når det gjeld rehabilitering og kriminalomsorg, enn førre regjering? Og: Viss Framstegspartiets ruspolitikk vert gjennomført, vil dette få store konsekvensar. Dei auka midlane til politiet som Framstegspartiet foreslår, vert nok fort oppspiste. Innser representanten Ellingsen konsekvensane av ein ruspolitikk der opningstidene vert utvida dramatisk og sal ikkje lenger skjer gjennom vinmonopolet? Dette vil letta tilgangen – som igjen vil føra til meir misbruk og auka kriminalitet. Er representanten Ellingsen villig til å betala den prisen?

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:08:08]: Det er han selvfølgelig villig til å gjøre. Hvert år når vi lager vårt alternative budsjett, gjør vi det med en plan om at dette er til beste for landet – på samme måte som alle andre partier gjør.

Men deler av det som representanten spør om, støtter vi opp om: Det som gjelder tilbakeføringsgarantien fra Regjeringen, har Fremskrittspartiet støttet fordi vi er enig i at hvis vi har et svakt punkt, gjelder det tidspunktet når en skal forlate fengselet og komme tilbake til det ordinære samfunnslivet. Der er vi nok ganske enige.

At vi har en helt annen politikk når det gjelder rusmidler, primært alkoholavgift, er helt klart. Jeg håper samtidig at representanten Heggø tar ansvaret for at hun til de grader legger til rette for dem som lever godt – særdeles godt – av smugling. Når det kjøres en politikk som holder prisene oppe, skapes det samtidig et eldorado for dem som lever av tung, organisert kriminalitet. Men det er vel også en av de måloppnåelsene Regjeringen er svært godt fornøyd med, antar jeg.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Elisabeth Aspaker (H) [13:09:22]: Historieskriving ser nå ut til å være en hovedoppgave for de rød-grønne. Problemet er at historien ikke akkurat treffer planken, for på sentrale områder er det åpenbart slik at den skrevne historien og virkeligheten er på ganske klar kollisjonskurs.

Opptaket til Politihøgskolen ble trappet opp med 125 studenter i forrige periode, og er så langt økt med 72 plasser under dagens regjering. Det tilhører historien at Arbeiderpartiet i perioden 2001–2005 ikke hadde forslag om større opptak enn det Bondevik II-regjeringen foreslo, men dette faktum underslår de helt i sin historieskrivning.

Et annet kapittel i historien omhandler bevilgningene til politiet. Jeg undrer meg over at det kan være en så stor prestasjon å bevilge litt over 500 mill kr mer til politiet i en situasjon der statsbudsjettet har lagt på seg mer enn 130 milliarder kr siden regjeringsskiftet. Er det virkelig en satsing å skryte av, når realiteten er at politiets driftsbudsjetter er så knappe at politimestrene må la mange hundre stillinger stå ubesatte i politiet i Norge. Økonomisk smalhans fremtvinger i dag en organisering av politiet som gir lengre utrykningstid og dårligere publikumsservice. Nærpolitiet blir stadig fjernere, og frustrasjonen bygger seg opp i politikorpset. Stemningen ute står ikke akkurat i taket. Det gjorde den heller ikke på landsmøtet i Politiets Fellesforbund.

Det er all grunn til skepsis når de rød-grønne tar frem skrytealbumet. Verken politifolk eller lokalpolitikere kjenner seg igjen i det glansbildet som tegnes av budsjett-situasjonen i politiet. I et brev av 2. november fra Øksnes kommune til statsråden, viser ordføreren til at polititjenerne i distriktet ikke fungerer godt nok. Utrykningstiden er uakseptabel lang, og det skaper utrygghet i befolkningen. Ordføreren mener utviklingen er i strid med Stortingets målsetting. Øksnes kommunestyre ber derfor Stortinget sørge for en grundig gjennomgang av situasjonen for politiet i distriktene, med sikte på styrket bemanning og redusert responstid. Etter et møte med polititillitsvalgte fra hele Nord-Norge, vet vi at situasjonen om mulig er enda mer presset i Finnmark. Problemene i Oslo kan vi lese om hver dag i media.

Tiden er inne for tiltak både på kort og på lang sikt. Der regjeringspartiene svikter og snakker, har Høyre satt av mer til drift, til en aktiv seniorpolitikk og til sivile stillinger.

På lang sikt er bemanningsprosjektet viktig. I tillegg fremmer Høyre nå forslag om en politistudie som skal gi Stortinget det kunnskapsmessige fundamentet vi trenger for å bestemme hvor stor den norske politistyrken må være i fremtiden for å løse de oppgavene politiet pålegges. Gapet mellom oppgaver og ressurser blir bare større, og dette er en utvikling vi må ta fatt i. En politistudie etter modell av Forsvarsstudien, som grundig analyserer trusselbildet og kriminalitetsutviklingen, må komme i tillegg til det pågående bemanningsprosjektet med tidshorisont 2015. Politistudien må gå mer i dybden både nasjonalt og internasjonalt, og ha fokus på hvordan politiet skal rustes de nærmeste tiårene for effektivt å kunne ta opp kampen

mot stadig mer alvorlig og internasjonalt organisert kriminalitet.

Med denne begrunnelsen håper jeg at statsråden i dag kan si seg enig i behovet for en slik studie og at et samlet storting nå kan stemme for forslaget. Høyre har varslet en opptrappingsplan for politiet. Her må jeg rydde opp i en åpenbar misforståelse: Den nye politistudien om opptrappingsplanen til politiet handler ikke om å fylle opp dagens 300–500 ledige stillinger, men handler om hvor mange flere politifolk utover dette vi må ha for å bevare nærpolitiet og samtidig matche ulike fredstidstrusler mot det sivile samfunn.

Høyre mener det er viktig å vise ofre og etterlatte større oppmerksomhet, og har foreslått etablering av støtte-senter for fornærmede ved alle politidistrikter, etter modell av forsøket i Trondheim. Voldsoffererstatningsloven som ligger til behandling i komiteen, har relevans til budsjettet fordi de foreslåtte forbedringer i erstatningsordninger krever finansiering i 2008. Lovforslaget inneholder mange viktige endringer. Men på ett punkt har likevel Regjeringen unnlatt å gjøre endringer: lovens § 11, som bl.a. setter tak på erstatning. Dette har i enkelte saker vist seg å slå svært uheldig og urettferdig ut fordi ett offer alene kan få utbetalt det samme som seks søsken i en annen sak må dele på. Med bakgrunn i dette fremmer Høyre i dag et forslag om at Regjeringen må gjøre en fornyet vurdering av § 11 og komme tilbake i revidert til våren med forslag som hensyntar situasjoner med flere ofre/etterlatte i saken, og vurdere om erstatningen skal være en individuell rettighet i fremtiden.

Jeg har registrert at komiteens leder fra Arbeiderpartiet innrømmer at systemet er urettferdig. Jeg håper at de rød-grønne i dag vil benytte den muligheten de har til å be Regjeringen se på denne paragrafen i loven en gang til.

Rett skal være rett: Det er gjort en betydelig innsats for å redusere soningskøen. Høyre ønsker imidlertid å forsterke innsatsen rettet mot de yngste lovbrøtterne innenfor kriminalomsorgen. Derfor har vi foreslått å frigjøre midler til å etablere soningstilbud for barn under 18 år – slik at Norge skal komme seg ut av det ubehagelige søkelyset til FN, som har påpekt at vi ikke oppfyller Barnekonvensjonen på dette punkt.

Avslutningsvis vil jeg ta opp forslagene fra Høyre. Jeg viser til at forslag nr. 8 får virkning fra 2009. Vi vil støtte forslag nr. 10, fra Venstre.

Presidenten: Representanten Elisabeth Aspaker har tatt opp de forslagene hun viste til.

Ingrid Heggø (A) [13:15:08]: Utdanning og fokusering på det har Høyre lenge prøvd å ha som sitt varemerke i politikken. Eg vil hevda at innanfor justissektoren har dei tre alvorlege unnlatingssynder vedrørande undervisning.

Det fyrste er opptaket på KRUS. Her har vi faktisk auka dei ordinære klassane og ekstraklassane, men det kom tydelegvis som lyn frå klar himmel for Bondevik II-regjeringa at nye fengselsplassar òg treng auka bemanning og fleire i utdanning. Det andre er opptaket på Poli-

tihøgskolen. I 2003 vart det teke opp 240 studentar ved Politihøgskolen, i 2007 var opptaket 432. Det tredje er å få på plass undervisning i fengsla.

Mitt spørsmål til representanten Aspaker er ganske enkelt: Innser representanten at bemanningssituasjonen hadde vore ein heilt annan og mykje betre dersom regjeringa Bondevik hadde teke ansvar og utdanna fleire politifolk og fleire fengselsbetjentar og fått undervisning inn i fengsla, då dei hadde ansvaret og sat ved roret? Innser representanten at når Høyre skrik på meir bemanning, har partiet sjølv mesteparten av skulda?

Elisabeth Aspaker (H) [13:16:20]: Det er en realitet at den forrige regjeringen la fram en stortingsmelding om undervisning i fengsel. Den gav klare bud om at dette var et område som måtte oppprioriteres, og det er svært viktig for å få til god rehabilitering. Opptaket til Politihøgskolen ble altså økt med 125 studenter under den forrige regjeringen. Så langt har dagens regjering greid 72. Jeg er helt enig i at vi må ta opp flere i årene som kommer, for vi skal bygge en større politistyrke, men jeg føler ikke at vi har noe å skamme oss over. Jeg gjør også oppmerksom på at det i den forrige perioden faktisk ikke var forslag om å ta opp større kull på Politihøgskolen.

Med hensyn til KRUS er det klart at satsingen på nye fengsel osv. må ledsages av ny satsing på flere som utdannes til å gå inn i de jobbene.

Akhtar Chaudhry (SV) [13:17:20]: Representanten André Oktay Dahl fra Høyre refset forleden byrådslederen i Oslo, som representerer Høyre, for å ha kuttet tilskuddet til Dixi-sentrene og Senter for seksuelt misbrukte menn, fordi – etter representanten Dahls mening – Høyrebyrådslederen i Oslo ensidig etterlyste politi, mens han kuttet tilskuddet til reparasjon og forebygging.

Da er mitt spørsmål til representanten Aspaker: Er ikke hun på samme spor, nemlig at hun ensidig etterlyser politi, mens hennes kollegaer i Kommune-Norge ikke klarer å gi tilskudd til reparasjon og forebygging, til tross for at den rød-grønne regjeringen har bevilget bortimot 20 milliarder kr i frie inntekter til kommunene i løpet av de siste to–tre år?

Elisabeth Aspaker (H) [13:18:27]: Det er en realitet at denne regjeringen på sine snart to–tre år ved makten har hatt 130 milliarder kr mer å rutte med. Det betyr at kommunene har fått mer, men det er også en realitet at veksten i kommunesektoren og i de frie midlene faktisk var helt på høyde med det dagens regjering har levert, under den forrige regjeringen. I så måte føler jeg ikke at den kritikken som her rettes, kommer til rett adresse.

Høyre har gjort trygge lokalsamfunn til en av sine viktigste saker i den valgkampen vi har bak oss, og vi kommer til å fortsette å ha det fokuset. Det betyr at vi kommer til å jobbe med ulike tiltak, både sentralt og lokalt, for å bygge opp under at politi og alle gode krefter i lokalsamfunnene kan bidra til at vi i fellesskap greier å forebygge bedre og legge til rette for å hjelpe grupper som av ulike årsaker sliter og har det tungt.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [13:19:36]: Det hender tidvis at Høyre framstår som et progressivt parti og har enkelte gode forslag. Derfor ble jeg veldig overrasket da Høyre gikk imot å skulle prøve ut elektronisk soning – og det til tross for at partiet tidligere har vært for. For det første var jeg overrasket fordi erfaringene med elektronisk soning fra Sverige viser at dette er et veldig godt tiltak som også har redusert gjengangerfaren sterkt. Høyres partifeller i Sverige har også valgt å videreføre dette tiltaket. Jeg var også overrasket fordi dette faktisk er et forsøksprosjekt som vi gjennomfører nettopp for å se på erfaringen med elektronisk soning.

Mitt spørsmål til representanten Aspaker er: Hva er grunnen til at Høyre nå er mot et forslag som partiet tidligere har vært for?

Elisabeth Aspaker (H) [13:20:34]: Høyre har i sitt budsjettforslag avgrenset elektronisk soning til å bli et prosjekt som skal gjelde de yngste lovbrøtterne. Vi er prinsipielt imot at man skal gjøre dette til et stortiltet prosjekt for hjemmesoning. Vi ser helt klart at elektronisk soning betyr at de som ter seg best, de som er de mest ressurssterke og vellykkede innsatte, er de som ville kunne få et slikt tilbud. Samtidig krever det store oppfølgingsressurser enten fra kriminalomsorgen eller friomsorgen. Vi er redd for at det skal gå på bekostning av det arbeidet som må gjøres i forhold til løslatelse fra annen soning, og vi har i den situasjonen som man er i nå, ment at det ikke var rett å gå i gang med den typen stortilte forsøksprosjekter.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Akhtar Chaudhry (SV) [13:21:44]: I 2005 valgte det norske folk et nytt flertall i Stortinget. Det var et klart signal om at folket ville ha en annen type politikk enn hva høyresiden stod for. Siden 2005 har SV og den rød-grønne regjeringen levert etter mandatet

- fellesskapet foran skattelette til de rikeste
- omsorg for de svakeste foran beskyttelse av den enkelte kapitaleier
- aktiv politikk for å fremme solidaritet med de svake, både hjemme og ute

Soria Moria-erklæringen har ambisiøse mål om en aktiv og helhetlig kriminalitetsbekjempelse. Vi skal forebygge bedre, oppklare mer, reagere raskere og rehabiliterer bedre. Regjeringens justispolitikk har et bredt velferds-politisk perspektiv. Gjennom en aktiv velferdspolitik skapes gode forutsetninger for å lykkes med kriminalpolitikken. Det betyr at kriminalpolitikk ses i sammenheng med en virkningsfull sosial- og integreringspolitikk og barne- og ungdomspolitik.

Mandag den 12. november våknet vi opp til en forside på VG som avslørte en brutal statistikk:

«72 kvinner drept av sine menn på 7 år»

Jeg gjentar: 72 kvinner drept av sine menn i løpet av sju år! Vi kan ikke akseptere vold i nære relasjoner. Dette er ikke personlige tragedier, dette er brudd på norsk lov – ett av de groveste lovbruddene. Regjeringen satser tungt på å forebygge denne volden ved å øke budsjettet til poli-

tiet kraftig. Vi satser også på kriesesentrene for å gi voldsutsatte kvinner beskyttelse. Regjeringen har som mål å sikre ofre for alvorlig kriminalitet bedre oppfølging enn i dag.

Vi styrker fornærmedes rettigheter. Vi har lagt fram forslag om en utvidelse av retten til bistandsadvokat. Ordningen skal nå utvides til også å omfatte barn under 16 år som er ofre for seksuelle handlinger, voldsofre i nære relasjoner og ofre for menneskehandel og kjønnslemlestelse. I tillegg foreslås at etterlatte der noen er død som følge av en straffbar handling, gis rett til bistandsadvokat. Vi styrker fornærmedes rettigheter ved at voldsoffererstatningsordningen blir styrket. Det blir nå en utvidelse når det gjelder straffbare handlinger som kan falle inn under loven, ved innføring av særskilt foreldelsesregel og ved at ofrene skal få mulighet til å få sakene sine bedre belyst. Dette er gode tiltak.

Det er nylig etablert to nye barnehus i Bergen og på Hamar. Barnehusene skal gi helhetlig hjelp, omsorg og behandling til barn som har vært utsatt for vold og seksuelle overgrep, eller som har vært vitne til vold i nære relasjoner. Vi er stolte over at det blir avsatt 5,5 mill. kr for å etablere ytterligere tre barnehus neste år. SV er stolt over at dette nå er blitt et landsdekkende tilbud, også fordi det var SV som var en stor pådriver for barnehusene.

SV vil ha økt fokus på rask oppklaring av lovbrudd, særlig når det gjelder vold i hjemmet, seksuelle overgrep og vold der barn er involvert. SV er derfor glad for at budsjettet innfører utvidet bruk av DNA-analyser, både når det gjelder personer og spor, som bevis i straffesaker. Dette vil bidra til å oppklare flere overgrep- og voldssaker, gi rask oppreisning til ofrene og rask domfellelse og soning.

Årets budsjett er en storsatsing på kriminalomsorgen. Budsjettet har en økning på til sammen 630 mill. kr. Vi skal opprette 77 nye fengselsplasser, og det er i denne sammenheng verdt å merke seg at soningskøene er halvert på litt over ett år, og at de ikke har vært så lave på sju år. Det er grunn til å gratulere statsråd Storberget for en meget vellykket innsats. Regjeringen fortjener ros!

SV er opptatt av en god kriminalomsorg, ut fra den vinkling at ikke alt bare handler om at folk skal straffes hardere og sone lenger, men at de skal rehabiliteres og komme ut igjen med nye muligheter. SV er veldig fornøyd med at det er satt av 40 mill. kr til et landsdekkende prøveprosjekt med straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Vi tror at denne type tiltak kan bidra til en mer fleksibel overgang mellom den lukkede soningen og påfølgende frigang, uten at overgangen blir for brå for den personen som skal tilbake til samfunnet.

SV jobber for å styrke det lokale politiarbeidet, bedre politiberedskapen i hele landet og stoppe nedleggingen av lensmannskontor. Desentralisering og nærpoliti med kjennskap til nærmiljøet er viktig. Politiet har i dag en utfordring når det gjelder bemanningssituasjonen. Og hvorfor det? Jo, hvis vi går litt tilbake i tid, til 2003 og 2004 – hva skjedde da? Hvem satt da i regjering? Det var opp-taket til Politihøgskolen i disse årene som vi nå, tre og fire år etterpå, får merke konsekvensene av. Det var Bonde-

vik-regjeringen som satt i regjeringskontorene, og som i 2003 valgte å nedjustere studenttallet ved Politihøgskolen til et bunnivå. Det var kun 235 studenter som ble tatt opp. Dagens regjering har tatt ansvar for bemanningssituasjonen i politiet, og i år er studentopptaket hele 432 politistudenter – en økning på nesten 200 fra 2003. Årets høye studentopptak skal videreføres neste år.

Pågripelsen av Eugene Obiora på et sosialkontor i Trondheim den 7. september i fjor endte katastrofalt. Obiora døde under det basketaket som oppstod med politiet. Obiora-saken har på ny fokusert på hvordan politiet takler sitt møte med borgere med minoritetsbakgrunn, og hva slags tillitsforhold som hersker mellom disse.

SV og jeg er meget opptatt av at vi skal ha en rasismefri forvaltning, og vi er opptatt av at vi må se på bl.a. innholdet i utdanningen av våre politifolk. Det skal bli interessant å se på de kartleggingene som er planlagt når det gjelder holdninger i politiet før skolestart, under studietiden og etter at de har vært ute i felten.

Politiet har høy tillit i befolkningen. Det er SV meget glad for. Det er imidlertid viktig at det jobbes hardt og kontinuerlig for at befolkningen med minoritetsbakgrunn får samme forhold til politiet som det befolkningen generelt har. I denne forbindelse vil vi understreke at det er særlig positivt at opptaket av studenter med minoritetsbakgrunn er så høyt. Dette vil være en styrke for politiet, for kulturen i politiet og for tillitsforholdet mellom politiet og befolkningen.

Vi er stolte over storsatsingen på redningstjenesten i budsjettet for 2008. I alt styrker vi redningstjenesten med 168 mill. kr i 2008. Redningstjenesten i Norge er organisert som et samvirke mellom private og frivillige organisasjoner og flere offentlige etater. De frivillige er helt essensielle i mange redningsaksjoner. Vi er derfor veldig fornøyde med at tilskuddet til de frivillige organisasjonene er doblet, fra ca. 6 mill. kr til 12 mill. kr i 2008. Vi er stolte av at ordningen med lege er på plass, og at hele landet får en god beredskap med kort utrykningstid.

Dette er et budsjett vi har grunn til å være stolte over, samtidig som vi har en vei å gå. Det innebærer at vi skal bruke resten av stortingsperioden til å sikre ytterligere styrking av innsatsen mot vold i nære relasjoner, alle ledd i politiet, en rasismefri justisforvaltning og innholdet innen kriminalomsorgen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [13:31:00]: Representanten Chaudhry har vært opptatt av forebygging, og jeg tror vi begge to kan være enige om at forliksrådene er et godt forebyggende tiltak.

Vi ser at i budsjettinnstillingen går regjeringspartiene, og selvfølgelig Chaudhry, inn for å kutte i møtegodtgjørelsen til forliksrådene. Mener ikke representanten at forliksrådene er viktige og gjør en flott innsats? Hvorfor vil ikke SV verdsette denne innsatsen bedre?

Akhtar Chaudhry (SV) [13:31:38]: Vi er helt enig i at forliksrådene gjør et meget godt arbeid for å minske

presset på justissektoren og på domstolene. Vi er meget fornøyd med den innsatsen som denne regjeringen gjør for å styrke forliksrådene. Justiskomiteen, og SV, er også meget opptatt av å styrke forliksrådene. Vi skal i løpet av veldig kort tid ta en åpen diskusjon om forliksrådene og med forliksrådene, for ytterligere å styrke deres posisjon i løpet av resten av den tiden denne regjeringen har til disposisjon. Vi er fornøyd med den innsatsen Regjeringen gjør for forliksrådene.

Elisabeth Aspaker (H) [13:32:39]: Regjeringspartienes representanter, med Inga Marte Thorkildsen i spissen, har reist til Sandefjord i tur og orden for å gi sin støtte til kvinnefengslet, som Regjeringen hadde foreslått nedlagt.

Vi kunne lese i bladet til Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund at tilbudet ikke skulle legges ned. Men saken stopper ikke der, for i budsjettmerknadene har de rød-grønne skrevet at tilbudet skal vurderes på nytt «når soningskøen er avviklet». Jeg mener at dette kvinnesoningsstilbudet i Sandefjord er et veldig viktig tilbud for en utsatt gruppe kvinner, og mange høringsinstanser har vært svært kritiske til forslaget om nedleggelse.

Men jeg vil stille representanten Chaudhry spørsmål om hva SV egentlig mener i denne saken. Mener man at man skal legge ned kvinnefengslet? Skal det bestå? Eller: Hva betyr det at man skal komme tilbake og vurdere det på nytt når man nå har sagt at det skal få leve videre?

Akhtar Chaudhry (SV) [13:33:33]: SV har ingen annen politikk enn det som nå ligger i det budsjettet vi kommer til å vedta i dag.

Odd Einar Dørum (V) [13:33:56]: Det er tydelig at regjeringspartiene har presentert samme bolsjeviske historieskriving når det gjelder opptaket til Politihøgskolen. Under to Stoltenberg-budsjett var det 240, under tre av fire Bondevik II-budsjett steg det, først til 290, så til 360 – og 360. Jeg antar at representanten Chaudhry og undertegnede er enige om at vi trenger flere politifolk.

Så mitt konkrete spørsmål til representanten Chaudhry er: Hva vil han gjøre – og hva vil SV gjøre – med det faktum at i Oslo sentrum har vi få politifolk, vi har mange vektere. Vi har rystende historier, senest for halvannen uke siden, om at vektere tar med seg selgere av =Oslo, bruker håndjern i situasjoner langt bortenfor det som etter min mening kan være nødverge, tar dem inn på lukkede rom og i det hele tatt opptrer på en helt ubeskrivelig måte. Politifolkene får samtidig en usedvanlig god attest, men med det hjertesukk: Det er for få av dem!

Hva vil SV, og representanten Chaudhry, gjøre for å rette opp dette forholdet – først og fremst å stoppe overgrepene fra vekternes side mot kanskje de svakest stilte i hele samfunnet vårt?

Akhtar Chaudhry (SV) [13:35:02]: Jeg er enig med representanten Dørum i at politifaglig arbeid skal drives av politiet. Det er det som gir størst trygghet i landet, ikke minst i vår by, hvor både jeg og representanten Dørum kommer fra.

Så vil jeg be representanten Dørum om å merke seg at budsjettet på justisfeltet er økt med 1,9 milliarder kr, og at vi styrker politiet med 245 mill. kr. Dette er midler som skal brukes til å styrke politiet, og sikre tryggheten i våre gater.

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Hans Olav Syversen (KrF) [13:36:03]: Med tanke på hvor mange som hører på denne debatten, og som sikkert også kommer til å lese referatet fra den, var det greit å få endelig avklart hvor mange som er tatt opp ved Politihøgskolen de siste årene, som tidligere minister Dørum nå gjorde – så rett skal være rett i forhold til det jeg sa i min replikk.

I justisdebatten debatterer vi noen av statens kjerneoppgaver, og det er fort gjort å grave seg ned i tall og i hvem som gjorde hva til hvilket tidspunkt. Det faller vi jo for noen hver.

Det jeg innledningsvis hadde lyst til å ta opp, er for så vidt den generelle debatten på justis- og politifeltet. Nettopp den sektoren vi her diskuterer, er en sektor som er særlig avhengig av kvalitet og litt lange linjer. Samtidig slår det meg ofte at det er vel få andre sektorer som så til de grader blir hendelsesstyrt i den allmenne debatt, og dermed også i den allmenne politiske debatt. Det er en utfordring for oss alle at vi evner å se ting i sammenheng, se at det er det langsiktige arbeid vi gjør, enten det er i regjering eller i storting, som også danner grunnlaget for en rettsstat, slik vi ønsker å ha det.

Med det går jeg over til det mer nære: 2008-budsjettet. Jeg kan jo heller ikke la være å ta med noen ord om politibudsjettet. Tall er én ting – hvor stor har økningen vært, hvor mange prosent har politibudsjettet økt med osv.; det er sikkert en debatt som har mange fasetter. Men etter å ha vært på en del politikamre, tror jeg likevel jeg må kunne si at det er stramt for tiden, uhyre stramt mange steder, på tross av pengeroverføringer som har økt, osv. Men det er klart: Oppgavene har økt, og kostnads- og prisveksten har også vært betydelig. Jeg tror også at f.eks. de nye arbeidstidsbestemmelsene spiller en betydelig rolle med hensyn til hvordan det føles rundt omkring på det enkelte lensmannskontor eller i det enkelte politidistrikt i forhold til frihetsgraden de har. Fra vår side spurte vi om det i budsjettet. Jeg noterer at departementet foreløpig ikke har noe svar på effekten av arbeidstidsbestemmelsene når det gjelder frihetsgraden i budsjettet, men jeg tror nok, når man får sett litt nære på det, at dette har blitt en hemsko i dynamikken i den operative tjeneste i mange tilfeller. Hvordan vi skal bøte på det, får vi komme tilbake til.

I vårt alternative budsjett styrker vi driftsbudsjettet noe. Jeg vil ikke påstå at det er noen sensasjon det vi gjør, men en viss styrking. Vi styrker det også slik at vi får et nytt barnehus, og vi styrker også de frivillige organisasjonene og det ettervernet de driver. Nå får vi snart en kriminalomsorgsmelding som vi ser fram til, og jeg er overbe-

vist om at vi har mye å hente i et nære samarbeid med de frivillige organisasjonene når et fengselsopphold er brakt til ende – ikke minst for å forebygge at det blir et nytt fengselsopphold like etterpå.

Jeg vil gi honnør til Regjeringen for det arbeidet de gjør i forhold til vold mot barn og unge. Der synes jeg det er et genuint engasjement som også manifesterer seg, og det hadde også forrige justisminister. Jeg tror det er utrolig viktig, skal vi få resultater på sikt, at det holdes trykk på denne delen, som ofte glemmes i den løpende debatt, både ved å få kompetanse ut i politidistriktene, at det prioriteres når overgrep skjer og etterforskning skal iverksettes, og, ikke minst – og det kommer jeg tilbake til når vi skal vurdere ny straffelov og de særskilte bestemmelsene – at det også gis reaksjoner i samsvar med graden av overgrep som dette i stor grad innebærer.

Jeg får komme tilbake til den uheldige situasjonen vi hadde med brannen ved Oslo S, og hva den også viste av svakheter i politiets terrorberedskap. Det skal jeg ta i en replikk.

Når det gjelder voteringen – tiden renner nå ut – støtter vi mindretallsforslagene, unntatt forslag nr. 7.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingrid Heggø (A) [13:41:32]: Høgre kom med ei veldig grei avklaring overfor veljarane om at dei ikkje vil og ikkje kan sitja i ei regjering med eit parti som ikkje tek handlingsregelen alvorleg. Eg går ut frå at Kristeleg Folkeparti òg deler dette synet. Eg har òg merka meg Høgre sin konfrontasjonspolitikk i justispolitikken mot regjeringspartia – det var berre å høyra etter i innlegga her i dag: Alt var betre før. Eg har òg merka meg at Kristeleg Folkeparti har lagt seg på ei mykje meir forsonande linje, der fokuset er å få eit best mogleg resultat. Det er vi glade for.

Når det gjeld ruspolitikken, står Framstegspartiet for seg sjølv og ønskjer opne kraner døgnet rundt, med dei konsekvensane det vil få. Eg og regjeringspartia er heilt samde med Kristeleg Folkeparti i at vi skal ha ein restriktiv ruspolitikk, men kvar går grensa for kva Kristeleg Folkeparti vil tolerera av ein regjeringspartner når det gjeld ruspolitikken?

Hans Olav Syversen (KrF) [13:42:33]: Først vil jeg takke for at handlingsregelen og den økonomiske politikken bringes inn i justisdebatten, det passer jo utmerket for undertegnede, som har et litt annet utgangspunkt enn de andre i debatten her i dag. Jeg kan i hvert fall forsikre representanten Heggø om at Kristelig Folkeparti vil stå for en ansvarlig økonomisk politikk.

Når det gjelder ruspolitikken og forholdet til Fremskrittspartiet, får jeg vel si som så at jeg synes kanskje det var en spore til en ørliten endring i representanten Ellingsens innlegg tidligere i dag. Jeg tror faktisk ikke han helt avviste at det er en sammenheng mellom politikkområdet som dreier seg om rus og de skadevirkninger misbruk av rusmidler har, og kriminalpolitikken.

Så vil jeg si til slutt at det tradisjonelt har vært – og jeg oppfatter nok at det fortsatt er – mer fellesskap mellom Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti på det punktet, enn mellom Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Men som sagt, det kan jo være håp om forbedringer både her og der.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Odd Einar Dørum (V) [13:44:04]: Venstre har samme oppfatning som representanten Syversen når han sier at det i justispolitikken er viktig med lange linjer og klare verdier. Ut fra det synspunkt vil jeg i dette innlegget berøre tre viktige forhold. Det er – for det første – hva som skal skje gjennom soning og soningspolitikk, hva slags trygghet vi skal sikre borgerne til daglig, og hva vi skal gjøre for noen av de mest sårbare og utsatte.

La meg starte med det siste først. Det er ingen tvil om at det er fellesskapslinjer gjennom en serie regjeringer, også i forhold til den som sitter nå, når det gjelder viljen til å berge barn og unge. Det er heller ikke noe tvil om at det samme gjelder kampen mot vold i nære relasjoner og kampen mot trafficking. Det er bra. For dette er av de områdene hvor politikken kun kan vinnes gjennom seigt og systematisk arbeid over lang tid, og ved at en holder på. Derfor har også Venstre lagt fram et forslag her i Stortinget, som nå vel kommer til justiskomiteen, hvor vi ber om at vi får en egen kommisjon for å gjennomgå alle de sakene som følger av mennesker som har blitt drept etter vold i nære relasjoner – ikke for at vi skal finne syndebukkene, men rett og slett for at vi skal bli noe klokere alle sammen.

Så til soningspolitikken. De store overskriftene tror jeg det er bred enighet om i de fleste partiene. De som kan vende tilbake til samfunnet, og det gjelder de aller fleste, skal gjøre det. Der vi har store utfordringer – enten det gjelder dem vi bruker forvaring på, eller dem som vi kaller «de lure gutta», må vi tenke annerledes. Men også «de lure gutta» skal tilbake til samfunnet.

Venstre har en viss bekymring når nå soningskøen går ned – men vi har ikke belegg for den – for vi kan risikere å få en blanding av noen lure gutter og noen gutter som ikke er lure. Jeg tror ikke at det er statsråd Storbergets hensikt, men vi føler grunn til å ta det opp, for hele hensikten med at noen skal rehabiliteres, er at man ikke får repetisjoner av det som skjedde på institusjonen Krogsrud under Ullersmo landsfengsel for noen år siden, hvor det rett og slett satt organiserte kriminelle på statsbetalt tid og organiserte kriminell aktivitet. Jeg antar at ingen i denne sal ønsker det, men jeg velger å ta det opp på denne måten for at det skal ligge der.

Når vi har framsatt et forslag om hva en avvikling av soningskøen skal innebære – at det også skal innebære å utvikle de tiltakene jeg i sin tid foreslo om ekstraordinær dublering og det å ha framskutt løslatelse – er det fordi Regjeringen og regjeringspartiene har gitt noe ulikt uttrykk for det i salen i dag. Men hvis det er slik at statsråden presiserer at realitetsinnholdet i forslaget er lik regjeringsfraksjonens kommentarer i justisinnstillingen, vil jeg

gjøre om forslaget til et oversendelsesforslag. Men usikkerheten har fått meg til å fremme forslaget.

Så har Venstre i finansinnstillingen tatt til orde for følgende: Hvorfor skal det være så galt å bo i Bergen? Sagt på en annen måte: Hvorfor i all verden kan ikke noen få fart på Gulating lagmannsrett? Det er komplett uforståelig at man skal straffes for å få til gode handlinger i domstolen i Bergen, når man aldri klarer å passere verken Statsbygg eller andre for å få til Gulating. Komiteen har en tørr setning om det. Jeg velger å understreke den på denne måten.

Så til slutt om politiet. Det er en selvfølge at det skal ledes godt, men jeg antar at i denne salen er det også enighet om at vi alltid må ha nok folk. Venstres verdiutgangspunkt er at vi ønsker ingen vekterstat. Og skal vi ikke ha en vekterstat, må vi ha nok folk. Vi vet jo at i et land som Norge, med et høyt kostnads- og lønnsnivå, koster det penger å ha folk. Men vi foretrekker da å ha flere folk. Derfor var det slik for mitt vedkommende for noen år tilbake at etter at vi hadde gjennomført de første trinnene av den store politireformen, begynte opptrappingen til Politihøgskolen – fra 240 til 290 til 360. Så håper jeg at vi slipper denne bolsjevikiske historieskrivingen, hvor noen har behov for å gjøre seg litt store ved å «pynte på» historien i negativ retning.

Så er det bra at den sittende regjering har gått opp til 432. Venstre ønsker å gå opp til 550. Vi har i vårt forslag til statsbudsjett, som falt for noen dager siden, sagt at vi i de kommende ti årene trenger minst 2 000 politifolk i Norge for å holde det nivået som er i andre nordiske land, og vi trenger ca. 1 000 personer i sivile stillinger. Mens vi utdanner politifolk, kan vi ta i bruk folk i sivile stillinger, fordi de kan avlaste utdannede politifolk. De forslagene lå i vårt opprinnelige budsjett, og de har falt. Men jeg føler grunn til å understreke det. Vi fastsetter det målet, for det hjelper ikke i hverdagen hvis man ikke har nok folk. Som jeg tok opp i replikkvekslingen med representanten Chaudhry. Vektore som tar seg til rette, er rett og slett totalt uakseptabelt. Vi kan ikke ha en rettstilstand hvor noen bruker håndjern systematisk under påskudd av at det er nødverge. Vi kan ikke ha en rettstilstand hvor tiggere eller selgere av bladet =Oslo tas inn i lukkede rom. Vi kan ikke ha en slik rettstilstand – da sklir vi inn i et verdivalg som jeg antar ingen i denne salen vil ha.

Så til slutt: Venstre vil stemme for forslagene nr. 1–6, fra Høyre og Fremskrittspartiet, og forslagene nr. 8 og 9, fra Høyre. Vårt eget forslag, nr. 10, tar jeg herved opp. Men jeg har presisert forutsetningen for forslaget og hvordan det er å oppfatte.

Presidenten: Representanten Odd Einar Dørum har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Hilde Magnusson Lydvo (A) [13:49:31]: Vi er kjent med at politiet har stillinger stående ledige fordi de ikke har søkere. Det er uheldig. Så kan vi spørre oss hvorfor vi har for få utdannede politifolk. Det var dette vi var litt inne på, at vi var ferdige med denne tallmagien i forhold

(Magnusson Lydvo)

til opptakene, men jeg gir meg ikke helt med det. Noe av forklaringen kan ligge i at under Bondevik II-regjeringen ble ikke kapasiteten på Politihøgskolen utnyttet, og i flere år ble det ikke tatt opp mer enn rundt 250 elever pr. år.

Regjeringen Stoltenberg II har nå kjørt to skoleår med fullt opptak, som er 432 elever. Derfor vil jeg spørre representanten Dørum fra Venstre, som representerer et parti som hadde innflytelse på dette feltet under den forrige regjering, om det var uventet for Venstre at vi har for lite politifolk å ta av som følge av lave opptak på Politihøgskolen under Bondevik II-regjeringen.

Odd Einar Dørum (V) [13:50:20]: Nei, det var slett ikke uventet. I tre av fire budsjett som jeg var ansvarlig for, økte opptaket fra 240 til 290 til 360 – og 360. Den nye regjeringen har økt det til 432. Det har fått Venstres ros. Vi går for 550. Og før dette var det også lave tall under regjeringen Stoltenberg I.

Så det var ikke uventet. Men vi hadde på den tiden vår fulle hyre med det som heter politireformen, den største omleggingen av norsk politi noen gang, hvor målet bl.a. var å sørge for at flere politifolk kom ut, og at man ikke skulle gjøre så mye administrativt arbeid. Men fordi det nå er slik at det er for få folk, har jeg brukt den historiske kunnskapen jeg har, til å foreslå at opptaket bør opp til 550 – altså 2 000 flere politifolk over en periode på ti år – og 1 000 sivile. Da polititrollemeldingen, som ble fremlagt i 2005, ble behandlet i Stortinget i 2006, var det bred enighet. Så framla Venstre i salen forslag om den bemanningsplanen som den nå sittende regjering jobbet med. Vi tok initiativ, fordi vi så at her var det noe som ikke var riktig. Derfor denne økningen i tre av fire budsjettår. Det var denne innsikten som førte til den endringen.

Akhtar Chaudhry (SV) [13:51:32]: Representanten Dørum er veldig opptatt av dublering. Det er også denne regjeringen. Statsråden vet at vi er meget opptatt av det, og vi jobber for en løsning her.

Men vi ønsker å ta et annet standpunkt til soningskøen, slik jeg sa i mitt hovedinnlegg. Soningskøen er nå så lav som den ikke har vært på syv år. Slik vi beregner det, er det ikke flere enn rundt 1 100 mennesker som reelt er i soningskøen. Det må da være gledelig for representanten Dørum, og jeg synes dette er en politikk som han burde kunne støtte.

Odd Einar Dørum (V) [13:52:17]: Ja, det er svært gledelig at soningskøen går ned, og det hviler på to ting: Det hviler på at det ble opprettet ca. 400 reelle soningsplasser under den forrige regjering, hvorav ca. 60 pst. – tror jeg – var lukkede, og at den nye regjeringen har fortsatt med å satse på to spor, som jeg selv hadde stor tro på, nemlig samfunnsstraff og åpen soning. At det gir resultater, er veldig bra. Det er ingen grunn til annet enn å glede seg over det. Det er også derfor jeg har fremmet et forslag, som jeg nå håper blir bekreftet, om at når soningskøen nærmer seg en avvikling, skal vi heller ikke ha tidlig

framskutt løslatelse eller dublering. Dublering er en uting, det blir gjort i ren nød.

Men det Venstre er bekymret for når det gjelder soning pr. i dag, er at vi kanskje ikke har nok lukkede plasser, og at vi risikerer stadige brudd på den såkalte glattcellerege-len, som gjør at vi får internasjonale organisasjoner på nakken. Vi risikerer at politiet ikke har nok plasser til varetekt, og at vi i verste fall – dette er jeg bekymret for, men kan ikke si det på noen annen måte – kan få en uheldig blanding av noen av de lure gutta, altså de organiserte kriminelle, og de som åpenbart kan vende tilbake til samfunnet ved hjelp av kloke tiltak, gjennom friomsorgen og gjennom det å berge barn og unge.

På disse punktene er det mye å glede seg over, og det sier jeg gjerne til representanten Chaudhry.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Statsråd Knut Storberget [13:53:46]: Aller først har jeg lyst til å takke for all ros til Regjeringa når det gjelder justispolitikken – jeg har notert meg alle punktene som har kommet – det er fortjent. Jeg vil samtidig også si – og returnere det til opposisjonen: Mange av de punktene der vi føler at vi oppnår gode resultater når det gjelder det å skape et tryggere samfunn, har også opposisjonen vært med og støttet. Jeg sier ikke det for å rive ned alle mulige framtidige justispolitiske debatter, men for å markere at ute i det offentlige rom har vi ofte en tendens til å markere stor uenighet på justisfeltet og ha ganske krasse fronter, mens vi er enige i hovedlinjene. Og det er viktig. Det er viktig med hensyn til tilliten og legitimiteten til det strengeste tvangsmiddel et samfunn kan bruke, enten det er gjennom politi eller kriminalomsorg. Jeg tror også det er en styrke for politikken, særlig i en tid da vi har ambisjoner om at ting skal endres. Det gjelder spørsmål om politikraft, at vi må ha et nærere politi. Vi trenger politifolk i en eller annen form ute i gatene. Vi er også godt i gang med arbeidet med meldingen om hvordan framtidens kriminalomsorg skal være.

Jeg er glad for at vi i en debatt om ressurser faktisk kan oppleve at opposisjonen er så romslige at de påpeker at det er utviklingstrekk som vi alle mener er bra. Det arbeidet som Regjeringa har igangsatt, og som også er en videreføring av tidligere regjeringers arbeid når det gjelder å peke på den volden som rammer kvinner og barn, er det avgjørt viktig at vi står sammen om. Jeg er veldig glad for at det ikke har gått partipolitikk i så å si noen av de debat- tene. Jeg tror at det er en styrke. Jeg tror at det vil gjøre oss sterkere når det gjelder så alvorlige overgrep som vi her snakker om. Problemet er stort i omfang. Det er en type kriminalitet som rammer kvinner og barn, gjerne på hjemmebane, hvor man ikke har noen trygg havn å søke til. Det er dessuten ofte et tillitsbrudd, som gjør at sårene blir mye større. Den siste utfordringen, som gjør sitt til at jeg er glad for at nærmest alle her har påpekt det, er at virkemiddelbruken når det gjelder vold mot kvinner og barn, vold i nære relasjoner, antakelig må bli ganske så annerledes enn det vi opplever i forbindelse med tradisjonell kriminalitet slik vi møter den ute i det offentlige rom. Det

fordrer jo en annen justispolitisk debatt. Mye av den agendaen som vi fanges av når det gjelder politiresurser i forhold til den synlige kriminaliteten, og som media ofte er oppmerksom på, gir ikke svar til de barna og de kvinnene som sliter. Mange av de oppskriftene som vi ofte kommer trekkende med når det gjelder å bekjempe kriminelle handlinger, gir ikke ønsket effekt hos så sårbare grupper. Derfor er det bra at vi står sammen om så mye som vi faktisk gjør.

Jeg er ikke rent lite stolt over at vi i løpet av disse to årene har klart å ta grep i forhold til noe av det som var det viktigste løftet – ikke bare fra Regjeringas side, men også fra min side, den gang da jeg sjøl var i opposisjon, og jeg har sett at det har vært en viss oppmerksomhet rundt den problemstillingen – nemlig det å kunne gjøre noe med soningskøen i Norge. Det er gledelig, som representanten Chaudhry var inne på i sin replikk, at køen har gått ned, at vi faktisk nå begynner å nærme oss 1 000 personer som står i soningskø, og at vi ser muligheten for at målet om å få avvirket køen i denne perioden, er innenfor rekkevidde.

Det som er enda mer gledelig, er at i det arbeidet, som det i stor grad er bred enighet om i Stortinget – med noen unntak i forhold til alternative reaksjoner – har vi klart å gjøre to ting på én gang. Man har klart å ikke bare tenke kvantitet, men har bidratt til å øke kvaliteten i de soningsformene som tilbys – soningsformer med lavere risiko for tilbakefall, samfunnsstraff, spørsmål om åpne plasser hvor i større grad progresjonstenkning er gjort gjeldende og soningsplasser hvor man faktisk har styrket bemanningen – og man er nå styrket i spørsmålet om utdanning i alle fengslene vi har i Norge. Det er vi i ferd med å oppnå i løpet av dette året, og det er veldig bra. Jeg tror det kanskje er et av de viktigste tiltakene, et hovedmål for Regjeringa, nettopp det å kunne reagere raskere og rehabilitere bedre.

Jeg mener også at det løftet som Stortinget inviteres til å ta i dag med hensyn til det å oppklare mer kriminalitet – som jo er den andre store størrelsen, og også det store løftet fra den rød-grønne regjeringa om at vi skal oppklare mer kriminalitet – vil vi oppleve når man setter i gang den store reformen vedrørende DNA. Det at man i dag skal bevilge såpass mye penger, 64 mill. kr, som norsk politi skal bruke til å iverksette DNA-reformen, vil ikke bare bidra til at man kan ta flere prøver, at man får bedre analyser, men det vil også bidra til at man får raskere oppklaring i saker, noe som avlaster politiet.

Jeg mener – og jeg håper alle i denne sal er opptatt av det – at vi må tilnærme oss norsk politi på en slik måte at man for det første kan bevilge mer penger, for det er trangt mange steder. Men for det andre: Vi må også evne å se på hvordan vi til enhver tid organiserer politiet, og se om vi har virkemidler som kan gjøre sitt til at vi faktisk kan få flere politifolk, ut på gatene bl.a., og at man slipper å bruke tid på de oppgavene som vi mener man kan løse med mer utstrakt bruk av teknologi, bl.a. DNA. Det er en betydelig satsing som nå gjøres i politiet. Vi er i det første store investeringsåret med hensyn til et helt nytt nett, som til neste år koster oss vel 500–600 mill. kr. Det er slik at man i løpet av neste år skal foreta betydelige investeringer

til verneutstyr, som vi mener er avgjort viktig. Vi står foran en situasjon hvor vi innenfor kriminalomsorgen foretar en av de største investeringene for å få flere lukkede plasser, bl.a. ved at vi realiserer byggingen av Halden fengsel. Det er også inne i budsjettet.

Jeg er helt enig med dem i opposisjonen og posisjonen som har gitt oss ros for utviklingen av norsk redningstjeneste. Det er sagt mye om det. Representanten Ellingsen var inne på det. Det er godt å høre når han taler på den måten. Det er helt åpenbart at det betyr mye for folks trygghet i Norge det man nå gjør med norsk redningstjeneste. Det er et viktig grep Regjeringa har tatt i løpet av disse to årene med å få tilstedevakt og base i Florø – vi vil berge 16 mill. kr til å fullføre innkjøpsprosessen. Det er tatt beslutninger i Regjeringa om ikke-bruk av opsjon, som gjør sitt til at vi har kommet et betydelig steg videre med å styrke redningstjenesten. Som det også er kjent i pressen bl.a., inngikk vi før helgen en avtale med Island om et samarbeid om innkjøpsprosessen.

Når det gjelder politiresursene i Norge – jeg vil komme tilbake til det – er jeg også glad for at man nå i hvert fall er enige om at det er bra at vi har løftet det til et maksimum på 432 studenter. Så får man ha en historisk diskusjon om at den forrige regjering burde hatt opp til maks inntak – det er jo det det handler om. Hadde man hatt det i løpet av de årene man hadde Bondevik II-regjeringa, hadde vi ikke hatt den situasjonen vi har i dag, med så problematiske forhold når det gjelder rekruttering. Det er en av hovedutfordringene, å få flere politifolk ut. Jeg har sagt det mange ganger, og jeg sier det en gang til: Det hjelper ikke med pappfigurer når det gjelder norsk politi.

Derfor vil jeg også varsle at Regjeringa tar sikte på i egnet form å komme tilbake til Stortinget med en bemanningsplan – vi jobber hektisk med det – der også spørsmålet om økt opptak til Politihøgskolen inngår. Men da må vi sørge for ekstraordinære tiltak, nye lokaliteter som gjør sitt til at det er mulig. Det er med andre ord ikke noe vi bare kan vedta i dag. Så her må det gjøres en jobb.

Så vil jeg gjerne også gjøre oppmerksom på, slik jeg gjorde i fjor, at Politiets sikkerhetstjeneste i perioden 2001 og fram til i dag er blitt betydelig styrket. De fikk for 2007 en bevilgning på 260,6 mill. kr. Det er en økning på 154 pst. fra 2001.

Til slutt må jeg også gi honnør til opposisjonen når det gjelder tre saker særlig. Jeg synes det er positivt at Fremskrittspartiet i dag snakker om at man ønsker å støtte en tilbakeføringsgaranti og fortsatt står ved det man tidligere har sagt også om rehabilitering. Jeg tar med meg forslaget fra Høyre når det gjelder barn i fengsel, og ber om at det eventuelt gjøres om til et oversendelsesforslag. Jeg er glad for at Høyre løfter fram det. Der står vi parat til å komme med tiltak særlig i kriminalomsorgsmeldingen, slik at barn kan tilbys noe annet. Jeg syns også det er positivt at Kristelig Folkeparti påpeker ettervernet i kriminalomsorgen, og særlig frivilligheten. Vi har en oppgave å gjøre der, og jeg er parat til å ta det oppdraget.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [14:04:07]: Jeg må få lov til å takke statsråden for en grei gjennomgang. Der han avvek i forhold til tidligere, var at det var ingen alkoholpolitisk debatt involvert i dette. Det er en av de tingene vi har diskutert heftig før.

For å legge et fundament klart til neste gang vil jeg gjerne spørre statsråden om han kan komme med ett konkret eksempel på forslag som denne regjeringen i innværende periode har fremmet som innebærer en innstramning i alkoholovgivningen.

Statsråd Knut Storberget [14:04:34]: Jeg skal gi representanten Ellingsen ett konkret eksempel som kan bidra til at man får løftet fram alkoholpolitikken og også spørsmålet om innstramminger, og det er at vi i løpet av dette året har etablert over 50 politiråd ute i kommunene. Det er jo i disse politirådene lokalpolitikkerne, som sitter med makta når det gjelder spørsmålet om bl.a. skjenking og annen type forebyggende politikk, har muligheten for nettopp å få de gode rådene, som politiet nå markerer veldig sterkt – og som er noe helt annet enn det Fremskrittspartiet har som gjeldende politikk – nemlig at man må se på spørsmålet om skjenketider og man må se på spørsmålet om total tilgjengelighet. Det vil man altså ha mulighet til innenfor politirådene.

Det er dessuten ikke slik at vi støtter Fremskrittspartiets forslag om nærmest en rasing av alkoholavgiftene, som vil gjøre sitt til at det blir mye billigere å øke totalforbruket. Så hvis du spør meg om ett konkret eksempel for å skjerpe alkoholpolitikken, må det være norske politiråd.

Elisabeth Aspaker (H) [14:05:49]: Mange ordførere uttrykker stor bekymring over politiets ressurser og manglende bemanning, som er ytterligere forsterket og forverret etter at de nye arbeidstidsbestemmelsene kom.

På lang sikt kan økt opptak på Politihøgskolen og bemanningsprosjektet gi oss flere politifolk. På kort sikt vet vi vel at det er en aktiv seniorpolitikk og flere sivile som raskt vil kunne gi oss flere folk nå.

Da er mitt første spørsmål til statsråden: Hvordan vil han forklare at Regjeringen sier den vil satse på seniorer og sivilt ansatte, men leverer et driftsbudsjett for politiet i 2008 som ikke rommer lønn til en slik satsing på nye ansatte? Mitt andre spørsmål er: Er det korrekt oppfattet at statsråden vegrer seg for å sette i gang en politistudie som kan gi Stortinget det grunnlaget vi trenger for å vite hvor mange politifolk Norge trenger i 2030?

Statsråd Knut Storberget [14:06:42]: Jeg har hørt representanten Aspaker mange ganger nå argumentere rundt dette med politistudie. Vi er i gang med en politistudie, som vi har ambisjoner om å komme til Stortinget med i egnet form. Så kan man kalle det en politistudie eller en bemanningsplan for kort tid og lang tid – vi er i gang med det arbeidet. Jeg tror ikke vi er uenige om behovet for det.

Når det gjelder spørsmålet om lokale ordførere som nå roper etter mer politifolk, er det første jeg mener vi skal understreke veldig overfor bl.a. disse, at man nå styrker politiet i forhold til budsjettsituasjonen, bl.a. det jeg nå sa

i hovedinnlegget mitt vedrørende DNA. Vi viderefører de satsinger vi gjorde bl.a. i revidert nasjonalbudsjett. Men det aller viktigste svaret representanten Aspaker kan gi de ordførerne hun møter, er nok at den forrige regjeringa tok feil ved at den gjennom hele sin regjeringsperiode ikke gjorde som den rød-grønne regjeringa nå gjør, nemlig å ha et opptak på 432. Hadde vi hatt det i løpet av disse årene, hadde vi kunnet bemanne de stillingene som politiet i dag etterlyser folk til.

Hans Olav Syversen (KrF) [14:08:01]: Det kunne være litt fristende å fortsette og si at når vi ikke har de politifolkene vi skulle ønske, gjelder det jo desto mer å bruke dem vi har, på en best mulig måte, og kanskje også se på om noen av de oppgavene de har, kan utføres av andre. Jeg regner med at Regjeringen arbeider med det.

Så til ettervirkningene av den kabelbrannen på Oslo S som vi hadde i forrige uke. Det er mange som har sett på effekten av den og spurt seg selv hva som kan gjøres for å sørge for at vi ikke får en slik situasjon neste gang en brann oppstår. Så vidt jeg forstår, ble deler av antiterrorcentralen på Sentrum Politistasjon satt ut av spill. Det er også noe som Riksrevisjonen har hatt en gjennomgang på, og Politidirektoratet har der svart at det var det liten risiko for. Statssekretæren i departementet har sagt at man stiller seg spørrende til det som har skjedd.

Jeg har da lyst til å spørre justisministeren: På hvilken måte følger departementet nå dette opp, slik at vi ikke kommer i en tilsvarende situasjon en annen gang, men har en tilfredsstillende reserveløsning?

Statsråd Knut Storberget [14:09:17]: Det er grunn til å ta denne typen situasjoner svært alvorlig. Justisdepartementet mottok tidlig rapporten fra det utvalget som nettopp så på kritisk infrastruktur. Den vil danne en veldig viktig pilar i det arbeidet vi nå gjør for å lage en ny melding om samfunnssikkerhet, som skal presenteres for Stortinget til neste år. De overordnede linjene i forhold til denne type handlinger vil man dermed få anledning til å diskutere i Stortinget. Det er overordentlig viktig at man gjør det. Da vil man også kunne ta stilling til spørsmålet om det er riktig å organisere det slik som jeg mener det er riktig å gjøre det, at man har ansvarsprinsippet, nærhetsprinsippet og likhetsprinsippet.

Når det gjelder den konkrete hendelsen, vil jeg vise til det som politidirektøren har sagt, at den faktisk ikke rammet den beredskapen man har. Det er grunn til å understreke det. Men vi har funnet det såpass alvorlig at vi har bedt om en særegen rapport både fra politidirektøren og fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

Odd Einar Dørum (V) [14:10:27]: Jeg har to spørsmål i tilknytning til soning. Kan jeg oppfatte justisministeren slik at han støtter komiteflertallets synspunkter på at bruken av framskutt løslatelse og den ekstraordinære dubleringen i forbindelse med avviklingen av soningskøen vil bli avviklet, og senest når køen er borte? Det var det ene spørsmålet.

Det andre spørsmålet mitt er: Når det som nå skjer med soningskøen, at den bygges ned – og det er positivt – er statsråden trygg på at vi ikke får et galt sosialt blandingsforhold mellom det vi kan kalle for de lure gutta – altså mennesker med tilknytning til organisert kriminalitet – og andre som soner på helt andre vilkår, og som jo utgjør den dominerende del og det store antall av dem som sitter i institusjon? Jeg velger å stille spørsmålet på denne måten, for det er et vanskelig spørsmål, men jeg synes det er viktig å vite at dette kvalitative trekket ved soning også blir ivarettatt, nemlig differensieringen mellom soningsforholdet for dem vi kan kalle for de greie gutta, og de lure gutta.

Statsråd Knut Storberget [14:11:27]: Når det gjelder det første spørsmålet, står jeg fullt ut bak og støtter hva flertallet skriver i sin merknad til budsjettet. Det er Regjeringas klare ambisjon at framskutt løslatelse og dublering skal avvikles når soningskøen er borte. Jeg kan opplyse representanten om at vi jobber med det i disse dager for å se om vi allerede nå kan gjøre noe, før soningskøen er avviklet, bl.a. fordi jeg er svært opptatt av at vi så raskt som mulig skal kunne kvitte oss med dublering og også disse firemannsrommene i Åna fengsel. Så det vil vi komme tilbake til i egnet form.

Når det gjelder spørsmålet om hvordan vi nå bruker de nye soningsinstitusjonene våre, er vi svært opptatt av at vi nettopp ikke skal få en slik blanding som representanten påpeker. I den tiden vi nå lever i, må vi sette de sikkerhetsmessige aspektene høyt i forhold til den kriminalitet som avdekkes. Jeg mener faktisk at det å avvikle soningskøen gjør oss bedre i stand til å kunne – jeg holdt på å si – «arrondere» med de innsatte på en bedre måte enn det vi har gjort tidligere.

André Oktay Dahl (H) [14:12:45]: I budsjettet beskrives tiltak for å holde politifolk lenger i jobb som tiltak som har en kortsiktig effekt. I media nylig sa statsråden noe som kan tolkes litt annerledes. Er statsråden enig i at en aktiv seniorpolitikk, i likhet med økt klassetall på Politihøgskolen, er et langsiktig tiltak, ikke et kortsiktig?

Statsråd Knut Storberget [14:13:07]: Jeg er enig i at tiltakene som sådan er langsiktige, i den forstand at de kan vare over tid. Og finner vi gode mekanismer nå, og det ser det ut som vi kan gjøre – det er igangsatt pilotprosjekt i forhold til spørsmålet om seniorpolitikk – er det ingen grunn til å avvikle det. Jeg mener faktisk at vi trenger den kapasiteten og den kompetansen som politifolk har, særlig når man har vært en tid i bransjen.

Og så er det jo sånn at de seniorenne som velger å bli lenger i politiet, har en begrensning i tid, for selv om den rød-grønne regjeringa kan rå over mye, blir folk fortsatt gamle og må etter hvert pensjoneres. Det kan vi vanskelig gjøre noe med.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Hilde Magnusson Lydvo (A) [14:14:02]: Som politiker vil jeg jobbe for et trygt og godt samfunn å leve i for

alle innbyggere i landet vårt. Jeg vil legge mer vekt på å hjelpe dem som ikke har ressurser til å hevde sin rett, og da er det veldig viktig at vi som politikere ser barna som har det vanskelig.

Nordisk Råd ble forelagt en rapport som sa at i Europa er det så mange som ni til tolv millioner barn som på grunn av rus i hjemmet eller av andre grunner har blitt utsatt for omsorgssvikt eller overgrep av ulik type.

I Norge gjorde politiet en undersøkelse en vilkårlig uke og fant ut at så mange som 1 000 kvinner henvendte seg til politiet på grunn av vold i familien. Det vil si at rundt 2 000 barn er vitne til vold eller har kanskje blitt utsatt for vold på én uke i Norge. Det er mange barn!

Jeg er derfor glad for at dagens regjering satser på å bekjempe overgrep mot barn når det gjelder vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep.

Det er mangt i det offentlige Norge som ikke er tilrettelagt for barn. Hvor skal f.eks. barn som er utsatt for overgrep, henvende seg – til politiet, til barnevernet? Det er avhør på politistasjon, legeundersøkelse på sykehus, og de må snakke med en psykolog. Her er det viktig at de offentlige etatene klarer å jobbe på tvers av sektorene. Det har Regjeringen gjort noe med. Vi har hentet ideen fra Island og det de kaller for Barnas Hus.

Regjeringen har i 2007-budsjettet lagt inn penger til to barnehus, som det blir hetende i Norge. Jeg er glad for at vi den 1. november i år åpnet det første barnehuset i Norge. Man er optimistisk når det gjelder å få til et samarbeid mellom fagmiljøene, og ser at dette er veien å gå for å gi disse barna et best mulig tilbud.

Den 18. desember åpner det neste barnehuset, på Hamar. Barna skal ikke bli dratt rundt i møter her og der, men skal gå til et lokale som egner seg til å ta imot små barn. Her møter de fagfolk som kan ta imot dem på en faglig forsvarlig måte og gi dem omsorg. Psykolog- og legeundersøkelse og politi- og dommeravhør skal foregå på ett og samme sted, i trygge omgivelser for barnet.

Ofte er det en i barnets familie som har vært voldelig mot mor, eller utsatt barnet for overgrep. Derfor er det viktig at vi øker bruken av videoavhør i slike saker, slik at barna slipper å vitne i rettsalen, noe som kan være en stor belastning for dem.

I budsjettet er det foreslått 5,5 mill. kr til etablering av tre nye barnehus i 2008. Vi forsøker å gjøre tilbudet landsdekkende, og at det skal følge helseregionene. To av dem som kommer i 2008, kommer i Tromsø og Kristiansand. Det er viktig at også barn i distriktene får mulighet til å møte fagfolk på dette området.

Regjeringen vil styrke fornærmedes stilling i straffesaker og har laget en fornærmedepakke på godt over 13 mill. kr. Dette vil også hjelpe dem som er utsatt for vold i nære relasjoner. Det er også forslag om et pilotprosjekt, med gratis støttetelefon for kriminalitetsofre. Jeg tror det er viktig at vi på dette området har et lavterskeltilbud, som en slik telefon kan være.

Kontoret for voldsoffererstatning får en økning på 1,5 mill. kr. Vi har gått inn og sett på bistandsadvokatordningen, som vil bli utvidet til også å gjelde før anmeldelse i saker som dreier seg om vold i nære relasjoner. Vi vil gi

barn som er vitne til vold, mulighet til å søke voldsoffererstatning. Regjeringen legger før jul fram en handlingsplan mot vold i nære relasjoner. Den vil være med på å samle flere tiltak som vil være til hjelp mot vold i nære relasjoner.

I Soria Moria-erklæringen er det lagt til grunn at Regjeringen skal intensivere innsatsen når det gjelder overgrep mot barn. Ting skjer på dette området, og det er bra! Representanten Syversen fra Kristelig Folkeparti gav oss jo også berettiget skryt på dette området.

Regjeringen legger i budsjettforslaget inn en økning til politiet på 245 mill. kr. Noe av dette skal gå til familievoldskoordinatorer i 100 pst.-stillinger i politidistriktene. De største politidistriktene skal også få familievoldsteam, som skal være et slags kripesom kan assistere og hjelpe de små lensmannskontorene som ikke har like god erfaring med å etterforske slike saker.

Statsråd Storberget er medredaktør for en bok som heter «Bjørnen sover». Den kom i forrige måned, og temaet er vold i nære relasjoner. Her er fagfolk og personer som har selvopplevde historier, gjengitt. Særlig sterkt var det å lese om barna som i kortere eller lengre perioder måtte bo på kriesenter. Noen bor faktisk på kriesenter helt opp til et halvt år. Det gir oss store utfordringer med å hjelpe disse barna. Noen har kalt denne boka for et tjo og hei-bidrag fra statsråden, men jeg synes det bare er prisverdig at han engasjerer seg. Jeg synes faktisk at boka kan være et julegavetips til politikere som alltid har bruk for mer kunnskap.

André Oktay Dahl (H) [14:19:18]: Jeg regner med at jeg får julegave av statsråden, så da vet han hva han skal sende i posten til meg!

Jeg registrerer også at distriktspartiet Senterpartiet ennå ikke har tatt ordet. Det er forståelig, ut fra politibudsjettene i distriktene.

Da vi debatterte trontalen, viste Høyre til at det å forebygge bedre er et av Regjeringens tre mantraer innen justispolitikken. Det målet er klart nok og ble gjentatt ved fremleggelsen av budsjettet, og også her i dag. Vi deler selvfølgelig det målet fullt ut. Men å ha som mål å forebygge bedre hjelper lite når det ikke følges opp med tiltak som fungerer for å oppfylle løftene som gis på justissektoren, kombinert med alle løftene som gis på vegne av andre statsrådskollegaer.

Påpekingen av at årets budsjett vil medføre reelle kutt i politiets driftsbudsjetter, ble møtt med hoderisting av regjeringspartienes representanter. De samme representantene var like hoderistende da den tilsvarende virkelighetsbeskrivelsen ble fremlagt på politiets landsmøte på Hamar for få uker siden. Påpekingen av at dette ville gjøre det samlede forebyggende arbeidet skadelidende ved at politiet ikke ville bli i stand til å drive et effektivt forebyggende arbeid, kombinert med manglende innsats på rusfeltet, i psykiatrien og innen barnevernet, ble møtt med at opposisjonen var lite konstruktiv. Man hadde håpet at vi ville være mer positive.

I merknadene til justisbudsjettet har vi denne gangen rost Regjeringen for det som er å rose, og mer til, ikke minst satsingen på Barnas Hus – selv om det burde kom-

me et i Oslo også. Det håper jeg kommer på plass senest innen revidert. Men det er forstemmende å lese merknadene og se hvor selvtilfreds det er mulig å være når man har parlamentarisk flertall. Det er mulig å ha forståelse for at det føles urettferdig å få kritikk når man lover handling på de fleste områder. Men situasjonen er jo den at Regjeringen ikke leverer når det gjelder forebygging, til tross for 130 milliarder kr mer til fordeling.

Det er et problem at man fra enkelte statsråders side er mer opptatt av å prate om sukker og skrittellere enn å forebygge kriminalitet via psykiatri og bedre rehabilitering. Er det noe f.eks. folk med et kombinert narkotika- og kriminalitetsproblem ikke trenger, er det antisukkerkampanjer og skrittellere for å måle hvor mange ganger de må gå frem og tilbake mellom ulike offentlige instanser uten å få hjelp. De stadige forsikringene om at det skal tas initiativ på tvers, blir litt hule når statsråden – fra samme fylke som justisministeren – med ansvar for dette, bortsett fra i spørsmålet om sukker stort sett ikke er tilgjengelig for kommentarer.

Vi har et barnevern der mange barn som trenger oppfølging, veiledning og omsorgsfull grensesetting, i stedet lever under forhold som ville vært regnet som omsorgssvikt og mangel på grensesetting hvis de hadde bodd hjemme.

Politiet i flere deler av landet fortviler over at deres forebyggende jobb nærmest er bortkastet når enkelte barn kommer i institusjon. Da er det enda større grunn til å se på at deler av flertallet nærmest som en ideologisk refleks ikke ser verdien av det arbeidet som private gjør på feltet, og bygger ned de tilbudene som antakeligvis er det viktigste kriminalitetsforebyggende tiltaket vi kan tenke oss.

I en situasjon hvor vi får tilbakemeldinger om at friomsorgen og samfunnsstraffen ikke fungerer etter intensjonene, og mange opplever manglende oppfølging, er det, slik vi ser det, og som representanten Aspaker har vært inne på, både risikabelt og storflott å bruke titalls millioner kroner på elektronisk soning. Det er en lite målrettet bruk av penger og går på bekostning av dem som trenger det aller mest.

Jeg skulle også gjerne sett at man støttet forslaget vårt om fornærmede-senter i alle landets politidistrikter.

Jeg konstaterer at komitelederen ikke ønsker å svare på spørsmål om voldsoffererstatning, men jeg har håp om at det kommer noen endringer i løpet av debatten, at man ikke bare ruser saken igjennom i Stortinget når det gjelder lovendring, men kommer tilbake senere.

Ellers er jeg også glad for at den nyvalgte komiteest-lederen, for historieskrivingens skyld og for muligheten for å gi et noenlunde etterrettelig førsteinntrykk i sin første justisdebatt, litt motstrebende aksepterte Dørums tall, som faktisk er korrekt historieskriving. Man økte klassetallene ved Politihøgskolen mer i løpet av to år under den foregående regjering enn man har gjort under denne.

Ellers må jeg til slutt si at jeg er glad for at statsråden legger til grunn hvor enige vi er om mye. Det er vi faktisk. Det stod i en viss kontrast til komitelederens beskrivelse av Fremskrittspartiet og Høyre som nærmest til høyre for Bush eller noe i den retning, så jeg håper vi får en avslut-

ning på debatten som nærmer seg noe av det jeg følte at statsråden la opp til i forhold til å beskrive hva som er reell uenighet, og hva som ikke er det.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [14:24:15]: Trygghet for liv og eiendom er viktig, og det er innbyggernes soleklare rett å ha trygghet. Derfor har vi en stor utfordring i samfunnet i dag – politiet har en stor utfordring. Vi sitter i dag med et minimumspoliti som skal løse oppgaver som ligger langt over det vi har mannskaper til. Hvis vi sammenligner oss med andre skandinaviske land, f.eks. Danmark og Sverige, har de én politibetjent pr. ca. 500 innbyggere. I Norge har vi én politibetjent pr. ca. 600. Det er en utfordring. Jeg er glad for at Regjeringen nå har økt opptaket ved Politihøgskolen, og at vi etter hvert vil kunne ta inn flere ansatte i politiet. Men da krever vi også at det blir økninger i budsjettene til politiet, slik at de får anledning til å ta inn flere ansatte, slik at de får anledning til å la politibetjenter som nærmer seg pensjonsalderen, få lov til å stå lenger i tjeneste, og slik at de får råd til å gi flere sivilt ansatte jobb innen politiet og dermed bidra til at vi frigjør etterforskningsressurser.

Fremskrittspartiet ønsker å øke politibudsjettet med 300 mill.kr. Dette mener vi vil kunne være med og bidra til en økt innsats for politiet. Vi ønsker også å lage et eget investeringsbudsjett for politiet. Vi har et stort etterslep innen politiet når det gjelder moderne utstyr og biler bl.a. Vi ønsker også med det investeringsbudsjettet å satse på ikke-dødelige våpen. Vi ønsker et investeringsbudsjett de neste to årene på ca. 500 mill. kr. Vi tror ikke at dette er nok, men det er i hvert fall et godt steg på veien.

Når det gjelder Oslo-politiet spesielt, står de overfor en del utfordringer som resten av landets politi ikke har. Oslo er hovedstad i landet når det gjelder statssetet, men det er også en narkohovedstad og et hovedsete for store deler av den organiserte og tunge kriminaliteten. Vi har også en befolkningstetthet i Oslo som gjør at en stor del av hverdagskriminaliteten vil ligge til dette området. Det betyr at Oslo-politiet alene vil ha bruk for mye større ressurser enn resten av landet. De har også et problem med bl.a. oppklaring av voldskriminalitet og voldtekter. Her må det en reell satsing til, og vi mener at Oslo-politiets budsjett må økes betraktelig. Det er beklagelig at man kan gå nedover landets hovedgate og se at det blir omsatt narkotika helt åpenlyst uten at noen løfter en finger for å gjøre noe med det.

Det har vært skrytt mye av at soningskøen nå er blitt redusert. Det er positivt at vi får en reduksjon av soningskøen, men Fremskrittspartiet er skeptisk til en del av de metodene som brukes for å redusere køen, bl.a. prøveløslatelser, ekstraordinære rabatter, samfunnsstraff osv. Vi mener dette er å flytte problemene fra innsiden av murene til utsiden. Det er også uenighet når det gjelder måten å bruke samfunnsstraff på, og spesielt dette med hjemmesoning. Det forundrer meg lite grann at det er Arbeiderpartiet som foreslår hjemmesoning, noe som jeg kaller en soning der man får et sosialt klasseskille. For det sier seg selv at personer som Kjell Inge Røkke vil ha langt bedre

soningsmuligheter og soningsforhold enn han som bor i en pappeske nede ved Akerselva.

Vi har sett at det nå blir en økning og en satsing innen det forebyggende arbeidet. Det er utrolig positivt. En del av det forebyggende arbeidet foregår bl.a. i konfliktråd og forliksråd. Her skal det satses betydelige ressurser, for dette gir resultater. Men da forundrer det meg litt at forliksråd og konfliktråd, og også den jobben som meddommere gjør i rettssalene, ikke blir verdsatt på en ordentlig måte. Regjeringen foreslår faktisk å kutte i møtgodtgjørelsen til forliksrådene. De foreslår å kutte i møtgodtgjørelsen til meddommere i rettssaker. De sier at dette er en samfunnsplikt.

Ja, det er en samfunnsplikt å være meddommer. Det er en samfunnsplikt å la seg velge til å sitte i forliksråd. Men har statsråden tenkt på de belastningene disse medlemmene har når de sitter i disse rådene, og ikke minst de som sitter som meddommere i rettssalen? De får høre tragiske historier om hendelsesforløp i alvorlige voldssaker, og de får se bilder som ikke akkurat er pene og egner seg for allmennheten. Denne belastningen må de ta med seg når de går hjem etter å ha vært i en rettssak, og da skal vi «verdsette» dem med å kutte den vesle møtgodtgjørelsen de har. Dette er under enhver verdighet.

Så vil jeg til slutt få lov til, i likhet med en del andre representanter, å gi ros til Regjeringen. Som representant for Oppland fylke er jeg selvfølgelig glad for at Regjeringen og Storberget nå vil satse på Slidreøya i Vestre Slidre. Tusen takk!

Ingrid Heggø (A) [14:30:52]: Dei samla løyvingane til kriminalomsorga er auka med til saman om lag 630 mill. kr. Fulle fengsel i fleire år har vore ei belastning for både bygningane og dei tilsette, og eg synest derfor det er svært gledeleg at vi greier å auka driftsbudsjettet innan kriminalomsorga med ca. 20 mill. kr. Vi byggjer nye fengselsplassar også neste år – 77 nye – og det gjer at vi raudgrøne no har auka talet med ca. 400 nye fengselsplassar på tre år. I tillegg kjem Halden med 251 nye plassar i 2010.

Eg har òg lyst til å påpeika kor viktig det er at det kjem på plass ti nye forvaringsplassar i Trondheim.

To KrAmi-prøveprosjekt er igangsette, og til dette er det avsett litt over 2 mill. kr, der i overkant av 1 mill. kr går til «Tenk Tryggleik» i Sogn og Årdal-regionen og om lag 1 mill. kr går til Rogaland sitt prosjekt. Dette er ekstramidlar, og slik eg ser det, manglar vi berre å få på plass rusbehandlingsplassar ved Tronvik før sogneprosjektet er 100 pst. på plass.

Regjeringa har som mål at det skal gå kortast mogleg tid frå ei straffbar handling til dom vert avsagd og ein kan starta på straffa. Likeins er vi opptekne av å straffa smartare. Målet er rehabilitering. Vi prøver ut nye metodar, f.eks. Drug Court i Bergen og Oslo, og ønskjer no å starta med elektronisk soning. Her vert det sett i verk seks prøveprosjekt, eitt i kvart politidistrikt, noko som tilsvarar om lag 130 fengselsplassar. Dette er ikkje eit køavviklingstiltak, men vi lærer av gode erfaringar frå Sverige, som viser at elektronisk soning, eller fotbøyel, verkar etter hensikta – det gir rehabilitering.

Eg vil med ein gong seia at dette tiltaket ikkje er tenkt som soningsform for alvorleg kriminalitet. Nei, det er for mindre alvorleg kriminalitet, eller som siste del av soning der ein skal utslusast til vanleg samfunnsliv. Unge lovbrutarar sonar i eigen heim, må gå på skule eller arbeid som normalt, men må elles halda seg innanfor husets fire veggar. Eg har vore på studietur til Sverige, der vi bl.a. fekk høyra at mange faktisk ikkje ønskjer elektronisk soning fordi det er så strengt: Ein vert veldig aleine, her er ikkje fellesrom, her er ikkje treningsrom, og heller ikkje vert klede eller cella vaska. Det er å ta frå ein fridomen som er straffa, her som elles.

Eg er svært glad for at ein samla komite har stilt seg bak ønsket om eit spesielt fokus på kvinnesoning, og at kvinnesoningsplassar skal omtalast særskilt i kriminalomsorgsplanen som kjem til våren, herunder at vi òg har «freda» Sandefjord fengsel, slik at dette tilbodet vert vurdert heilskapleg.

Soningskøane – dette litt særnorske fenomenet, der dømde må venta med å komma inn til soning i fengsel, ja, dei kan gå og venta i fleire år – er i ferd med å verta borte, og det er bra. Det trur eg alle har sagt her i salen i dag. Køane er faktisk halverte siste året. Noko av det som verkeleg strittar mot mi og dei fleste si rettsoppfatning, er at dømde folk som går og ventar på å komma inn til soning, gjer nye lovbrøt.

Så har eg med undring merka meg diskusjonen om opne og lukka fengselsplassar, der enkelte ikkje tel med dei opne plassane. Løftebrøt seier ein f.eks. om Bjørgvin. Kva er så logikken i at dømde som går fritt ute i samfunnet og ventar på å komma inn til soning, skal sona i lukka fengsel?

Unnlatingsynd nr. 1 frå den førre regjeringa – det er sagt her mange gonger – er det låge opptaket på Politihøgskolen, og nr. 2 det låge opptaket på KRUS. Eg er veldig glad for at vi har fått orden på begge desse delane i det kommande budsjettet.

Om lag 60 pst. av dei innsette har rusproblem, og eg er særns nøgd med at vi har fått på plass behandlingsplassar. 1 mill. kr til behandlingsplassar ved Tyrilistiftelsen Frankmotunet i Follidal for kvinner og ei auka løyving på 100 mill. kr til rustiltak under Helse- og omsorgsdepartementet er bra. Det er ikkje nok, men det er ein god start.

Som sagt er vi svært glade for auken av § 12-soningsplassar, som gir betre rehabilitering, men eg vil likevel påpeika det uheldige i at det framleis er kø for å komma til behandling. Riset bak spegelen for § 12-fangar er tilbake til fengsel dersom ein sluttar behandlinga, og dette ekstra incitamentet til å fullføra behandlinga vert borte på grunn av lang ventetid på behandling. Fleire dømde som ville ha vore kvalifiserte til soning i institusjon, sonar i staden i fengsel. Vidare er det viktig at dei som sonar etter § 12, må kunna halda fram med rusbehandlinga sjølv om dommen er over, utan å komma i ny søknadskø for behandling.

Hovudutfordringa i kriminalomsorga er å avvikla soningskøen og få meir innhald i soninga. Vi er ikkje i mål, men vi er absolutt på veg.

Presidenten: De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Bjørg Tørresdal (KrF) [14:36:06]: Justisdepartementet har utplassert sivile vernepliktige i VOKT – aktiv volds- og konfliktforebyggende tjeneste. Formålet er å forebygge vold, mobbing, konflikter og rasisme blant barn og ungdom. Tjenestestedene er skoler, ungdomsklubber og organisasjoner som arbeider for en bedre hverdag for ungdom i Norge.

VOKT-arbeiderens tilstedeværelse skal være hovedoppgaven i tjenesten. VOKT-arbeideren skal avdekke og forebygge mobbing, vold og konflikter i ungdomsmiljøet. I tillegg skal han arbeide aktivt med holdningsskapende arbeid gjennom å være en tydelig rollemodell.

VOKT regnes som et adekvat og rimelig tiltak for å hindre og forebygge vold, konflikter og mobbing i ungdomsmiljøene. Det var positive erfaringer både blant oppdragsgivere og vernepliktige da dette ble evaluert, og de vernepliktige ungdommene opplevde erfaringen som personlig utviklende.

Så i vår økte tjenestens pris uten forvarsel fra 60 kr pr. dag til 225 kr pr. dag. Undertegnede stilte skriftlig spørsmål til statsråden fordi jeg fryktet at en slik utgiftsøkning kunne føre til færre VOKT-arbeidere og dårligere vilkår for viktig barne- og ungdomsarbeid rundt om i landet. Mange av de institusjonene og organisasjonene som har søkt om eller har en slik arbeider, ville ikke lenger ha råd til å dekke stillingen. I sitt svar sa statsråden den gang at oppdragsgiverne som en hovedregel må betale for bruk av sivile vernepliktige, og for 2007 var beløpet 225 kr pr. dag. Men videre sa han at når det gjelder VOKT, er erfaringene at denne tjenesteformen vanskelig lar seg gjennomføre på et ønsket nivå, med mindre staten setter en lavere sats for denne type tjeneste. I deler av VOKT er det altså lagt til grunn en subsidiert oppdragsgiversats på 60 kr pr. dag. Statsråden sa i vår at VOKT er en meningsfull tjeneste for samfunnet og for en del sivile vernepliktige, og han la vekt på at Siviltjenesten skulle subsidiere denne tjenesteformen så langt det lot seg gjøre innenfor dette årets budsjett.

I november fikk så VOKT-opppdragsgiverne brev fra Siviltjenesten der det står at statsbudsjettet for 2008 tilsier ytterligere reduseringer som går ut over VOKT-tjenesten. Alle VOKT-opppdragsgiverne må nå betale samme pris for VOKT-arbeidere som for øvrige sivile vernepliktige, altså 225 kr. Som om ikke dette var nok, har prisen økt til 250 kr fra nyttår, altså fra 60 kr dagen til 250 kr dagen for en så vellykket tjeneste. Dette er i strid med det statsråden gav av signaler i juni. Hva kan statsråden gjøre for at ungdomsklubber, skoler og andre skal kunne ha råd til en VOKT-arbeider, og hvorfor har en ikke sett seg råd til iallfall å opprettholde dette på det nivået det er på i innværende år?

Akhtar Chaudhry (SV) [14:39:22]: Jeg har lyst til å ta opp en sak veldig mange mennesker i Oslo er opptatt av. Over lengre tid har det vært altfor lang saksbehandlingstid i Oslo-politiets utlendingsseksjon. Presset økte da

EU ble utvidet mot Polen og Baltikum. Dette, kombinert med at seksjonen flyttet til nye lokaler, som vi alle ser slett ikke er tilpasset menneskemengden som besøker dette kontoret, har skapt stor og berettiget irritasjon blant de besøkende. Vi vet at folk har måttet komme allerede kl. 7 og stå i kø i all slags vær, med småbarn og babyer, bare for å være sikker på å få innlevert sakspapirene samme dag. Dette har vært uverdige og har blitt tatt opp en rekke ganger, også med justisministeren i Bondevik-regjeringen.

Vi er glad for at vår regjering og statsråd Storberget har tatt forholdene på alvor. Det ble bevilget 9 mill. kr for å utbedre forholdene i år. Disse midlene er blitt brukt på å rekruttere nye saksbehandlere. Det har gjort at saksbehandlingskapasiteten er økt og ventetiden redusert. I tillegg har vi åpnet et nytt servicekontor i byen, på Tøyen. Det gir bedre forhold på venteværelset i Storgata, selv om de fortsatt er meget uverdige. Det er nå viktig at man ikke mister de saksbehandlerne som er rekruttert i år. Satsingen må videreføres. I tillegg må man snarest se etter egnede lokaler. Jeg vil be statsråden om å holde en skarp og konstant fokusering på dette kontoret. Det kommer jeg og SV til å gjøre.

Så vil jeg gi uttrykk for tilfredshet med at komiteens flertall gir et klart og tydelig signal om at det såkalte VIC-prosjektet i Oslo-politiet skal videreføres i 2008. I det ligger en anerkjennelse av det gode arbeidet Oslo-politiet gjør for å gi Oslo-folk trygghet i sin hverdag.

Odd Einar Dørum (V) [14:41:59]: Jeg tillater meg å komme tilbake til spørsmålet om hvordan vi avviker soningskøen. Grunnen til at jeg gjør det, er at man i den dugnaden som ble igangsatt, og som har pågått videre med stort trykk fra den sittende regjering, valgte å bruke noen midlertidige tiltak. De midlertidige tiltakene var ekstraordinær dublering på cellene, og det var framskutt løslatelse, med fem dager ved under 90 dagers straff, ti dager ved mellom 90 og 180 dagers straff og 20 dager ved over 180 dagers straff. Fra min side var det slik den gangen at dette var en del av dugnaden, og det å fjerne disse tiltakene var det samme som å fjerne køen. Så har det vært noe uklart rundt dette, og det forslaget jeg har fremmet i dag, er faktisk ikke noe annet enn at jeg har skrevet ut i forslags tekst det som regjeringspartiene sier på side 22 i komiteinnstillingen:

«Flertallet vil påpeke at bruken av fremskutt løslatelse, som regjeringen Bondevik II innførte, skal opphøre senest når soningskøen er borte. Det samme gjelder bruken av dublering.»

Ut fra dette er det ingen tvil om at komiteens flertall mener at disse tiltakene inngår i det å fjerne soningskøen. Det er ikke noe som skal skje etter at køen er borte. Statsrådets svar til meg på dette oppfattet jeg noe uklart, men jeg velger ikke å tolke det slik at det var med hensikt. Så mitt spørsmål til statsråden er om han uten forbehold står bak den teksten jeg siterte fra komiteen på side 22, som jeg nettopp refererte. Hvis statsråden bekrefter det, vil jeg gjøre det forslaget jeg har fremmet, forslag nr. 10, om til et oversendelsesforslag. Slik må jeg stille spørsmålet, for at dette skal være helt klart. Det er noe samvittighet over

dette også, for tiltak som kan tenkes å utfordre folks rettsoppfatning fordi du skal avskaffe et større onde, nemlig at det er stor kø, det er altså tiltak som ikke skal leve et sekund lenger enn nødvendig. Jeg føler at komiteflertallet har gjort dette på en aldeles utmerket måte i teksten, men jeg stiller spørsmålet, og håper at justisministeren nå kan avklare at det ikke er noen tvil om hans forhold til den teksten jeg nettopp leste opp.

Elisabeth Aspaker (H) [14:44:23]: Vi har i dag på nytt fått demonstrert hvordan Regjeringen prøver å gjemme seg bak opptakstall til Politihøgskolen for 2005 når de konfronteres med situasjonen og problemene i dagens Politil-Norge. Men jeg skal gi statsråden en ny sjanse til å svare på hvordan Regjeringen vil finansiere seniortiltak og sivile stillinger når det framlagte budsjettet er for lite allerede før det trer i kraft fra 1. januar 2008.

Vi vet at dersom 20 pst. av seniorenne vil ta imot et slikt tilbud og stå videre, utgjør det alene om lag 60 stillinger. Kunne vi få lyst ut flere sivile stillinger, skjønner vi også at dette vil være et veldig verdifullt innputt til et politi som virkelig trenger å fylle opp for å dekke de oppgavene de er pålagt. Det er veldig bra at man er i gang med et pilotprosjekt i Hordaland, men jeg ønsker meg det både i Finnmark, i Troms, i Nordland, i Sogn og Fjordane – i de delene av Norge som har disse problemene. Til og med i Oslo tror jeg man ville ønsket seg et pilotprosjekt som kunne fange opp en Finn Abrahamsen, som dessverre har funnet seg helt andre ting å gjøre enn å stå videre i Oslo-politiet.

Når det gjelder forslaget om en politistudie, må jeg si jeg synes det var et veldig skuffende svar statsråden gav. Når statsråden sier at man er i gang med et arbeid à la Forsvarsstudien, synes jeg det er veldig merkelig å høre, for i forbindelse med Forsvarsstudien jobber man på en helt annet måte. Den er forankret på en helt annen måte og har et vindu ut mot samfunnet som gjør at man kunne følge med, man kunne skjønne, man kunne forstå, og det var mulig å komme med et innputt til det arbeidet som foregår i sammenheng med en såkalt forsvarsstudie. Jeg oppfatter det ikke slik at det arbeidet som foregår i Justisdepartementet, er en slik type arbeid, men i så fall vil jeg be statsråden om han på egnet måte raskt kan komme til Stortinget og informere om hva dette bemanningsprosjektet går ut på, slik at også ordførere og andre som har interesse av å være premissleverandør til det arbeidet, kunne få en mulighet for det er for sent, før man lukker utredningen, og før man bestemmer seg for hvordan dette skal være i framtiden.

I mitt første innlegg tok jeg opp forslag om å be Regjeringen se spesielt på § 11 i voldsoffererstatningsloven, den som regulerer hvor mye erstatning som kan gis pr. skadetilfelle. Jeg har forstått det slik at regjeringspartiene kan støtte at dette forslaget oversendes til Regjeringen for videre arbeid, og jeg har tillit til at justisministeren i så fall vil følge opp saken på egnet måte og på et egnet tidspunkt komme tilbake til Stortinget med det som er intensjonen i forslaget. Jeg ber om at statsråden vil bekrefte at det er en korrekt oppfatning fra min side.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [14:47:37]: Debatten nærmer seg slutten, og det har vært sagt mange gode ting her. La oss håpe at virkeligheten til neste år blir like bra som vi ønsker at den skal være. I så fall har vi gjort en god jobb hele gjengen.

Når det er sagt, har iallfall jeg oppfattet at under prosessen med budsjettet i år har tilbakemeldingene fra dem som har møtt komiteen på høring, vært litt spørrende, litt avventende og delvis bekymringsfulle. Det kanskje mest bekymringsfulle var det som Politiets Fellesforbund kom med, som antydte at det manglet et beløp i størrelsesorden 100 mill. kr +. Hvis det er korrekt – selv om jeg går ut fra at regjeringspartiene har en annen virkelighetsoppfatning av dette – kommer 2008 til å bli like ille som 2004. Budsjettforliket for 2004 – politidirektøren sa den gang at vi driver ikke uforsvarlig, men vi driver helt på grensen – var en følge av et budsjettforlik mellom to tilstedeværende herrer i salen, en nåværende og en tidligere statsråd. Jeg personlig er bekymret for at neste år kan bli minst like tøft. Iallfall de signalene og det som jeg forstår man ser for seg, tyder ikke nødvendigvis spesielt bra. Men nå har jo både statsråden og komiteens leder avkrefte at det er grunn til bekymring, så til neste år ser det bra ut – og ingen ting er bedre enn det. Så gjenstår det å se om de politiske vedtak matcher virkeligheten ute, eller om det er slik at Stortinget på nytt igjen – dessverre, hadde jeg nær sagt – har sin egen virkelighetsoppfatning, mens resten av verden gjør det den vil.

En annen ting som jeg kunne ha utfordret statsråden på, er i forlengelsen av mitt spørsmål når det gjaldt alkohollov-givningen. Jeg må si at jeg synes det blir lettvent av statsråden å gjemme seg bak politiråd. Hvis det er slik at denne regjeringen er bekymret for alkoholmisbruk, hvis man er bekymret over for stort alkoholinntak i den norske befolkningen, hvis man er bekymret over for lange åpningstider – hvorfor gjøre ikke Regjeringen noe med det? Hvis det er slik at man er bekymret, skal man gjemme seg bak de forskjellige folkevalgte og si at nei, dette skal man vedta lokalt? Hvis det er viktig for dere, hvorfor gjøre dere ikke noe med det? Eller er det slik at det er greit å ha et slikt alibi som man kan gjemme seg bak, slik at man i hver debatt kan komme og si at vi var litt skeptiske til dette? Men hvis dere er så skeptiske, hvorfor gjør dere ikke noe med det? Jeg har hatt gleden av å debattere dette mer enn en gang med vår nåværende statsråd, og det som gjentar seg, er at det blir sagt at Fremskrittspartiet og Høyre vil slippe dette løs, og det blir bare elendighet. Da er jo svaret for statsråden ganske enkelt: Han må gjøre noe med det. Regjeringen må slutte å gjemme seg bak andre folkevalgte. Ta et ansvar. Dere har et flertall her. Dere kan gjøre det dere har lyst til, og da synes jeg man skal slutte å komme med billige poeng, som å gjemme seg bak andre, hvis man har politisk mulighet. Det mangler eventuelt bare politisk evne.

Hans Olav Syversen (KrF) [14:50:51]: Et aldri så lite oppsamlingsheat. – I en replikkveksling etter et av hovedinnleggene tok Akhtar Chaudhry opp spørsmål knyttet til Dixi-sentrene, som jobber med voldtektsutsatte kvinner, og Senter for seksuelt misbrukte menn i Oslo og deres

manglende budsjettstøtte fra det nåværende byråd i Oslo. Jeg skjønnte det var særlig André Oktay Dahl som fikk en hilsen med på veien.

Jeg synes det er forfriskende at en representant på Stortinget fra samme parti som styrer denne byen, evner å ta opp ting som man mener er viktige. Det er desto mer hyggelig å si at byrådet i Oslo ikke har flertall. Da man kom til bystyret, fikk man rettet opp i disse to postene ved hjelp av et godt samarbeid med Kristelig Folkeparti og Venstre. Så håper jeg det kan spore til etterfølgelse for neste år.

Så har jeg lyst til å si, bare for å ha meldt fra om det, at når det gjelder situasjonen for forlikrådene, er det en del bekymringsmeldinger som stadig kommer til oss. Stortinget har tidligere vært tydelig på at forlikrådsbehandling er å foretrekke der det er praktisk mulig. Nå er det sendt ut ny forskrift for forlikrådene, og jeg håper virkelig at statsråden ser nøye på de høringssvarene som kommer der. Mange i forlikrådene føler i dag frustrasjon over de arbeidsbetingelsene man har, og man føler rett og slett at dette nå er nedprioritert som satsingsområde.

Til syvende og sist, når vi i debatten snakker om forebygging av vold og seksuelle overgrep mot barn: Her kan ikke justissektoren arbeide alene. Derfor vil Kristelig Folkeparti ta opp dette i en egen interpellasjon til barne- og likestillingsministeren. Bakgrunnen for at vi kommer til å gjøre det, er at det bare er ni av de 106 kommuner som er undersøkt, som har kartlagt omfanget av vold og seksuelle overgrep i sin kommune, og kun 15 kommuner i dette landet har en handlingsplan på det samme området. Det sier meg noe om at kommunene kanskje bør ta litt av det trykket som har vært på justissektoren på dette feltet, slik at vi også får en tverrsektoriell innsats til beste for barn og unge.

Statsråd Knut Storberget [14:54:02]: Jeg er jo kjempelad for Fremskrittspartiets ivrige engasjement for kraftfull alkoholpolitikk. Det blir litt merkelig, tatt i betraktning at Fremskrittspartiet har vært eksponent for å slippe alt løs. Jeg syns også, på lik linje med representanten Syversen og det han nå var inne på, om det lokale engasjementet, om bl.a. vold i nære relasjoner, men også om hvordan byene, tettstedene og kommunene våre faktisk skal være, at man med respekt å melde skal ha en viss forståelse for at disse viktige beslutningene blir best om de fattes lokalt. I så måte har jeg som statsråd alltid vært tilbakeholden med å si at vi bør stramme inn sånn og sånn i denne byen, eller at vi skal gjøre sånn og sånn i forhold til lokale vedtekter. Og det står jeg ved. Men jeg mener faktisk det er veldig viktig at vi som premissleverandører sentralt i f.eks. politisaker gir en mulighet for lokale politikere til å komme i posisjon med hensyn til den informasjonen som jeg syns er viktig når det gjelder f.eks. skjenking. Jeg må jo si at jeg håper at alle Fremskrittspartiets kommunepolitiske representanter også følger opp Jan Arild Ellingsens oppfordring om nå å levere i forhold til dette, for det er viktig.

Når det gjelder spørsmålet om VOKT, har jo også Kristelig Folkeparti nå vært med på å skape flertall for det budsjettet vi har. Innenfor de rammene har vi altså midler

til å subsidiere ordningen, og det er lagt opp til inntekter til dette. Jeg mener at det fortsatt er godt rom for at VOKT-ordningen vil virke gunstig for de oppdragsgiverne som er der. For det er en viktig ordning, det står jeg ved.

Når det gjelder de midlertidige tiltak som er satt i verk med hensyn til soningskø, er jeg og Regjeringa og representanten Dørum helt enige med hensyn til ambisjoner. Vi står 100 pst. bak det komiteflertallet skriver – det skulle jo bare mangle – uten forbehold. Det er Stortingets flertall som sier det. Det er helt i samsvar med hva Regjeringa også tenker seg. Vi tenker oss en gradvis avtrapping av de tiltakene som har vært satt i verk, særlig framskutt løslatelse og dublering, og at det skal komme før soningskøen er borte. Jeg håper faktisk at vi allerede nå rundt nyttårskiftet kan ta et første skritt, men det vil jeg komme tilbake til.

Når det gjelder spørsmålet om voldsoffererstatning, vil ikke jeg motsette meg at våre partier på Stortinget – de rød-grønne – støtter at man oversender forslaget fra Høyre til oss, fordi jeg sjøl har sagt at jeg mener Regjeringa skal se på nettopp spørsmålet om voldsoffererstatning der hvor det er mange søsken og hvor man mister bl.a. omsorgsperson, og at det kan slå urimelig ut. Det er vi parat til å ta en gjennomgang av og komme tilbake til Stortinget med i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for å se hva vi kan gjøre.

Presidenten: Representanten Jan Arild Ellingsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [14:57:24]: Bare for å følge opp statsrådets utfordring: Det er jo slik at Regjeringen, som statsråden selv har påpekt i dag, ønsker å gjøre en del endringer. Man ønsker å gjøre endringer i forhold til å avvikle framskutt prøveløslatelse, man ønsker å gjøre endringer i forhold til andre ting. Det er tydeligvis ting som Regjeringen har ambisjoner om.

Hvis det er slik at statsråden er bekymret for alkoholpolitikken som føres, har han jo absolutt akkurat samme muligheten til å gjøre noe med den, siden han faktisk er en del av en flertallsregjering. Eller er det slik at det er opportunt å ha den muligheten fortsatt?

Og hvis det er slik at alt som skjer lokalt, er det mest fornuftige, er det mange ting vi kunne diskutere prinsipielt. Men jeg vil jo si at det gjøres også sågar ufornuftige vedtak lokalt, ikke minst når vi ser at enkeltkommuner plasserer pleietrengende på badet, eller i et spiskammer eller i en bod. Selv om vedtaket er fattet lokalt, trenger det ikke nødvendigvis å være like fornuftig.

Presidenten: Representanten Odd Einar Dørum har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad.

Odd Einar Dørum (V) [14:58:43]: Jeg stilte et spørsmål til statsråd Storberget, og svaret som statsråden har avgitt, er entydig og helt klart. På bakgrunn av statsrådets

klare svar vil jeg på vegne av Venstre gjøre det forslaget som er fremmet – forslag nr. 10 – om til et oversendelsesforslag.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [14:59:15]: Jeg skal prøve ikke å forlenge debatten ytterligere.

Jeg vil aller først takke komiteen for en veldig god debatt, og jeg vil også få lov til å takke komiteen for et veldig godt samarbeid om budsjettet og merknadsskrivingen. På en rekke områder har vi klart å skrive oss sammen om viktige politikkområder. Det går på spørsmål i forhold til soning. Jeg er glad for den enigheten som kommer til uttrykk både her og i merknadene, om nødvendigheten av forebygging. Det går også på redningstjenesten, hvor vi fortsatt står overfor noen utfordringer. Det er veldig viktig og veldig riktig at vi har enighet om så sentrale spørsmål.

På andre områder er det derimot en reell uenighet. Det er en reell uenighet med hensyn til historieskrivingen, og det er en reell uenighet knyttet til ressursituasjonen og konsekvenser av den.

Jeg må også få minne om at tillitsvalgte har en viktig oppgave i å kjempe for sine rettigheter, ut fra den måten de opplever sin arbeidssituasjon på. Vi skal lytte. For oss som politikere er dette noen av de viktigste signalene vi kan få med oss. Men vi har også et ansvar for å ta overordnede hensyn og gjøre overordnede avveininger.

Jeg vil på vegne av flertallet si at vi støtter oversendingen av forslag nr. 9, fra Elisabeth Aspaker, og er glad for at saken kommer tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 9.

(Votering, sjå side 896)

S a k n r . 1 0

Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker og André Oktay Dahl om innføring av minimumsstraff ved tredje gangs domfellelse eller mer ved alvorlige straffbare handlinger (Innst. S. nr. 19 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:105 (2006-2007))

Morten Ørsal Johansen (FrP) [15:02:00] (ordfører for saken): Det vises i forslaget til at vi har store problemer knyttet til gjengangerkriminalitet. Forslagsstillerne mener at en ordning med markert strengere straffereaksjon ved domfellelse for tredje gang vil virke mer forebyggende på framtidige ulovlige handlinger, ved at ytterligere lovbrudd vil få en reell konsekvens for de involverte.

Forslagsstillerne mener også prinsipielt at lovbrudd ved gjengangerkriminalitet bør innbære en strengere straffereaksjon, slik at de som begår lovbrudd gjentatte ganger, oppfatter at det reageres hardere, og at de som er

tidlig i en kriminell løpebane, oppfatter at gjentakelse av kriminalitet vil få alvorlige konsekvenser.

Vi tror at en slik ordning vil være med på å forebygge en gradvis slusing inn i kriminalitet. For når unge kriminelle og de som er tidlig i en kriminell løpebane, ser at det ikke får konsekvenser å begå kriminalitet, og at man kan fortsette å begå samme type kriminalitet uten å bli nevneverdig mer straffet, vil ikke det virke spesielt preventivt.

En annen ting når det gjelder å øke straffen ved gjentakelse, er at hovedsaken med straff er at samfunnet skal beskyttes. De som blir utsatt for denne type kriminalitet, skal beskyttes. Det at den dømte etter kort tid slippes ut, og kan møte offeret på gaten rimelig tidlig etterpå, vil ikke være spesielt positivt for den alminnelige rettsoppfatningen.

Det som det også er viktig å legge vekt på i denne sammenheng, er at straffedømte som har fått lengre straffer, også skal rehabiliteres innen denne perioden. De som soner lengre straffer, skal få en rehabilitering slik at de har mulighet til å komme ut i samfunnet og fungere på en normal og kriminalitetsfri måte.

Det skal vises respekt for loven. Det skal vises respekt for samfunnet. Men man skal også vise respekt for dem som etter hvert avstår fra å utføre kriminelle handlinger.

Jeg tar med dette også opp forslagene fra Fremskrittspartiet.

Presidenten: Representanten Morten Ørsal Johansen har teke opp dei forslaga han refererte til.

Hilde Magnusson Lydvo (A) [15:05:01]: Forslaget fra Høyre innebærer et ønske om å ha en minimumsstraff ved tredje gangs domfellelse eller mer ved alvorlige straffbare handlinger. Arbeiderpartiet viser til at når det gjelder ønsket om økt straff for gjengangere, har dommerne allerede i dag mulighet til å ta hensyn til dette i straffeutmålingen.

Ved gjentakelse av kriminelle handlinger har dommerne mulighet til å bruke dette som et straffeskjerpene moment i straffeutmålingen. Da vi i Stortinget i forrige periode behandlet den alminnelige del i straffeloven 2005, ble det i § 79 lagt opp til at dommeren kan benytte sidestraf ferammer. Her gis det mulighet til å straffe strengere enn det som er angitt i det enkelte straffebud ved gjentakelser.

I arbeidet med den spesielle del av straffeloven, som vi arbeider med nå her i Stortinget, vil vi komme nærmere inn på problemstillingene forslagsstillerne reiser.

Arbeiderpartiet vil, i tråd med Soria Moria-erklæringen, arbeide for å innføre en tilbakeføringsgaranti som skal legge til rette for at den straffedømte bl.a. skal få mulighet til å skaffe seg jobb og bolig etter endt soning. Dette vil forhåpentligvis bidra til å redusere tilbakefall og styrke innsattes sjanser til å være lovlidige etter endt soning.

Jeg vil vise til gjengangerprosjektene i Bergen og det i Oslo som kalles VIC, som har gode tall når det gjelder å hindre tilbakefall. Neste år kommer kriminalmeldingen, som skal se både på soning og på ettervern. Jeg tror at i denne forbindelse er ettervernet veldig viktig. Det at man hele tiden skal inn igjen og sone strengere og strengere straffer, tror jeg ikke er løsningen for å unngå å få gjen-

gangere. Vi må hjelpe dem under soning med rehabilitering, og vi må også bidra til at de får et ettervern når de er kommet ut. Vi har muligheten til dette i regi av KrAmi-modellen fra Sverige, som man har et prøveprosjekt med i Årdal. Mange frivillige organisasjoner driver med ettervern – det hørte vi på høringen vår. For eksempel Røde Kors, Kirkens Sosialtjeneste og WayBack driver med dette, og har gode tall for at ettervern fungerer.

Rusbehandling er en annen ting som det må satses på. Mange av de som er gjengangere, har et rusproblem. For å komme seg ut av det kriminelle må de få behandling for det som gjør at de er kriminelle, og det er rusen.

Jeg vil da påpeke når det gjelder minimumsstraff ved tredje gangs forbrytelse, at jeg heller vil jobbe for at vi får bedre ettervern for disse som er gjengangere. Og vi har muligheter i loven i dag til å bruke gjentakelse som et straffeskjerpene moment.

Elisabeth Aspaker (H) [15:08:05]: Vi har i dag store problemer knyttet til gjengangerkriminalitet. Det er et alvorlig problem for samfunnet når et lite antall kriminelle står bak en stor andel av kriminaliteten. Det skaper utrygghet i lokalsamfunnet, beslaglegger store ressurser hos politiet og koster både samfunnet og de som rammes, store summer og lidelser.

Avisen Aften har i høst hatt en rekke artikler der de har satt fokus på gjengangerkriminaliteten i Oslo og ressurs-situasjonen i politiet. Historiene som fortelles, er skremmende, og viser at det er på høy tid å finne målrettede tiltak for å motvirke utviklingen. Det er alvorlig når 87 butikkyverier med kjent gjerningsmann ble henlagt i Oslo i løpet av årets første ni måneder.

Hva gjør dette med publikums tillit til politiet og tilliten til at samfunnet skal ilegge en reaksjon overfor de som begår kriminelle handlinger? Og hva skjer med de mennesker som ser at de gang på gang kan begå kriminalitet uten at de møtes med en tilstrekkelig reaksjon?

Politiets ressursituasjon ble grundig debattert i den foregående sak, og jeg ser ingen grunn til å gjenta det nå, for det er selvsagt at det må mer ressurser til for å bekjempe også gjengangerne. Men det er også viktig å se på hvilke tiltak som må settes inn utover det rent ressursmessige, og det er det Høyre gjør i sitt forslag om innføring av minimumsstraff ved tredje gangs domfellelse.

Nå er det ikke først og fremst butikkyverier vi tar sikte på å ramme med dette forslaget. Det aller viktigste er at handlinger som kan få alvorlige konsekvenser for andre mennesker, som gjentatte voldshandlinger og sedelighetsforbrytelser, møtes med klarere reaksjoner. Men også når det gjelder mer alvorlige vinningsforbrytelser, narkotika-smugling og narkotikaomsetning, mener Høyre samfunnet har et legitimt behov for beskyttelse. En markert strengere straffereaksjon ved tredje gangs domfellelse vil kunne virke forebyggende på framtidige ulovlige handlinger, fordi ytterligere lovbrudd får en reell konsekvens for de involverte. En tett oppfølging og klare reaksjoner har vist seg å være effektivt, bl.a. gjennom arbeidet i politiets VIC-prosjekt. Men her vil jeg legge til at det må være noe galt med politiet i Norge, når alt man skal gjøre av ekstra-

ordinær innsats på viktige områder, starter som prosjekt, blir prosjekt – og til slutt er pengene borte en vakker dag.

Ved tredje gangs lovbrudd mener vi at fengselsstraff eller annen frihetsstraff skal være hovedregelen. Men det må selvsagt vurderes i relasjon til den type lovbrudd som er begått. Vi er derfor åpne for tilsvarende ordninger også for mindre lovbrudd, der bøtestraffen kan bli markert høyere, eller at man idømmes samfunnsstraff ved tredje gangs domfellelse for samme forhold.

En stor andel av gjengangerkriminelle er rusmiddel-misbrukere som begår kriminalitet for å finansiere sitt misbruk, og som trenger hjelp til å komme seg ut av dette. Det perspektivet er viktig å ha med seg når man snakker om gjengangerkriminalitet. Samtidig er det viktig å understreke at deres straffbare handlinger ikke er mindre straffverdige enn de som begås av personer som ikke er rusavhengige.

Kriminelle som er blitt kvitt sitt rusproblem, vil trolig også i stor grad kutte ut den kriminelle løpebane. Å sørge for et godt rehabiliteringstilbud til disse er derfor helt sentralt. Uansett om gjerningspersonen har et rusproblem eller ikke, er det helt grunnleggende at soningen har et innhold som bidrar til at den domfelte skal få muligheten til å legge det kriminelle livet bak seg.

Avslutningsvis vil jeg gjerne bemerke at det er interessant å se at regjeringspartiene ikke støtter forslaget om økt straff for gjengangere, under henvisning til at dommerne allerede i dag har mulighet til å ta hensyn til dette i straffutmålingen. I 2003 stemte de imot lovendringen som ble fremmet av Bondevik II-regjeringen om en generell straffeskjerpingsregel ved gjentakelse. Er det da slik at dagens regjeringspartier har endret mening om denne bestemmelsen siden den var oppe i Stortinget sist?

Jeg tar da opp forslaget fra Høyre i innstillingen.

Presidenten: Representanten Elisabeth Aspaker har teke opp det forslaget ho refererte til.

Odd Einar Dørum (V) [15:12:19]: Jeg tar ordet bare for å si at Venstre står fast på det som ble fremmet av Venstre i forbindelse med regjeringen Bondevik II. Det er helt riktig at da var det noen andre sammensetninger i Stortinget. Det er lov å ha ulike politiske meninger. Vår mening er at den skjerpning som da fant sted overfor gjengangere innenfor vold, vinning og sedelighet, skal dekke dette og ramme gjengangerkriminalitet på den måten som er nødvendig.

Når det gjelder minstestrafte, var Venstre enig i det som ble framført av regjeringen Bondevik II, ved Stortingets behandling av den generelle del av forslaget til ny straffelov – vi får den spesielle delen senere. I den sammenhengen ble jo antallet minstestrafte drastisk redusert. Det ble redusert til seks, knyttet til verdier som angrep på den seksuelle integritet, angrep på liv og angrep på rettsstaten. Venstre står fortsatt fast på at det er slik minstestrafte skal brukes, med klar forankring i disse sentrale verdiene. Så på det grunnlaget er det slik at vi ikke støtter det representantforslaget som er framlagt, og heller ikke det forslaget som er framlagt fra Fremskrittspartiet, som

allerede ved forrige gangs behandling hadde et definitivt svært annet syn enn det jeg nå har presentert, og som er Venstres syn.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [15:13:44]: Bare en kort generell kommentar. Hvis man ser nøye på dette forslaget, kan det virkelig se ut som det er flere som har justert sin operative politikk til en viss grad.

Statsråd Knut Storberget [15:14:08]: Jeg er tilfreds med at komiteen deler departementets syn på at behov for å skjerpe straffen ved gjentatt lovbrudd må ivaretas på annen måte enn ved bruk av minstestrafte.

Jeg skal være veldig kort. Jeg har bare lyst til å si aller først at jeg mener at vi hadde en veldig bred gjennomgang av bruken av minstestrafte etter at vi behandlet alminnelig del i straffeloven i forrige stortingsperiode – som representanten Dørum også var inne på – hvor man altså reduserer minstestraftebruken fra 39 til seks, slik at det skal stå igjen ved svært alvorlige straffbare handlinger. Det alle var enige om, var jo at det var veldig lite hensiktsmessig i det brede kriminalitetsbildet å operere med minstestrafte – det hadde uheldig utslag – som til alt overmål daværende regjeringsparti Høyre, da man altså behandlet et så viktig prinsipielt spørsmål ved å lage en generell del til straffeloven, også støttet, for så kort tid siden. Jeg må bare minne om det, all den tid Høyres representanter ute i det offentlige rom ofte beskylder alle andre for nærmest en slags hopp og sprett-politikk. For hva er dette?

Etter min mening gjorde den forrige regjeringa en veldig god jobb ved å være prinsipiell i dette spørsmålet. Jeg har tenkt å holde fast ved det og ikke gjøre som Høyre nå gjør, etter min mening: Man spretter fordi man ser at Aften skriver om det man gjør, som representanten Elisabeth Aspaker var inne på. Jeg må si at jeg er enig med Høyre for to år siden da man behandlet dette prinsipielle spørsmålet, og mener at man da faktisk hadde mange gode poenger.

Det andre er: Litt senere i dag skal vi behandle en interpellasjon fra representanten André Oktay Dahl hvor det står:

«Fokus på hvordan man skal sørge for rusfrihet, sikre at de får et tilbud om jobb eller utdanning og et sted å bo, er helt grunnleggende for at man skal få bukt med gjengangerproblematikken.»

Det nevnes altså ikke gjengangerstraffe.

Dette er hopp og sprett. Man må bestemme seg. Jeg er helt overbevist om at representanten André Oktay Dahl har et kjempepoeng i sin interpellasjon, som jeg vil komme tilbake til. Jeg tror utfordringa når det gjelder å kunne gjøre noe med gjengangerproblematikken, ligger der. Men da må Høyre bestemme seg for hvordan man vil gripe det an.

Det siste jeg vil peke på, er at vi allerede i eksisterende straffelovgivning har betydelige instrumenter for å kunne bedrive straffeskjerpelse på individuelt plan når vi står overfor gjengangerkriminalitet, bl.a. ved bruk av generelle sidestrafferammer i den nye straffeloven, som Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre laget mens de satt i regje-

ring – vi har den nye § 79 og også andre virkemidler for å kunne heve straffenivået.

Jeg er glad for at flertallet i komiteen velger å ha en slik holdning som man har, til dette forslaget.

Elisabeth Aspaker (H) [15:17:43]: Det innlegget som statsråden her holdt, kom vel kanskje ikke uventet.

Jeg tror det er ganske viktig at man ser seg rundt og erfarer hvordan kriminalitetsutviklingen er, med den store mengden kriminalitet som begås av et lite antall, og som vi i dag ikke ser ut til å ha midler til å få satt en stopper for. Det er bakgrunnen for det forslaget som Høyre nå har fremmet.

Jeg tror det er fullt mulig å ha to tanker i hodet samtidig, at vi kan mene noe om behovet for en minstestraft ved tredjegang domfellelse, en frihetsberøvelse som gjør at man kan komme i inngripen med den som faktisk har begått kriminaliteten, for deretter å sørge for et innhold i den frihetsberøvelsen som er slik at man får sluset folk tilbake til et kriminalitetsfritt liv.

Så her er det to tanker som må tenkes samtidig. Den ene er å få en reaksjon som er så tydelig at man får en klar beskjed fra samfunnet om at dette er totalt uakseptabelt. Den andre er å sørge for hjelp til de individene som faktisk trenger veiledning, helsemessig oppfølging, rusprogram eller hva det måtte være, for å komme seg ut av det kriminelle livet de lever.

Her er det mye ugjørt, og vi har alle et stort ansvar for å bidra til at antallet gjengangere i norske fengsler skal bli mindre i framtiden enn det har vært til nå.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 10.

(Votering, sjå side 901)

S a k n r . 1 1

Interpellasjon fra representanten André Oktay Dahl til justisministeren:

«I Soria Moria-erklæringen sier Regjeringen at den vil innføre en tilbakeføringsgaranti for straffedømte etter endt soning. Fokus på hvordan man skal sørge for rusfrihet, sikre at de får et tilbud om jobb eller utdanning og et sted å bo, er helt grunnleggende for at man skal få bukt med gjengangerproblematikken. Mange frivillige organisasjoner gjør et fantastisk arbeid for denne gruppen. De har høy kompetanse, troverdighet og ikke minst tillit hos brukerne og er etter Høyres mening et uvurderlig supplement til tilbud i offentlig regi.

Hvilken rolle mener statsråden de frivillige organisasjonene skal ha for å realisere tilbakeføringsgarantien?»

André Oktay Dahl (H) [15:20:34]: Uten frivillige kan tilbakeføring av innsatte i norske fengsler skytes en hvit pinn etter.

I fjor sommer oppholdt jeg meg i underkant av en uke i Hassel fengsel i Buskerud. Selv om en del mennesker antakeligvis mener at mange politikere burde vært buret

inne for brutte løfter, var bakgrunnen min at jeg ville få et nærblick på deler av norsk kriminalomsorg. Hassel fengsel er ikke representativt. Det er ment å være en slags siste reis for spesielt motiverte innsatte med rusproblemer som snart skal løslates. Samtidig gjør den institusjonen veldig mye positivt for å ansvarliggjøre innsatte, noe som er grunnforutsetningen for at det skal gå bra etter løslatelse.

Intensjonen i vår straffegjennomføringslov er at man gradvis skal sluses ut i det normale samfunnet. Det er en god tanke. Men min erfaring etter to år i justiskomiteen er at vi i praksis nesten forventer mer av mennesker som kommer ut av fengsel, enn vi forventer av veletablerte mennesker med gode sosiale nettverk og et ordnet liv. Og vi kan vel egentlig ikke bli så veldig overrasket over at tilbakefallsraten er skyhøy, når vi ser hvordan deler av den såkalte tilbakeføringen til samfunnet skjer i praksis. Bildet av en innsatt med to plastposer i hendene, null på konto, gjeldsproblemer, brutte familieband, kombinerte rusproblemer/psykiske problemer og ingen oppfølging etter endt soning er ikke bare et bilde på et enkeltstående eksempel, men på flere.

Vi har fått mange eksempler på hvordan innsatte beskriver en situasjon hvor man inne i fengselet fratras alt ansvar, for så noen år etterpå – etter år bak lås og slå – plutselig skal pålegges alt ansvar. Jeg har også selv opplevd innsatte som i møte med i utgangspunktet noe så enkelt som å handle varer i en butikk, rett og slett klikker, da selve situasjonen å skulle forholde seg til såkalt normale mennesker i en normal situasjon blir for mye.

For mange begynner den reelle straffen etter soning. Når man har begått kriminalitet, skal man få sin straff, slik at samfunnet får markert grenser. Den største feilen er å stakkarsliggjøre mennesker som begår kriminalitet. Man får aldri ansvarliggjort eller rehabilitert et menneske som inntar offerrollen og ikke er åpen for endring.

I forbindelse med den såkalte barnehøringen i lagtingssalen i november ble det avholdt et arrangement etterpå, hvor representanter for prosjektet «Barna i verden ved siden av» fremviste sitt forslag til å ta bedre vare på ofre for overgrep, men her møtte både voldtekts ofre og overgripere med det samme utgangspunktet, på basis av de individuelle erfaringene de hadde. Han som stod frem som overgriper, sa det hele klart og tydelig: Da han kom i fengsel, ble han holdt fast, og for første gang fikk han krav på seg, han fikk oppfølging og ble tvunget til å ta et oppgjør med seg selv. Det viser at noen steder greier man faktisk også å stille krav til innsatte. Han ble ikke dikket med, som han var blitt tidligere, men fikk ansvar og krav om å bli et fullverdig menneske.

Det er klart at man ikke kan behandle folk som dyr, hvis man ønsker at de skal komme ut som mennesker. Fleire innsatte har motivasjon – iallfall en stund – til å endre seg. Samtidig oppfatter som sagt de fleste innsatte at den største straffen venter når de blir løslatt.

Jeg pleier – litt spissformulert – å si at jeg tror kanskje det er tilfeldig at jeg er jurist og stortingspolitiker, og ikke kriminell. Det takker jeg en stabil familie for, som har backet meg opp. Jeg tror kanskje det kan gjelde også andre i denne salen som kommer fra mer eller mindre vel-

møblerte hjem. Alle er vi avhengige av en kombinasjon av et trygt sted å bo, sosiale nettverk og arbeid og familie for at vi skal være på høyden. Når ingen av disse forutsetningene er på plass når de kommer ut etter endt soning, er det kanskje ikke så rart at mange går tilbake til det de er gode til, nemlig å ruse seg og gjøre nye kriminelle handlinger. I den fasen spiller frivillige organisasjoner, som f.eks. Røde Kors, Kirkens Bymisjon og andre, en utrolig viktig rolle, ikke minst fordi de har med folk som har en praktisk erfaring fra livets skyggeside. Mange frivillige organisasjoner gjør en fantastisk jobb for denne gruppen. De har høy kompetanse, troverdighet og ikke minst tillit hos brukerne, som vi i Høyre mener er helt avgjørende for at disse skal lykkes. Jeg vil våge den påstand at uten en reell satsing på de frivillige organisasjonene kan man egentlig glemme hele tilbakeføringsgarantien. Og med satsing mener jeg ikke bare pengestøtte, men at man ikke ser på frivillige som et aldri så lite supplement, men som helt nødvendig. Da må man gi disse tillit og ansvar, fremfor å tro at statliggjøring og offentlig ansvar er det eneste som kan føre frem. Hver krone gitt til disse er antakeligvis mer effektivt enn én krone inn i det store sluket, og er en investering i at et menneske får skikk på livet sitt og ikke begår ny kriminalitet.

Spørsmålet mitt er altså hvilken rolle statsråden mener de frivillige organisasjonene skal ha for å realisere tilbakeføringsgarantien. Jeg skal utdype det noe, knyttet til de praktiske utfordringer dette byr på. Jeg håper at statsråden kan si noe om hvordan man arbeider med disse.

Enkelte kommuner har et arbeid som til dels fungerer tilfredsstillende, men det skorter mye på samordning. Asker kommune har overfor meg f.eks. påpekt at det er en forutsetning for samarbeid at man ikke viderefører den praksis hvor innsatte løslates tidligere enn planlagt, uten nødvendig varsel, slik at tilretteleggingen blir vanskeliggjort. En tilbakeføringsgaranti som gir kommunene større ansvar for boligtilbud, vil også kreve større statlig innsats i tilrettelegging av kommunale utleieboliger. Mange kommuner sliter i dag med store køer, og det er vanskelig å se at disse kan kuttes mye uten statlig bistand, når denne kommer.

NAV yter bistand for å beholde bolig under kortvarig soning. Ved lengre soningsløp er dette derimot ikke en pliktmessig ytelse. Her utøves det skjønn, og det er en stor utfordring når det gjelder å få realisert tilbakeføringsgarantien. Enkelte frivillige organisasjoner mener også at de i større grad bør bli tatt med på råd og bli brukt til å utbygge, fremfor at staten tar ansvaret.

Dersom den løslatte er uten bolig, er det NAV som er ansvarlig for å skaffe til veie dette, i verste fall i form av hospits. For kommuner flere steder i Akershus er dette rimelig utfordrende, da Oslo kommune har sine utfordringer og forståelig nok ikke i stor grad aksepterer utenbys brukere av sine tilbud.

Kvalifiseringsprogrammet med tilhørende stonadsordning skal på sin side legges til NAV-kontoret, men jeg er sterkt i tvil om hvorvidt NAV er rustet for denne oppgaven, og tillater meg å be om statsrådets eventuelle kommentar også til det.

Avslutningsvis vil jeg gi statsråden en tilbakemelding på det faktum at mange innsatte og ansatte i norske fengsler opplever at situasjonen er en form for plankaos, ved at ulike tiltak og prosjekter for den enkelte ikke er koordinert, og at man i realiteten har opptil flere individuelle planer for hver og en som ikke er koordinert, noe som medfører mindre sjanse for rehabilitering.

Da tror jeg at jeg har bidratt til å kutte ned debattiden, med tanke på kveldsmøtet.

Statsråd Knut Storberget [15:28:04]: La meg aller først få lov til å takke representanten André Oktay Dahl for en sær viktig interpellasjon. De spørsmål som reises i denne interpellasjonen, er etter mitt skjønn i mye større grad svaret på hvordan vi skal møte bl.a. gjengangere, enn f.eks. å bevege oss inn i en debatt rundt minstestStraff. Jeg syns også representantens innlegg nå viser med all tydelighet – i hvert fall gjelder det bæreposeargumentet – hvor unyttig, egentlig, debatten om minstestStraff er i dette spørsmålet. Det er innholdet vi må diskutere, ikke hvor straffearten skal starte.

I den kampen mot kriminalitet som Regjeringen ønsker å føre, trenger vi alle gode krefter, og vi er på mange fronter allerede godt i gang med det møysommelige arbeidet det er å lirke de løslatte tilbake til samfunnet. Som dere vet, har vi tatt et krafttak for å få ned køen inn til fengslene; den er faktisk redusert fra ca. 2 700 dommer til nå ca. 1 000. Nå vil vi rette økt oppmerksomhet mot køen ut av fengslene, og i så måte er denne interpellasjonen et veldig godt grunnlag for det arbeidet som skal gjøres. Jeg hører også på interpellanten at vi i stor grad er enige om virkemidler. Vi er også enige om de frivilliges rolle.

Vi konstaterer likevel at før meldingen om kriminalomsorgen skal legges fram, er vi samtidig på vei. I løpet av året har vi lyktes med å kunne gi undervisningstilbud i alle landets fengsler. Jeg mener at det er avgjørende viktig. Det er på en måte «back to basics», for å si det på engelsk, for de innsatte, og kanskje også et første steg bort fra alle midlertidige prosjekter og programmer – et sted hvor man faktisk kommer tilbake med en mulighet for å ta igjen tapt undervisning, som kan være nyttig for å få et framtidig virke.

Nylig ble det også klart at vi kan ansette hele 20 nye boligkonsulenter som skal bistå de innsatte med bolig ved løslatelsen. Dette tiltaket er alene verdt 8 mill. kr. Vi syns også det var en stor ære at TOG, Tiltak overfor gjengangere i Oslo fengsel, fikk boligprisen for 2007 for sin innsats for å skaffe bolig til løslatte. I det hele tatt ønsker Regjeringa å gjøre mer av det som hjelper. Som flertallet i befolkningen er vi opptatt av det rehabiliterende innholdet i straffen – som også har vært poengtert i tidligere debatter. Vi vil ha en straff som virker. Derfor er vi også glade for at man i dag vil vedta både mer bruk av elektronisk kontroll, samfunnsstraff og spørsmål om promilleprogram. Bruk av konfliktråd og andre alternative reaksjoner er også viktig, det vil kunne gi større sjanser for å lirke lovbrutere tilbake til samfunnet.

Det er grunn til å peke på at det er betydelig forskjell i tilbakefall mellom de alternative reaksjonene, bl.a. samfunnsstraff, og fengselsstraff. Selv om gruppene ikke er helt sammenliknbare, er det gledelig å se undersøkelser som viser tilbakefall nede på 21 pst. for samfunnsstraff og en gjennomføringsprosent som er svært høy. Det er gledelig. Dette betyr at vi allerede er godt i gang med det som skal bli noe av innholdet i den tilbakeføringsgarantien vi ønsker å beskrive i kriminalomsorgsmeldinga. Hensikten er nettopp å redusere antallet gjengangere.

Hvilke elementer som ellers skal inngå i en slik garanti utover bolig, rusbehandling og undervisning, er ikke fastsatt ennå. Men trolig vil flere av de tiltakene interpellanten nevner, bli en del av innholdet og nettopp skape en mulighet for bred enighet rundt dette.

Det er flere som ved mange slike debatter har vært inne på Fafo-undersøkelsen fra 2004, som nettopp peker på de utfordringene vi står overfor: 70 pst. arbeidsløshet blant fangene, 40 pst. har grunnskolen som sin høyeste utdanning, 35 pst. var bostedsløse da de ble satt inn, og prosenttallet var høyere da de ble løslatt. Nærmere 40 pst. er under fattigdomsgrensa, to tredjedeler av de innsatte har hatt en oppvekst preget av ett eller flere alvorligere problemer, 30 pst. har vært i kontakt med barnevernet før de fylte 16 år, og minst 60 pst. har omfattende rusproblemer – alkohol og narkotika. Halvparten har en eller flere kroniske sykdommer, og de er i langt høyere grad enn befolkningen ellers plaget med psykiske problemer. Når vi samtidig vet at fangebefolkningen i stor grad preges av folk som sitter inne med forholdsvis korte dommer, vet vi at her ligger det meget store utfordringer.

Det er også bakgrunnen for at vi i tre fengsler nå i samarbeid med helsemyndighetene har fått etablert rusmestringsenheter, både i Stavanger, i Bodø og på Ravneberget. I 2008 vil vi sette i gang KrAmi-prosjektene i Stavanger og Tenk Tryggleik i Årdal, som også kan gi oss viktige innspill når det gjelder dette, og viktige innspill til kriminalomsorgsmeldinga.

Spørsmålet i interpellasjonen går på de frivillige og hvilken rolle de skal spille i dette arbeidet. Mitt svar er svært enkelt: De bør, og de skal, spille en meget stor rolle. Det har vi alt å tjene på. Derfor har vi i arbeidet både med meldinga og med garantien hatt kontakt med alle de store frivillige organisasjonene som allerede er engasjert i løslatelsesarbeidet, ved at alle har fått anledning til å delta på møter og gi skriftlige innspill til den nye stortingsmeldinga. Det har vært en svært åpen prosess, som flere i justiskomiteen kjenner til, med internettsider, referanseklasse, tenketårn og arbeidsgrupper. Dette er innspill som vi setter stor pris på og verdsetter høyt, og det vil være et viktig fundament for meldinga.

De frivillige organisasjonene med kirkelig tilhørighet har hittil vært i flertall. Men også andre ideelle organisasjoner, med Røde Kors i spissen, har deltatt vesentlig, bl.a. med sin visitortjeneste. I senere år har vi også fått kameratstøtteorganisasjonen WayBack og Foreningen for Fangers Pårørende, som spiller en umåtelig stor rolle. Disse er styrket, bl.a. med Kristelig Folkepartis hjelp un-

der fjorårets budsjettforlik. Disse gjør en stor og viktig innsats i forbindelse med tilbakeføringsarbeidet.

Fra 2002 til 2006 bevilget Justisdepartementet mer enn 16 mill. kr til de frivilliges arbeid i forbindelse med kriminalomsorgen. I 2007 vil summen bli på vel 4,5 mill. kr. Dette sier noe om i hvilken grad vi oppvurderer de frivilliges innsats når det gjelder både nettverk og andre tiltak. Jeg tror vi har en vei igjen å gå. Samtidig sitter de frivillige med ideer og planer som går langt utover det vi har mulighet til å gi støtte til. Vårt samspill med dem vil tross dette ikke bli mindre i tida som kommer.

De aktuelle frivillige organisasjonene har forskjellig dekningsgrad med sitt tilbud. Det er en utfordring for oss. Noen er landsdekkende. Det betyr likevel ikke at de har tilbud alle steder hvor kriminalomsorgen har enheter. Det vil også være høyst variabelt hva de frivillige kan bidra med. Men det er ikke mindre viktig av den grunn.

Etter mitt syn er tilbud om nettverk det aller viktigste feltet de frivillige organisasjonene kan bidra på i tilbakeføringsarbeidet. Det er en kjent sak at det er i helgene og på ettermiddagen slaget står for nylig løslatte, enten de er rusmisbrukere eller ei. På disse tidspunktene er det offentlige lite tilgjengelig. Skal løslatelsesgarantiens hovedelementer med arbeid, bolig og skolegang fungere, trengs et lim i systemet. Dette limet kan og bør de frivillige organisasjonene være en del av. Dette dreier seg om alt fra idrettsaktiviteter til kino og andre kulturtiltak og hjemmeinvitasjoner, men også ulike mentorordninger og kontakt med familie, slik vi bl.a. har sett gjennom Foreningen for Fangers Pårørende.

I tillegg til nettverk er det flere av de frivillige organisasjonene som allerede tilbyr og ønsker å tilby bolig og arbeid i forbindelse med både prøveløslatelse og § 12- og § 16-soning, rusbehandling og hjemmesoning. Det er store variasjoner i kvaliteten på disse tilbudene, og de trenger i forskjellig grad økonomisk støtte. I noen tilfeller kjøper kriminalomsorgen plass hos frivillige organisasjoner, på linje med at vi kjøper plass i offentlige behandlingsinstitusjoner. Vi vil vurdere hvilke av disse tilbudene som kan nyttes spesielt i tilbakeføringsgarantien. Også her kan frivillige organisasjoner supplere det offentlige med gode tilbud.

De frivillige organisasjonenes hovedstyrke er og blir at de er frivillige og basert på menneskelige og økonomiske bidrag fra medlemmene. De gir også eksempler på sosiale nettverk som er gode å ha når det står dårlig til. De kan komme til og kan bety noe der de offentlige lite kan gjøre. Slik sett vil de bety et vesentlig supplement til det vi i det offentlige kan bidra med.

Jeg vil til slutt si at vi også tror at frivilligheten har mye å tjene på å ha kontakt med bl.a. innsatte. Hassel fengsel er i så måte et godt eksempel, som interpellanten selv nevnte, på hvordan innsatte faktisk kan ta del i samfunnet utenfor fengselet, enten det er pensjonistforeninger som skal arrangere julefest – det skjer ved Hassel – eller det er innsatte ved Hassel som fungerer som dommere under fotballkamper for yngre gutter. Det er en ganske utrolig god illustrasjon på hva slags ressurs vi faktisk har i de innsatte, og på at det går begge veier.

André Oktay Dahl (H) [15:38:17]: Jeg takker for svaret. Jeg vil til spørsmålet om minstestraft, som vi behandlet i sted, si at representanten Aspaker redegjorde for vårt syn der. Jeg viser også til at det ble understreket at det er to tanker på samme tid i forslaget vårt, og at rehabilitering og minstestraft ikke nødvendigvis står i misforhold til hverandre.

I åpningsinnlegget mitt understreket jeg behovet for samordning. Vi ser allerede i dag at det er store utfordringer på det området når det gjelder innholdet i samfunnsstraffen og friomsorgen – det er en del kokker og en del søl, og man følger ikke opp den enkelte på en adekvat måte. I de kommunene jeg har vært i kontakt med, råder det stor grad av usikkerhet – om det ikke er så godt som ikke noe engasjement – om det at det skal innføres en tilbakeføringsgaranti, fordi man ikke er med i arbeidet, eller i det hele tatt vet at det er i gang. Det tror jeg blir en stor utfordring når vi skal få dette til. Vi har sett det på SLT, Samordning av lokale kriminalitetsforbyggende tiltak, og vi ser det på politiråd, at kommunene til dels er om ikke slappe, så i hvert fall veldig lite med. Dette er jo hele forutsetningen for at vi skal få til en reell tilbakeføring.

Da ber jeg om tilbakemelding på hvordan kontakten med kommunene må være for i det hele tatt å få til dette, ikke minst hvordan kommunene også skal inkludere de frivillige i det samarbeidet som må til. Hvor stor grad er det av etablerte samarbeidsstrukturer mellom departement, kommune og frivillige for å diskutere felles problemstillinger som ulike etater skal løse sammen?

Jeg stiller også spørsmål om hvilket tverrdepartementalt arbeid som er i gang, og som skjer for å samordne alle de etatene som må forsettes å samarbeide for å få dette til. Jeg – og Høyre – frykter at hvis man ikke får til et reelt samarbeid, blir dette en papirtilbakeføringsgaranti som ikke fører til noe annet enn at man får nok et planverk som ikke følges opp av den enkelte kommune, den enkelte sosialkurator osv.

Statsråd Knut Storberget [15:40:35]: Når interpellanten spør om kontakten med kommunene og de frivillige organisasjonene, mener jeg faktisk at mye av det den forrige regjering gjorde, og det vi har videreført av det, er bra. Men man vil alltid si at det er behov for ytterligere kontakt. Det innspillet man gjorde om bl.a. bolig og bosetting av innsatte, hvor det var – og er – utstrakt kontakt med Kommunenes Sentralforbund, og hvor man har inngått generell avtale, er nettopp eksempel på at kommunene i mye større grad enn tidligere melder seg på i spørsmålet om rehabilitering. Men det er en utfordring for oss – ikke bare når det gjelder kommunene, men også når det gjelder andre deler av det offentlige på statlig hånd – å få til god nok koordinering. Mitt ønske og håp er jo at vi skal komme så langt vi kan i forbindelse med kriminalomsorgsmeldinga nettopp på dette feltet, hvor vi må flette flere sammen.

Når det gjelder kontakten med kommunene og kriminalomsorgen der hvor vi har virksomhet, dvs. der vi har etablert nye fengsler, og der vi har etablerte fengsler, må jeg gi stor honnør til vertskapskommunene. Det er ganske

fantastisk å se hvordan man bidrar, også fylkeskommunene, særlig på området helse og utdanning. Vi har jo som kjent etablert undervisningstilbud i alle fengslene, og det forestås av lokale videregående skoler. Den kontakten har vært særlig god. Jeg mener også at det bidrar til at vi får en del av lokalsamfunnet og en del av normaliteten inn i fengselet, som faktisk er svært nyttig å ha når vi tenker rehabilitering. Vi har helt sikkert også på dette området en vei å gå. Stortingsmeldinga om kriminalomsorgen kommer nok til å dreie seg mye om nettopp denne kontakten.

I den prosessen vi har – som jeg var inne på – når det gjelder utarbeidelse av stortingsmeldinga, tror jeg vi skal lete lenge etter en mer åpen prosess enn den vi har hatt rundt denne. Man kan eventuelt gå inn på nettsidene til kriminalomsorgen og se – der står det en oversikt over hva slags prosess det er. Det er arbeidsgrupper, tenketårn, nettsider med muligheter for både frivillige, enkeltpersoner og organisasjoner til å være med og komme med innspill. De er invitert inn, slik at vi har et bredere grunnlag for å skrive stortingsmelding enn vi tradisjonelt har.

Ingrid Heggø (A) [15:43:30]: Det er flott at vi kan nytta litt av denne dagen til å diskutere nettopp tilbakeføringsgarantien. No vil tilbakeføringsgarantien som kjent og vera omtalt i eit eige kapittel i kriminalomsorgsmeldinga som kjem.

Utgangspunktet for at vi sette oss ned for å laga ein tilbakeføringsgaranti, er faktisk at ein av to er tilbake i fengselet i løpet av fem år. Vi må bryta denne vonde sirkelen for gjengangarane i fengsla, og vi må fanga opp fyrstegongsforbrytarar, slik at dei ikkje får ei kriminell løpebane. Til det siste introduserer vi m.a. elektronisk soning og andre alternativ, som t.d. bruk av samfunnsstraff.

Tilbakeføringsgaranti betyr tilbake og integrert i samfunnet. Det gjeld som sagt dei som er til soning, men også dei som er på rusavvenning, eller som har psykiatiske problem.

Eg vil seie litt om prøveprosjektet som vi startar opp i Sogn, KrAmi. Årdal har alt i dag ei ansvarsgruppe som laga individuelle planar for dei som er til soning eller behandling. Kommunane som er med på prosjektet, må velja ein ansvarleg person, ein mentor, som tidlegast mogleg kjem i kontakt med dei som er til soning eller behandling. Mentoren, det kan t.d. vera ein miljøterapeut, skal hjelpa dei innsette til å få jobb, bustad og eit nytt nettverk.

Desse tre knaggane går igjen. Den første er jobb. I Indre Sogn Asvo i Årdal har ein dei fleste gradene, frå jobbtrening til varig tilrettelagde arbeidsplassar.

Det neste punktet er bustad. Mange treng tilrettelagde bustader med personale. Det kan vera bufellesskap eller butrening, som f.eks. i Tangavegen i Årdal. At opningstidene er slik at ein kan møte vaksne også utanfor kontortida, er avgjerande for å kunna lykkast.

Den siste knaggen er nettverk og fritidsaktivitetar. Her kjem dei frivillige inn. Utan frivillige stansar heile prosjektet opp. Men f.eks. i Årdal, der det prosjektet som eg viser til, ligg, er det eit utal frivillige korps og mange tilbod – også lågterskeltilbod, som er eit godt eksempel.

(Heggø)

Eg er heilt samd med representanten Dahl når han peikar på kor viktige dei frivillige er også her. Men eg vil påstå at det aller viktigaste arbeidet vert lagt ned i form av førebygging. Det finst knapt ei bygd rundt i landet utan mange lag og organisasjonar som jobbar med barn, unge og vaksne.

Innanfor kriminalomsorga har vi òg mange ideelle organisasjonar, f.eks. Raudekrossen, med si visitorteneste, og mange organisasjonar med kyrkjeleg tilhøyring. Organisasjonar som WayBack og Fangers Påførende gjer òg ein flott innsats når det gjeld tilbakeføring.

Det er størst fare for tilbakefall den første kvelden i fridom, den neste bøygen kjem den første helga i fridom. På desse tidspunkta er det offentlege lite tilgjengeleg. Her spelar dei frivillige ei nøkkelrolle i framtidens tilbakeføringsgaranti.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [15:47:01]: Jeg vil gi honnør til interpellanten for å ta opp et særdeles viktig tema.

Som representant for det partiet som sannsynligvis er det desidert tøffeste når det gjelder straffeutmåling her i landet, synes jeg også dette er en viktig dimensjon å ta med seg, for det mest ømtålige punktet er antakeligvis den siste fasen av soningen, når man skal tilbake igjen, når man har forventninger, når man har ambisjoner og sikkert ønsker at man aldri skal komme tilbake igjen når man går ut døren fra fengselet.

Da er nøkkelen kvaliteten på det verktøyet vi har for å hjelpe folk ut og tilbake igjen. At de frivillige her er en nøkkel, er hevet over enhver tvil. Jeg tror man faktisk kan gå så langt som å si at de frivillige organisasjonene kanskje har en større grad av medmenneskelighet i sin tilnærming, nettopp med basis i at de gjør dette som et frivillig bidrag for å hjelpe andre. De som er ansatt, har lønn og en stillingsbeskrivelse av den jobben de skal gjøre, men for de frivillige er det en personlig drivkraft, en personlig ambisjon om å hjelpe andre som er det store. Det er en ganske stor forskjell. Jeg tror man kanskje er for lite flink til å gi honnør til dem som faktisk bruker fritiden sin til å stille opp selv, sammen med sin familie, for å være et hjelpeverktøy for andre – uten betaling, men rett og slett fordi man ønsker å være et medmenneske. I så måte tror jeg ikke vi kan gi dem nok honnør.

Skal man lykkes med å få folk tilbake til samfunnet igjen, handler det selvfølgelig om i hvor stor grad man bryr seg. Vi kan ha fine regelverk, vi kan ha fine forordninger, men det må være noen mennesker som tar tak, sammen med dem som skal ut, geleider dem tilbake til samfunnet og er der – som flere har vært inne på før – når den vanskelige tiden kommer. Hvis ikke har vi en kriminell evighetsmaskin. Og har vi det, rammer vi oss selv. Vi rammer dem som begår kriminaliteten, og vi rammer dem som er ofre for kriminaliteten, på en måte som vi alle har plikt til å sørge for at vi unngår. Hvis ikke vil det altså være sånn at vi kun driver ettervern.

Fremskrittspartiet beskyldes ofte for kun å være opp-tatt av straff. Det er min ærbødige påstand at det selvføl-

gelig er helt feil. Jeg er stolt av å ha gjort ting i samarbeid med den forrige regjeringen, bl.a. når det gjelder familievoldsprosjektet i Vestfold og den første bevilgningen som WayBack fikk. Det er klart at vi, som ønsker at straff skal være rimelig tøff for den verste kriminaliteten, også ser nytten i at kriminelle handlinger aller helst bør være et engangstilfelle. I så måte har vi oppnådd to ting. Vedkommende har fått straffen sin, og har lært av den og kommer tilbake til samfunnet igjen.

Jeg tror ikke at man kan undervurdere de frivillige. Utfordringen for de forskjellige ansvarlige statsråder og departementer er å få flettet alt dette sammen. Jeg tror det finnes mange flinke enkeltmennesker, mange gode organisasjoner, mange flotte offentlig ansatte, men utfordringen blir å få dette til å virke som et verktøy for den som trenger hjelp. Hvis ikke blir vi gode på enkeltdetaljer, men vi blir ikke gode på helheten. Det synes jeg vil være leit, og det vil redusere muligheten for å bistå dem som trenger hjelp, på en god og mest mulig korrekt måte.

Hans Olav Syversen (KrF) [15:50:43]: All honnør til André Oktay Dahl, som tar opp denne interpellasjonen. Den er så god at hvis ikke han hadde tatt den opp, burde undertegnede ha gjort det, for her har vi et område hvor jeg mener at både Høyre og Kristelig Folkeparti har lange tradisjoner for å ha et felles synspunkt på de frivilliges innsats i samfunnslivet – den sivile sektor.

Men jeg ble relativt oppmuntret av statsrådets tilsvarende svar og det samarbeidet han vektlegger, med de frivillige innenfor kriminalomsorgen. Det er jo noe underlig i dette at mange innsatte opplever at oppholdet i fengsel er preget av struktur, det er preget av faste rutiner som det er mulig å forholde seg til for de fleste – ja, det føles kanskje litt trygt, rett og slett – men når man kommer ut, står man der ofte på bar bakke, strukturene mangler, og det er svært lett å komme tilbake til et miljø og en livsstil som dessverre ofte fører til en retur til fengselet.

Nå la statsråden stor vekt på at man har samarbeidet godt med de frivillige organisasjonene i det arbeidet som nå pågår med kriminalomsorgsmeldingen. Jeg håper virkelig at det også fører til at de frivillige får en sentral plass, ikke bare som tilskuddsmottakere etter en post i budsjettet, men også som reelle aktører, ikke minst i forbindelse med den tilbakeføringsgarantien som statsråden har tatt til orde for. Jeg har selv sett at justisministeren har vært fornøyd når han har vært på Fretex, og sett samarbeidet med Frelsesarmeen med hensyn til § 12-soning og også det arbeidet de gjør der for å skaffe arbeid og undervisning. Arbeid, undervisning og rusbehandling er vel nøkkelord i å få til en vellykket tilbakeføring.

Det jeg synes kanskje er den største utfordringen, er kommunenes håndtering av dem som skal tilbakeføres, og deres ansvar i så måte. Her har man gode eksempler, men man har dessverre også mange dårlige eksempler – som også interpellanten var inne på – på at kommuner rett og slett ikke tar ansvar overhodet, men nesten sitter og venter på at man skal få en ny dom og en ny soning, og så er problemet litt ute av verden. Jeg håper at akkurat det forholdet vektlegges i særlig grad i den kriminalomsorgsmel-

dingen vi får, og at de frivilliges innsats også i den situasjonen kan oppvurderes og brukes til beste for dem som skal fungere i samfunnet.

Odd Einar Dørum (V) [15:54:18]: Jeg vil også slutte meg til ros både til interpellanten og til statsråden.

Jeg vil knytte an til et innlegg jeg holdt tidligere i dag, hvor jeg kommenterte de lange linjer i kampen for å berge mennesker fra vold i nære relasjoner. Det å få til resultater på det området vi snakker om nå, er en seig og systematisk innsats, som krever veldig mye. At det kommer en stortingsmelding som belyser det, er bra.

Livet har lært meg at noe av det mest krevende i politikk er å forene politikken makro- eller helhetsperspektiv med politikken mikro- eller hverdagsperspektiv. Og livet har lært meg at det kreves rå styrke og nesten seig utholdenhet, bortenfor det meste, for å få det til. La meg illustrere det: Det er lenge siden det i dette landet ble inngått generelle avtaler – f.eks. med det som var Aetat, før det ble NAV – for at man skulle være helt sikker på at alle som kom ut av fengsel, skulle være sikre på å få jobb. Vi har i en rekke av våre store byer hatt avtaler f.eks. mellom sosialkontor, sosialtjeneste og fengsler for at de som kom ut, skulle sikres gode og rettfærdige levekår og bolig. Det beste av alle eksemplene har selvfølgelig vært at skolen har vært inne i fengslene og gitt et reelt tilbud.

For å illustrere utfordringen: Samtidig med at statsråden med rette kan være stolt over at dette er et opplegg som er plassert, og fungerer, er vi i den situasjonen at vi – også jeg som medlem av utdanningskomiteen – nå sliter med å få klare og forpliktende svar om at skoletilbudet fortsatt skal eksistere i rusbehandlingsinstitusjoner hvor man skal ha det. Det ser ut til å etableres en systemklemme bortenfor det meste mellom spesialisthelsetjenesten, som nå er betegnelsen på rusomsorgen, og det kommunale. Vi er i den situasjonen at i den fagkomiteen jeg sitter i, sier vi klart at vi forutsetter at skoletilbudet sikres i rusbehandlingsinstitusjoner som har det. Men vi har ennå ikke fått et klart nok svar om at det er det som faktisk kommer til å skje.

Dette er ikke ment som noen annen form for kommentar enn å si det til statsråden, for det forteller hvor mye man må jobbe for å være sikker på at ting skal fungere. Jeg er overbevist om at både interpellanten og statsråd Storberget mener, akkurat som undertegnede og alle andre som har hatt ordet her, at vi skal prøve å få til dette samarbeidet.

For å gi noen eksempler for å belyse det som er sagt om det frivillige: Det er sagt gode ting både fra interpellanten og statsråden om WayBack, Foreningen for Fangers Påvarende og visitortjenesten, men la meg bruke BARM-senteret på Hamar, som drives av Kirkens Sosialtjeneste med et lite antall ansatte og en stor skare av kompetente frivillige. BARM står for bolig, arbeid og rehabilitering. BARM-senteret er nesten som et NAV. Det er et kontaktsystem mellom det offentlige, les fengsel, og alle andre deler av det offentlige – nå heter jo det NAV – der man skal møte statens apparat med kommunens apparat, og andre forhold, hvor nærmest kompetente mennesker kan

bli en los for et medmenneske. Jeg forstår statsråd Storbergets kommentar om boligkonsulenter, som selvfølgelig er et praktisk grep i en slik sammenheng. Men det å få til disse praktiske grepene systematisk, nesten individ for individ, heter innenfor sosialomsorgen at man skal ha en individuell plan. Å få det til å fungere er nøkkelen til alt det vi snakker om.

Personlig tror jeg at dette handler veldig mye om hvordan ledelsen bidrar til at man får til dette samarbeidet. Det handler veldig mye om hvilken kompetanse de ansatte har. Det er ikke tvil om at i store deler av det kommunale apparatet vårt har vi nyutdannede sosialarbeidere som kanskje har en god teoretisk utdanning, men som ikke har bred nok erfaring til å møte det som er tatt opp i denne interpellasjonen. Det å styrke kompetansen for dem som jobber med dette på det kommunale plan – la det være ett av temaene for at man skal få til denne garantien for at livet tilbake er ok – er helt avgjørende.

Og for å knytte det hele an: Hvis du er ruset og f.eks. ikke klarer deg på behandling, blir kriminell, kommer i fengsel og får et opplegg, er det avgjørende at du på veien ut av f.eks. en § 12-institusjon opplever at du får beholde de tilbudene du hadde i fengslet. Det må ikke bli slik at i fengslet får du noe som er veldig bra, mens du i rusbehandlingsapparatet ikke får det. Såpass krevende er dette. Og så må det være slik at når du kommer ut igjen, skal du som et ruset menneske som prøver å skikke deg vel, ikke møte vektere i Oslo sentrum som opptrer på en måte som statsråden og jeg hørte om på et møte på Restaurant Blå, arrangert av =Oslo, for halvannen uke siden, og som ikke er slik den skal være.

Alle disse tingene handler om hvordan man skal prøve å rette opp i noe som er galt, og jeg opplever at denne interpellasjonsdebatten vi har nå, gjelder at vi skal hjelpe hverandre til å legge flest mulig av disse poengene fram for åpen talerstol i Stortinget. Det er også meningen med mitt innlegg her i dag – å legge bidrag på bordet for at vi seigt og systematisk skal jobbe for at mennesker skal få en reell sjanse, og for at livets praktikere som kan dette, får en sjanse til å knytte de båndene som skal til for at folk føler at noen tar deg i hånden, ikke bare sender deg av gårde med en plastikkpose.

Presidenten: Den reglementsmessige tida for formiddagens møte er straks over. Presidenten vil foreslå at Stortinget debatterer ferdig sak nr. 11 før me tek pause – og ser det som vedteke.

André Oktay Dahl (H) [15:59:53]: Jeg skal være veldig kort.

Jeg synes de to siste innleggene viser verdifelleskapet som foreligger mellom opposisjonspartiene på dette feltet, men samtidig registrerer jeg også statsrådens åpne tone. I forhold til departementet er det en del av de frivillige organisasjonene man snakker om, som ikke har følt den helt åpne tonen, men det kan statsråden gjøre noe med fremover i det arbeidet som gjøres med meldingen og med tilbakeføringsgarantien. Det er viktig å understreke at dette ikke bare kan vedtas, det krever arbeid hver dag.

Så en refleksjon til slutt: Det som er et paradoks, er at i verdens rikeste land, hvor offentlige budsjetter øker hvert eneste år, sitter den ene eller andre lille millionen til noen av disse organisasjonene forferdelig langt inne. Det er et paradoks med tanke på hvor mye de får ut av de få kronene det er snakk om, som i realiteten er en lapping på de systemene i det offentlige som ikke fungerer, hvor man driver brannslukking. Man har enormt mange milliarder til offentlige etater og andre systemer som ikke fungerer, og man har altså noen få millioner til å sørge for å bøte på dette. Da er det et paradoks at man i enhver budsjettssammenheng, som f.eks. Dixi, som ble nevnt her i stad – det er ikke en frivillig organisasjon – er nødt til å slåss så til de grader for de små millionene, mens milliardene flyr i forhold til offentlige budsjetter og økt offentlig ansvar. Det er et paradoks som jeg regner med at resten av opposisjonen er enig i, og som jeg håper også statsråden tar inn over seg.

Statsråd Knut Storberget [16:01:37]: Jeg skal være veldig kort, og jeg vil si at de innspill som nå er kommet i forhold til tilbakeføringsgaranti og de frivilliges rolle, skal vi ta med oss.

Vi oppfatter det ikke slik i departementet, og har egentlig hørt veldig lite om det, at de frivillige organisasjonene ikke har god nok dialog med styringsmyndighetene. Men det skal vi ta på alvor, hvis det er slik at man mener at man vil ha mer kontakt. Det gjelder hele sektoren vår. Jeg har valgt å styrke kontakten på mange områder, bl.a. gjennom besøk, men også i kontaktflater i departementet. Men her har vi sikkert muligheter for å bli bedre, og vi tjener alle på å ha best mulig kontakt. Det er det ingen uenighet om behovet for, i hvert fall.

Det er også slik at Stortinget gjør viktige grep i dag for bl.a. å styrke frivilligheten, og det er å følge opp mye av

det som Regjeringa sier i sin frivillighetsmelding, og det vi gjør i forhold til de organisasjonene som er aktive i redningstjenesten.

Jeg mener at representanten André Oktay Dahl har et poeng når han beskriver hvor problematisk det ved mange anledninger er å få løst ut offentlige ressurser til de frivillige organisasjonene, og at vi har en vei å gå der. Samtidig er det jo slik at et bredt flertall i Stortinget har vært enig om at man skal styrke frivilligheten også innen kriminalomsorgen, og faktisk har gjort det. Så når representanten Dørum trekker fram Kirkens Sosialtjeneste på Hamar, BARM-senteret, er jo det et prosjekt som har fått ganske betydelig økt støtte, med god grunn. Samtidig har vi noen utfordringer i forhold til dette, som jeg var inne på i mitt innlegg, men som jeg har lyst til å understreke. Vi er nødt til å ha tiltak som ikke bare er avhengig av at vi har frivillige. Noen steder har man ikke representasjon av forskjellige organisasjoner, og da må vi kunne ha alternativer, slik at vi ikke gjør oss totalt avhengige av bare det.

Noe som jeg også vil understreke når vi snakker om frivillighet, er at det er frivilligheten sjøl som må legge premissene for sin deltakelse, slik at ikke frivilligheten blir en slags prosjektoperator inn i det offentlige. Hvis ikke mister frivilligheten noe av sin egenart og mye av sin effekt, faktisk. De som er inne og soner, høster stort av å delta i frivilligheten, nettopp fordi den har en struktur og en ramme som står på egne bein og i så måte ikke er avhengig av verken penger eller signaler fra det offentlige for å drive den ideen man har i frivilligheten – en balansegang, som ikke er i veien for at samarbeidet bør styrkes.

Presidenten: Da er sak nr. 11 ferdigbehandla, og Stortinget tek pause fram til kveldens møte startar, kl. 18.00.

Møtet slutt kl. 16.04.

Møte mandag den 3. desember 2007 kl. 18

President: T h o r b j ø r n J a g l a n d

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 25)

S a k n r . 1 2

Interpellasjon fra representanten André Oktay Dahl til justisministeren:

«I løpet av det siste året har media gjentatte ganger avdekket misforholdet mellom den informasjonen Stortinget har fått om situasjonen i henholdsvis gråsonene i den private sikkerhetsbransjen og nå MC-gjengene. Regjeringen har over lengre tid gitt et inntrykk av at det meste er under kontroll hva MC-gjengene angår, mens man i forhold til sikkerhetsbransjen ser ut til å ha manglet både interesse for og evne til å få gjennomført tiltak som kan kvele en oppblomstring av grov kriminalitet knyttet til disse. Stortinget må fatte sine vedtak basert på reell informasjon om hvordan situasjonen er, men har de siste årene til dels blitt hensatt til å forholde seg til politisk retorikk og at statsrådets fokus har blitt spredd i alle retninger.

Hvorledes vurderer statsråden faren disse miljøene representerer, og hvordan vil han sørge for at den bevilgende myndighet gis tilstrekkelig informasjon som kan danne grunnlag for adekvate budsjetter?»

André Oktay Dahl (H) [18:02:21]: Jeg har lyst til å starte med – siden vi hadde en god tone mot slutten av forrige debatt – å gi honnør til en statsråd som setter veldig mange ulike temaer på dagsordenen, og som naturlig nok synes det er noe urettferdig at opposisjonen enkelte ganger fremstår som om den ikke setter pris på at det skapes oppmerksomhet om emner og problemstillinger som så desidert fortjener det.

Da Regjeringen tiltrådte, ble det understreket at man skulle søke å oppnå bred støtte i Stortinget utover det parlamentariske grunnlaget man har, hente innspill og ta med opposisjonen på råd. Det ville vært en leveregel som var fornuftig å følge i dette spørsmålet, da opposisjonens rolle ikke bare er å være kritisk og stille spørsmål i ren egeninteresse, men at den faktisk kommer i kontakt med mange som i møte med det bastante flertallet opplever å ikke bli tatt med på råd, bli tatt på alvor, eller ser at det utkrystalliserer seg praktisk politikk på de områdene hvor det loves handling og varsles tiltak.

På det området som tas opp her i dag, er forskjellen mellom virkelighetsoppfatningen utenfor departementskontorene og denne salen på den ene siden og verden utenfor på den andre siden ikke akkurat blitt mindre. De stigende forventningers krise er selvfølgelig ikke blitt mindre i pakt med stadig økte offentlige budsjetter og mindre ansvarliggjøring av den enkelte, samtidig som grunnleggende samfunnsoppgaver ser ut til å være uløselige. Det er ingen god grunn til å unnskyldte offentlige myndigheters svikt når det gjelder å håndtere truslene som har fått lov til å utvikle seg i deler av en voksende sik-

kerhetsbransje. Hadde det ikke vært for TV 2, så er det dessverre grunn til å tro at arbeidet med dette fortsatt hadde ligget i skuffen. Og det er forstemmende å se at enkeltjournalister i TV 2 ser ut til å ha bedre oversikt over situasjonen, og at arbeidet for å forebygge og bekjempe det vi ser nå, nærmest har vært drevet på dugnad av engasjerte enkeltpersoner. Vi har også sett en klappjakt på kilder til lekkasjer, som dels er forståelig. Men det er lov å håpe at arbeidsinnsatsen for å gjøre noe med gråsonen i denne bransjen står i forhold til denne kildejakten.

I forhold til Stortinget skal jeg ikke si at Regjeringen feilinformerer om det trusselbildet som deler av denne sikkerhetsindustrien representerer. Det er mulig at deler av regeringsapparatet oppfatter våre krav om tilbakemeldinger om hva man gjør, som utidig mas, og at vi selv bør ha intellektuell kapasitet til å finne ut det meste selv. Jeg kan innrømme at det sikkert oppfattes som om vi roper i skogen – og får de svarene vi fortjener noen ganger. Og media har selvfølgelig sine egne interesser. Men i løpet av det siste halvannet året har altså media gjentatte ganger avdekket misforhold i den informasjonen vi sitter med her på Stortinget om situasjonen i sikkerhetsbransjen og MC-gjengene nå for ikke lenge siden.

Regjeringen har, slik jeg oppfatter det, gitt et inntrykk av at det meste er under kontroll, både i forhold til MC-gjengene og i forhold til sikkerhetsbransjen. Soria Moria-erklæringen har noen prinsipielle utlegninger om forholdet mellom offentlig og privat når det kommer til tvangsutøvelse, og har egentlig brukt debatten om sikkerhetsbransjen til å dekke over at det offentlige gjennom år ikke har oppfylt sitt ansvar. Det er det flere regjeringer som er ansvarlig for. Men denne regjeringen sitter med et flertall, og har til nå ikke vist interesse for å ta denne debatten i nevneverdig grad.

At Stortinget må basere vedtakene sine og budsjettene sine på reell informasjon om hvordan situasjonen er, er også en generell debatt. Det var omtrent ikke et ord om dette i det fremlagte budsjett, på tross av at man har hatt skandale på skandale når det gjelder sikkerhetsbransjen gjennom over halvannet år.

Spørsmålet mitt er altså da hvordan statsråden vurderer hvilken fare henholdsvis disse private selskapene og MC-miljøene representerer – de går også på kryss og tvers – og ikke minst hvordan man vil sørge for at Stortinget og den bevilgende myndighet og lovgivende myndighet gis tilstrekkelig informasjon som kan danne grunnlag for adekvate budsjetter, uten at vi nærmest må tigge og be om svar. Jeg skal også konkretisere spørsmålet mitt litt, slik at vi ikke bare får en generell debatt hvor vi klapper hverandre på skulderen og er fornøyd med å se på at noe er alvorlig. Det aller viktigste spørsmålet, som vi vel kanskje vet svaret på – det er lov å håpe at det kommer noen flere åpninger i dag – er om stillinger som kan sørge for at en sentralisert kontroll noen gang vil komme på plass, er øremerket, eller om man finner andre metoder. Hva ser statsråden for seg at man kan gjøre for å bøte på den rimelig varierende policy-en som man ser de enkelte politidistriktene fører i sitt tilsyn med, og lisensiering av, vaktelskaper og ordensvaktjenester? Tilsynet må være sentralt for å sikre

likhet for loven. I dag kan man f.eks. som ordensvakt bli godkjent i et distrikt, men få avslag fordi man ikke er skikket i nabodistriktet. Det betyr at en kriminell altså kan shoppe rundt der hvor kontrollen er dårligst. Så er spørsmålet da om statsråden vil sørge for at det aksjoneres mot de selskapene som reklamerer for tjenester som de ikke har konsesjon eller lov til å utføre. Det er rimelig mange som venter på det, og det er lov å håpe på svar på når det kommer til å skjje.

Jeg har også selv sett hvordan firmaer som leier ut dørvakter, både bedriver trakassering av gjester og bidrar til kriminalitet, enten via andre eller selv. Har statsråden planer om at disse skal underkastes lov om vaktvirksomhet med de krav til utdanning som i tilfelle gjelder? Når eventuelt kommer det?

Så er spørsmålet også: Vil man legge opp til at firmaer som har godkjenning, ligger tilgjengelig på politiets hjemmesider, inneholder opplysninger om når de ble godkjent og når de sist ble kontrollert? Når kommer eventuelt det på plass?

Slik jeg ser det, er det behov for at Vektterskolen blir offentlig godkjent. Vektterskolen må også ha mulighet til å gjennomføre den samme bakgrunnskontrollen som selskapet. Det har veldig liten hensikt å gå på skolen dersom man ikke kvalifiserer for jobb etterpå.

Så er det spørsmål om det er slik at vekterne i dag har gjennomført godkjent opplæring. Jeg har fått en del indikasjoner på at Vektterskolen også fungerer som en form for kartellvirksomhet ved at de fire store selskapene faktisk har mulighet til å hindre fremvekst hos mindre selskaper som opptrer seriøst.

I England har man oppnådd en skikkelig opprydding i bransjen ved at man har gjort hver enkelt operatør personlig ansvarlig for arbeid uten lisens, og det er noe man også burde vurdere å gjøre i Norge.

Avslutningsvis: Vaktelskapene kan innhente utvidet vandelsattest, og politiet vil gjerne se disse ved kontroll. Ifølge Datatilsynet er problemet at dette er personopplysninger som er innhentet til et konkret formål, nemlig ansettelsen, og de mener at attesten skal makuleres når vedkommende er tilsatt. Dette kan være et poeng i forhold til en sentral godkjenning om kontroll. Statsråden har selv tidligere sagt at det skal innføres et system som gjør det mulig å vaske ansettelseslister mot sentrale registre. Men det er også greit å spørre om hvorledes dette vurderes i forhold til arbeidet.

Representanten Dørum var inne på noe grunnleggende i en tidligere debatt i dag, nemlig måten en del vektere opptrer på. Jeg vet at det er et prinsipielt utgangspunkt for alle partier at den måten er helt uforsvarlig. Og jeg håper ikke vi får en debatt om unødvendig maktbruk, for det tror jeg vi alle er enige om er helt åpenbart, og ikke minst når kontrollører i Oslo Sporveier nærmest opptrer – folkelig sagt – som tyttebærpoliti. Det er mulig det ikke er et parlamentarisk uttrykk, men det er vel det som er det folkelige uttrykket for det.

Jeg håper vi kan slippe å få en generell debatt om hva offentlige og private skal gjøre, men at vi får en debatt om hvilken kontroll det offentlige skal ha med den pri-

vate sikkerhetsindustrien og også med MC-miljøene, som også opererer innenfor deler av denne bransjen. Ikke minst håper jeg å få et svar på hvordan denne regjeringen har tenkt å sørge for at Stortinget som det øverste organ i dette landet får nok informasjon til å fatte de vedtakene og lovvedtakene som vi trenger for å bekjempe grov organisert kriminalitet, som dessverre, og som sagt, det bare ser ut som det er TV 2 som har hatt interesse av å avdekke.

Statsråd Knut Storberget [18:10:29]: Det er slik at interpellasjonen reiser to spørsmål. Det første, slik jeg oppfatter interpellasjonen, gjelder hvilken fare disse miljøene faktisk representerer, og det andre gjelder i hvilken grad Stortinget blir informert om dette. Jeg la merke til at interpellanten i sitt innlegg reiste en rekke andre spørsmål, og jeg ber om forståelse for at noen av de spørsmålene er rimelig tekniske og ikke helt enkle å svare på nå siden de ikke er varslet.

Jeg vil gripe fatt i det som er utgangspunktet for interpellantens innlegg. At det liksom skulle være TV 2 som har avstedkommet tiltak, varslede tiltak, fra Regjeringas side, og at det er det eneste stedet hvor man får informasjon om dette, vil jeg ta sterkt avstand fra. Det overrasker meg litt at dette målbæres fra Høyres representant. Dette har jo vært en aktuell problemstilling lenge før TV 2 tok det opp. Hvis man leser Soria Moria-erklæringen grundig, vil man se at det er et tema der, bl.a. at man skal gjennomgå vaktvirksomhetsloven, og bakgrunnen for det er jo nettopp noen av de utslagene vi ser.

Regjeringas satsing i forhold til organisert kriminalitet både når det gjelder spørsmålet om penger og ressurser, som vi har diskutert tidligere i dag, og den økningen som nå kommer, er fundert i at vi ser en stor utfordring – og risiko for stor fare – nettopp knyttet til MC-gjenger, sikkerhetsbransjen og annen type organisert kriminalitet som det er all grunn til å ta på alvor. Regjeringas satsing på det å få nærmere kontakt, nærmere dialog – og bedre avtalegrunnlag – med våre venner i Europa, bl.a. gjennom Schengen-samarbeidet, våre initiativ med hensyn til å få til slutningsavtale både til Prüm-avtalen og andre typer avtaler er fundert i at vi ser disse utviklingstrekkene, som strekker seg utover grensene. Her vil jeg altså ta sterkt avstand fra at det liksom er TV 2 som på mange måter skulle ha satt i gang en slik debatt.

Vårt opptak på Politihøgskolen – det å få flere bedre kvalifiserte, utdannede personer i politiet – er også motivert ut fra en slik situasjon. Det er også slik at gjennomføringen av politireformen, som kom før denne regjeringas tid, også nettopp er fundert i det evalueringen av politireformen viser, nemlig at det er behov for å gjøre strukturelle grep i politiet – og det er gjort strukturelle grep – for å kunne møte denne type kriminalitetsutfordringer. Her står vi altså ikke overfor noe nytt fenomen. Jeg mener også at dette er utfordringer som det behørig er orientert Stortinget om.

Siden både informasjonsflyten og informasjonsbehovet er så aktuelt i denne interpellasjonen, skal jeg bruke mest tid på akkurat dette.

Hvilken fare disse miljøene representerer, må alltid bedømmes ut fra ulike kriterier, og man kan ikke bedømme trusler og farer ut fra medieoppslag alene. Det er et paradoks at interpellanten nå framhever TV 2 som den eneste som liksom bringer fram denne informasjonen, når vi vet at det som var årsaken til TV 2s innslag vedrørende sikkerhetsbransjen, nettopp var en politirapport. Det er altså politiet som har samlet inn denne informasjonen. Så har man en debatt i ettertid om lekkasjer og for så vidt om det som står i politirapporten, er riktig. Men det er ikke slik at man fra medias side har brakt inn denne informasjonen sjøl. Det er jo nettopp politiet som har samlet en god del informasjon. Noe av informasjonen er åpenbart ikke riktig, men den viser allikevel en alvorlig situasjon.

I Politidirektoratets nasjonale strategi for etterretning og analyse – og siden interpellanten er ute etter informasjon, henviser jeg til Politidirektoratets publikasjon 5/2007 fra mai i år – framheves det at strategiske og operative analyser skal gi ledelsen et godt beslutningsgrunnlag for effektive strategier og tiltak samt best utnyttelse av ressursene. I denne strategien inngår bl.a. trusselvurderinger. Også Politidirektoratets trendrapport «Tendenser i kriminaliteten – utfordringer i Norge i 2007–2009» ber jeg interpellanten om å stifte bekjentskap med. Den er utgitt i januar i år. Den ligger tilgjengelig på Internett og beskriver de viktigste utfordringene knyttet til MC-kriminalitet framover. Som justisminister er jeg opptatt av at politiet innhenter og deler mest mulig kunnskap, der man kan dele kunnskap, og at dette danner grunnlaget ikke bare for politisk debatt, men også for politiets føringer og politidistriktenes prioriteringer.

Politiets kunnskap om disse miljøene baserer seg på etterretning og analyse, etterforskning, et nært samarbeid med lokalsamfunnet, og ikke minst deltakelse i internasjonalt samarbeid, da disse miljøene kan representere en utfordring som er internasjonal.

Når det gjelder MC-gjengene, har Politidirektoratet i sin trendrapport for 2007–2009, som jeg viste til i stad, bekreftet en økning i antall medlemmer – altså i en rapport som kom i januar. Økningen er også omtalt i St.prp. nr. 1 for 2007–2008, hvor vi framhever at det i den senere tid er registrert nyetablering av kriminelle gjenger knyttet til MC-miljøer. Denne økningen er bekymringsfull, og jeg er derfor tilfreds med at politiet har kunnskap om dette miljøet. Jeg oppfatter det overhodet ikke slik at dette er informasjon som er søkt unndratt Stortinget på noen som helst måte, all den tid den også er viderebrakt i budsjettproposisjonen.

Politidirektoratet nedsatte i samråd med riksadvokaten en arbeidsgruppe med mandat til å utarbeide en rapport om bekjempelse av kriminelle gjenger. Den er unntatt offentlighet. Rapporten, som ble avgitt i mars 2007, trekker opp en strategisk ramme for politidistriktenes innsats mot gjengene, herunder MC-gjenger. Rapporten er sendt alle landets politidistrikt og skal skape grunnlag for distriktenes arbeid med lokale strategiplaner. Den følger tre målsettinger: bekjempe etablerte gjenger, hindre nyetablering til etablerte gjenger og hindre nyetablering av kriminelle gjenger. Her er godt samarbeid innad i politiet helt

avgjørende, men det er også helt avgjørende at vi får lokal aktivitet mot denne typen gjengdannelse.

Jeg vil særlig trekke fram det som skjer i Øvre Eiker, når det gjelder dette, hvor departementet bl.a. har avholdt møter med både ordføreren og ledere i kommunen. Det kan være viktig bl.a. i et politirådsperspektiv, hvor man nettopp ser behovet for å kunne reagere med andre midler enn bare de politiaere.

Når det gjelder gråsonene i den private sikkerhetsbransjen, antar jeg at interpellanten bl.a. henviser til rapporten fra Oslo politidistrikt om den spesialiserte sikkerhetsbransjen. Oslo politidistrikt uttalte i forbindelse med pressekonferansen den 4. september i år følgende vedrørende rapporten om den spesialiserte sikkerhetsbransjen:

«Oslo politidistrikt har over tid sett en urovekkende utvikling i den spesialiserte sikkerhetsbransjen. Dette medførte at politidistriktets strategiske stab utarbeidet en analyse av bransjens utvikling, aktører og tjenester. Rapporten inneholder etterretningsinformasjon som stadig er under bearbeiding, og beskriver en del framtidige utfordringer for politiet. En del av kildegrunnlaget er uverifiserte opplysninger.»

Jeg er tilfreds med at politiet har etterretningsinformasjon også om den spesialiserte sikkerhetsbransjen.

Dette har jeg også svart på skriftlig spørsmål fra André Oktay Dahl, spørsmål nr. 144 datert 8. november 2006, som jeg viser til, informasjon til Stortinget om svært viktige utfordringer for oss.

Når det gjelder vaktvirksomhet generelt, vil jeg peke på at jeg henviste til Soria Moria-erklæringen. Vi er nå i ferd med å gjennomgå vaktvirksomhetsloven, som aktualiserte seg lenge før TV 2 begynte å lage sak om politiets materiale.

Det er også slik at det utviklingsarbeidet som Politiets data- og materieltjeneste nå gjør med tanke på å utvikle dataverktøy for å effektivisere politidistriktenes arbeid i forbindelse med vandelskontroll, er godt i gang. Det er en pilot i gang her i Oslo for å kunne sjekke vandelen til dem som er involvert i disse miljøene, opp mot strafferegistret, og denne ble initiert og kom i gang lenge før TV 2 begynte å snakke om dette nå i høst.

Jeg har fått opplyst at i løpet av dette året vil denne piloten være oppe og gå, og det vil være et viktig grep for hvordan man får mulighet til å foreta jevnlig og effektiv vandelskontroll – noe jeg mener er helt avgjørende – i forbindelse med de spørsmål som interpellanten reiser.

Jeg vil også til slutt si at når det gjelder det budsjettmessige arbeidet i Stortinget, er det slik at justiskomiteen hvert år er invitert til Justisdepartementet for å kunne stille spørsmål og få informasjon ikke bare om kriminalitetsbildet, men også om den satsingen som pågår. Jeg registrerer jo at i fjor, og også i år, valgte opposisjonen *ikke* å benytte den anledningen. Den er hjertelig velkommen til å komme til departementet for å få denne type informasjon, slik at man ikke mangler informasjon når man skal fatte viktige beslutninger som også gjelder disse miljøene.

André Oktay Dahl (H) [18:20:54]: Jeg kunne godt ha sagt at jeg har forståelse for at en del av dette var tek-

nisk, men dette har man altså holdt på og jobbet med i to år og sagt var under høyt trykk, og at man kjente til det meste fra før, da man vedtok Soria Moria-erklæringen. Jeg må virkelig si at engasjementet kanskje kan økes et hakk, da man tydeligvis har visst dette veldig lenge og holdt på med det i to år.

Stortinget har visstnok blitt behørig informert, men budsjettet er nærmest taust om dette. Det man har sett, er at flertallet har en eller to setninger i budsjettinnstillingen hvor de er veldig fornøyd med at man har vært opptatt av dette lenge. Ellers er det intet av konkrete tiltak i budsjettet.

Forslag om skjerpet kontroll har blitt avvist tidligere. Det er også en kjensgjerning at POD ikke arbeidet aktivt med dette før det ble store medieoppslag om det. Jeg vil anbefale Regjeringen og statsråden å følge med på hva som faktisk skjer i POD utover de rundskrivene som kommer ut. Det som må være tilfellet her, er at de som jobber med dette i praksis, de som jobber i selskapene, og de som etterlyser bedre kontroll, umulig kan ha skjønt hva departementet holder på med hvis man holder på med det man sier man gjør, her. Jeg vil anbefale, hvis det er tilfellet at det er så stort misforhold mellom hva departementet faktisk gjør og hva de oppfatter, at departementet og statsråden skjerper inn informasjonsutvekslingen, slik at man vet hva som skjer.

Det er en generell trend at ting blir vakrere og vakrere jo høyere opp i hierarkiet man kommer, men jeg har sjelden opplevd en sak hvor det har vært så stort misforhold mellom hva folk som jobber med dette, som har slitt med dette i flere år, opplever, og det man får presentert når man ved gjentatte anledninger har dratt Regjeringen inn i salen for å svare på spørsmål. Det er ikke sånn at man nærmest av eget initiativ behørig har informert Stortinget. Dette har vært en sak som det ikke har vært trykk på i det hele tatt. Jeg avventer virkelig resultatet av det arbeidet man har holdt på med i to år. Jeg håper at man leser referatene etter denne debatten og tar med noen av innspillene i mitt åpningsinnlegg, for det tør være kjent for de fleste som har arbeidet med dette i to år.

Så skal jeg komme med noen innspill til slutt. I forhold til det arbeidet som har pågått en stund, og som det visstnok er høyt trykk på, må jeg be Regjeringen sørge for at f.eks. NOKUT kvalitetssikrer den utdanning som vektere får, at man vurderer å innføre en prikkbelastningsordning for dørvakter og vektere, sånn at man får luket ut dem som man ser ikke passer, og ikke minst at man umiddelbart tar de grepene via de datasystemene som statsråden viste til i sitt innlegg.

Det er et flertall i dette hus. Statsråden informerer når man blir bedt om det, men det er et generelt problem for Stortinget under dette flertallet at man nærmest må tyne informasjon ut for å få svar på det man lurer på.

Statsråd Knut Storberget [18:24:03]: Jeg mener informasjon om dette har vært kjent lenge. Jeg har referert til at det er beskrevet i vårt budsjett, men også i andre stortingssammenhenger, som i debatter og spørsmål. Man har ikke måttet «tyne» ut informasjon. Jeg synes også det er

dypt urettferdig overfor den tidligere regjering, faktisk, at man sier at politiet nærmest skulle ha nedprioritert dette arbeidet. Det har vært en vedvarende lang innsats fra norsk politi både overfor MC-relatert kriminalitet, og også når det gjelder å fokusere på sikkerhetsbransjen. Det skjedde f.eks. ikke noe linjeskifte i forhold til MC-gjenger ved regjeringsskiftet. Det arbeidet er blitt videreført, med styrke, slik at det er absolutt grunn til å si at her tar man dette fenomenet på alvor.

Så ser vi jo at det også er behov for å sette inn nye typer tiltak i forhold til dette, og der vil jeg igjen gjenta den innsatsen som man bl.a. gjør i Øvre Eiker, som jeg tror er veldig viktig, og som vi kan utvikle også andre steder. Her vil vi fortsette det organiserte arbeidet som Politidirektoratet har igangsatt, særlig mot MC-kriminalitet.

Når det gjelder de innspill som nå er kommet om en framtidig revisjon av bl.a. vaktvirksomhetsloven, skal jeg ta disse med meg. Det vil alltid være nyttig.

Når det gjelder spørsmålet om det å sjekke vandel, synes jeg det er bra at vi nå har funnet en metode som gjør sitt til at man kan sjekke vandel løpende opp mot en stor gruppe mennesker som er ansatt i denne bransjen. Den forrige regjering valgte jo ikke å gå inn for forslaget – jeg tror det var fra Fremskrittspartiet – om å ansette en rekke mennesker for å styrke manuell kontroll av dette. Vi har fremdeles den oppfatningen. Vi mener at det ikke er veien å gå, men at det i så måte er riktigere å gjøre det teknologisk, ved at vi får utstyr som bl.a. kan såkalt vaske disse listene, slik at vi får løpende kontroll med vandelen til dem som er involvert. Da må vi jo si at det er et framskritt at vi faktisk nå har fått dette opp som et pilotprosjekt, og det er klart at det også er interessant å se på hvordan vi skal bre det utover det ganske land. Jeg tror at det er ressurs sparende, og at det er et effektivt virkemiddel i denne kampen.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [18:27:01]: Jeg skal ikke bruke lang tid på innlegget mitt. Jeg synes statsråden har gitt gode og fyldige svar til interpellanten.

Jeg må innrømme at jeg hadde litt problemer med å forstå hva interpellanten egentlig ønsker å fokusere på i sin interpellasjon, men jeg tror at jeg etter å ha lest den noen ganger har oppnådd en viss forståelse. Jeg er enig med statsråden i at dette går på to områder. Det ene gjelder informasjonsbehovet til Stortinget, og det andre gjelder de økte utfordringene i forhold til alvorlig kriminalitet.

Så må jeg også få si at det er en framstilling av fakta i interpellasjonen som jeg ikke klarer å kjenne igjen, f.eks. når det gjelder dekning av informasjonsbehovet og «statsrådets fokus», men det får stå for interpellantens egen regning.

Vi står overfor store, alvorlige utfordringer når det gjelder organisert kriminalitet. Statsråden gikk som sagt bredt inn på utfordringene både i forhold til sikkerhetsbransjen og i forhold til MC-gjengene, men i Soria Moria-erklæringen, lenge før dette ble et tema i TV 2, skrev vi at vi skulle ha en gjennomgang av vaktvirksomhetsloven. Dette gjorde vi selvfølgelig fordi vi hele tiden har hatt en

sterk fokusering på sikkerhetsbransjen. Jeg forutsetter at dette lovarbeidet går som et lovarbeid skal gå, og at lovforslaget så legges fram for Stortinget på vanlig måte.

Mitt inntrykk er at politiet har tatt utfordringene vi står overfor når det gjelder ulovligheter i sikkerhetsbransjen, på alvor. Ikke minst viser både den mye omtalte rapporten og det arbeidet Oslo politidistrikt har lagt ned for å avdekke strukturene i sikkerhetsbransjen, at det er tilfellet.

Når det gjelder ulovlige MC-gjenger, er det altså bekræftet en økning i antall medlemmer, og dette ble omtalt i budsjettet. Denne økningen gir grunn til bekymring. Derfor synes jeg det er positivt at politiet har en sterk fokusering på dette, og at de har oversikt over og kunnskaper om miljøet i den grad de gir dette til kjenne.

Så sent som i mars 2007 avgav POD en rapport om bekjempelse av kriminelle gjenger. Denne rapporten er sendt ut til alle politidistriktene. Den inneholder analyse, og den inneholder forslag til tiltak. Jeg forutsetter at denne følges opp av politidistriktene som en viktig del av arbeidet mot organisert kriminalitet. Denne rapporten har til hovedformål at man skal bekjempe etablerte gjenger, hindre nyrekruttering til etablerte gjenger, og hindre nyetablering av gjenger.

Tidligere i dag har vi hatt en budsjettdebatt der vi understreket den rød-grønne satsingen mot organisert kriminalitet som en av de viktige politisatsingene våre. Jeg må også trekke fram et annet tiltak, nemlig politiråd, som også kan være egnet i forhold til å lage lokale handlingsplaner når det gjelder både dørvaktbransjen, sikkerhetsbransjen og MC-gjenger.

Helt til slutt vil jeg spørre om representanten har forstått den rollen han har som stortingsrepresentant i forhold til problemstillingen har reiser.

«Stortinget må fatte sine vedtak basert på reell informasjon om hvordan situasjonen er, men har de siste årene til dels blitt hensatt til å forholde seg til politisk retorikk og at statsrådets fokus har blitt spredd i alle retninger.

(...) hvordan vil han» – altså statsråden – «sørge for at den bevilgende myndighet gis tilstrekkelig informasjon som kan danne grunnlag for adekvate budsjetter?»

Jeg må få lov til å presisere at representantene kan stille alle slags spørsmål, alt man har på hjertet, til statsråden, både i forbindelse med budsjettbehandlinger, i muntlige spørretimer og gjennom skriftlige spørsmål.

Som statsråden var inne på, hadde vi i det første budsjettåret, 2005, med denne komiteen et eget møte med den politiske ledelsen i departementet, der hele embetsverket i departementet møtte. Da var det anledning for komiteen til å stille alle de budsjettspørsmål man måtte ha. Dette ønsket ikke opposisjonen at vi skulle fortsette med. Det var opposisjonen som på eget initiativ bad om at vi sluttet med det, fordi det ikke var nødvendig for opposisjonen å gjennomføre slike møter.

Det undrer meg at representanten sier at man ikke har fått tilstrekkelig informasjon. Også i forbindelse med dette budsjettet har partiene hatt mulighet til å stille spørsmål. Jeg registrerer at Høyre ikke har stilt spørsmål om det som blir tatt opp her.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [18:32:23]: Jeg synes at interpellasjonen som er tatt opp av representanten Dahl, er interessant. Vi kan selvfølgelig med all mulig respekt kverulere over enkeltformuleringer, eller vi kan velge å ta inn over oss hva man egentlig ønsker å oppnå.

Jeg oppfatter det slik at det overordnede prinsipp som ligger i tilnærmingen fra representanten Dahl, er: Er kommunikasjonsflyten god nok? Så kan vi godt diskutere hvem som har ansvaret for det. Er det slik at opposisjonen har ansvaret gjennom brevskrivning? Har statsråden det ved å informere Stortinget gjennom enkeltsaker og budsjetter? Eller er det slik at vi må finne på noe nytt? Jeg tror for min del at mange av svarene gir seg selv. Men det er vel også slik at det kan være lurt for statsråden å spille på lag med et bredere fundament enn posisjonen alene. Som det har vært snakk om før i dag i denne salen, sa man da den nye regjeringen tiltrådte, at man faktisk ønsket å spille på lag, også med opposisjonen der man fant det fornuftig. Nå er det selvfølgelig opp til posisjonen å definere hva som er fornuftig, så det skal jeg la være.

Hvis det er slik at man ønsker ryggdekning i bredere perspektiv enn det man har nå, er det fullt mulig. Jeg er sikker på at opposisjonen – så godt den kan, og så godt den formår – vil bidra til å komme med sine innspill, komme med sine påpekinger og sine forslag. Dernest blir det selvfølgelig opp til Regjeringen hva man ønsker å følge opp. Men jeg tror poenget her er at det etter mitt skjønn er unødvendig å kverulere over enkeltdetaljer. Man kan faktisk løfte blikket og si: Hva handler dette om?

Når det gjelder vaktsselskapene og oppfølging av dem, mener i hvert fall jeg at det ville være fornuftig om flere partier tok selvkritikk her. Da loven ble behandlet sist, sa Stortinget at man minimum skulle ha fem stillinger for å følge opp vaktsselskapene. Om man etterpå har fått disse stillingene, er kanskje litt «bob–bob». Det er muligens et uparlamentarisk begrep, men det er slik at det er litt vanskelig å finne dem igjen. Tidligere statsråd hevdet at de lå i rammen. Det har vel sågar vår nåværende statsråd hevdet at de faktisk gjør. Men da vi hadde høringer om dette, oppfattet i hvert fall jeg at vedkommende som representerte politiet, og som hadde ansvaret for dette, slet med å se at de ressursene faktisk fantes. Da blir jo spørsmålet: Stiller vi noen urimelige forventninger til dem som skal gjøre jobben for oss, til dem som er med på å legge grunnlaget for informasjonen som går via politisystemet til statsråden, fra statsråden til Regjeringen og fra Regjeringen og hit? Hvis det ikke fungerer godt nok, vil man jo kunne ende opp i en situasjon der informasjonen som kommer hit, faktisk ikke blir god nok.

Vi har hatt en diskusjon før i dag om det som skjedde på Oslo S. Informasjonsflyt er nøkkelen. Det er en nøkkel for å skape trygghet, men det er også en nøkkel for å vise at man har oversikt.

Når det gjelder MC-miljøet, virker det også som om det i stor grad er hendelsesstyrt. Når vi får enkeltepisoder – det være seg i media eller i en stor rettssak som kommer opp – som berører MC-miljøene, blir det i mye sterkere grad fokusert på. Det er kanskje noe av justissektorens lott at den blir styrt, og at den i stor grad blir påvirket av det

som skjer i media, på godt og vondt. Det er nok en realitet. Samtidig bør det jo være en utfordring å holde en jevn fokusering på dette. Desto mindre vi hører om dem, desto verre tror jeg faktisk det til en viss grad er. Jo mer de kan holde seg unna myndighetenes fokusering, jo bedre går butikken deres. Målet vårt må være å stenge den butikken en gang for alle.

Jeg har registrert at man har snakket om ulovlige MC-klubber. Jeg tror ikke vi har noen ulovlige MC-klubber i Norge. Det er muligens enkeltindivider som bedriver kriminalitet, men jeg har ikke oppfattet at vi har MC-miljøer som pr. definisjon er verken forbudte eller ulovlige. Det ulovlige er det enkeltpersoner der som eventuelt står for.

Utfordringen for oss alle må være at MC-kriminalitet og vaktsselskap som driver i gråsonen, må følges tett og nøye opp. Vi har ikke råd til å ha en vaktsselskapsbransje som er uten tillit. Til det har de altfor mange viktige oppgaver.

Denne regjeringen har sagt at mye av det som har med justissektoren å gjøre, i større grad skal være styrt av det offentlige. Da møter man etter mitt skjønn seg selv i døra, fordi man ikke legger nødvendige bevilgninger på bordet.

Vi kan godt snakke om antall utdannede politifolk, men det hjelper ikke. Samtidig tror iallfall jeg at det er lurt å avlaste politietaten ved å ansette flere sivile til enkelte oppgaver. Utfordringen der blir å finne et fornuftig balansepunkt. Men at det er bruk for vekterbransjen, er hevet over enhver tvil. Det er verken naturlig eller fornuftig å bruke politifolk til alle de oppgavene som de faktisk utfører. Jobben vår må være å sørge for at vekterbransjen er ren, i tillegg til det at vi bekjemper all ulovlig kriminalitet, inklusiv det som medlemmer av MC-klubbene i Norge står for.

Odd Einar Dørum (V) [18:37:37]: Jeg lytter til interpellasjonen og debatten og velger å fortolke den på følgende måte: Representanter for partiet Høyre er urolige over en samfunnsutvikling – punktum. Da er det ikke nødvendig for andre stortingsrepresentanter å belære noen om at man ikke er urolig overfor en samfunnsutvikling. Man er urolig overfor en samfunnsutvikling. Så får man deretter diskutere hva det er.

Jeg vil komme med en bekjennelse. Jeg er også urolig overfor en samfunnsutvikling. Jeg har personlig vært urolig for alt som har hatt med organisert kriminalitet å gjøre, i 12–13–14 år. Jeg har visst at det har vært gjort en betydelig jobb når det har blitt gjort en jobb, men jeg er fortsatt urolig. Det ble slik for meg, for å ha dette som inngang, at da vi var forberedt nok til å kunne ta det oppgjøret som fant sted i Stavanger i forbindelse med NOKAS-saken, var jeg urolig for at det kanskje kunne komme en ny klasse på banen – en ny rekruttering. Det er det som er det alvorlige bakteppet som jeg tror alle i salen bør ha felles.

Jeg er helt enig med statsråden i at det er viktig å bekjempe dette, både internasjonalt og nasjonalt. Det er tatt grep fra den sittende regjering, slik det også er gjort fra tidligere regjeringer. Det er bra.

Min bekymring i dag er hva vi gjør nasjonalt. Hvordan klarer vi nasjonalt å holde oppe trykket vi har skapt? Her

vil jeg sortere. Jeg vil ikke ta debatten om kriminalitet i MC-miljøer og gjenger, for der oppfatter jeg at politiet har hatt og har engasjement. Derimot vil jeg være opptatt av et samfunnsfenomen vi har sett i hele den vestlige verden – og i andre land langt sterkere enn i Norge – og det er at vi får en sikkerhetsbransje og en vekterbransje som vokser fram, delvis fordi det er en utrygghet i samfunnet, delvis fordi det er mye penger i samfunnet, og delvis fordi det oppstår et vakuum rundt den innsatsen politiet kan gjøre. Jeg tror det er mindre av dette i Norge enn i andre land, men desto bedre da at vi kanskje kan sette noen grenser som andre ikke makter å sette.

For min del er det slik at jeg oppfatter at det er livsviktig å sette de grensene som knytter seg til en sikkerhetsbransje som vi har fått presentert i media, og jeg synes det er veldig bra at politiet har etterretningsinformasjon om dette. En del år tilbake var noen og hver urolige med hensyn til dem som hadde deltatt i krigene på Balkan på 90-tallet, f.eks. Hva ville skje når de kom tilbake i norske miljøer? Kunne det tenkes at vi da fikk enkeltindivider tilbake som hadde et helt annet forhold til det å ta liv, f.eks., enn det vi hadde vært vant til i norske «vanlige» kriminelle miljøer, for å uttrykke meg slik. Så derfor – at man driver etterretning i forhold til dette, er svært viktig.

Når det gjelder vekterselskapene, kan det godt tenkes at det som var klokt eller ikke klokt å gjøre for noen år siden, ikke lenger trenger å være det. Jeg tror det er noen forhold som aktualiserer dette. Min kontakt med dette er det jeg møter som borger i byen Oslo. Som borger i byen Oslo ser jeg flere og flere urovekkende tegn.

Vekterbransjen er stor, og store deler av den opptrer på felt hvor politiet aldri har vært – vaktmestertjenester, resepsjonistyrket osv. Den vekterbransjen jeg snakker om nå, er den som i stigende grad begynner å opptre i det offentlige rom. Den opptrer i det offentlige rom, hvor politiet tradisjonelt har vært og skal være. Der har jeg en uro basert på hendelser jeg har fått beskrevet som borger av denne byen og som stortingsrepresentant. De gjør meg urolig, og det har jeg tenkt å forfølge, forfølge på den måten som jeg pleier å forfølge noe når jeg har satt meg noe i hodet. Jeg vil at det skal introduseres lov og orden og trygghet på dette området, og jeg kommer til å gjøre det på min måte, for dette har jeg nå bestemt meg for. For det er blitt for mye. Det er rett og slett blitt for mye.

Statsråden og undertegnede hadde en opplevelse på stedet Blå ved Akerselva for halvannen uke siden, hvor vi rett og slett fikk det ene vitnemålet etter det andre fra selgere av bladet =Oslo, en publikasjon som hedres av alle i Stortinget. Man får høre at vektere vanligvis går rundt med håndjern. Det er nytt for meg at håndjern er et permanent nødvergeredskap i forbindelse med borgerarrest. Jeg må innrømme det: Det var helt nytt for meg. Vi fikk også høre at folk blir tatt inn på lukkede rom på kjøpesentrene, spesielt hvis man tilhører en del av samfunnet hvor man kanskje ikke er vant til at noen skal ta igjen.

Dette er en form for samfunnsmessig utglidning som ikke skal få lov til å fortsette på noen som helst slags måte, og jeg opplever at dette er noe av det alvorlige bakteppet i utkanten av representanten Dahls interpellasjon. Jeg vel-

ger å ta det på den måten at statsråden har sine utfordringer i å møte dette. Dem er jeg sikker på at han tar. Som representant for Stortinget skal jeg bidra til at han får noe å gjøre på dette området.

Når det gjelder representanten Dahl, får han kanalisere sin uro i de spørsmål og de debattformer han måtte ha. Men kanskje er dette en begrunnelse for hvorfor vi gjerne vil se en sammenheng i Stortinget. Vi hadde trengt en bredere kriminalpolitisk debatt, hvor den organiserte kriminaliteten var et bakteppe. Vi har mange debatter i Stortinget, men jeg kan i farten ikke huske at vi har hatt en grundig og gjennomgående debatt om dette på en stund nå. Vi har hatt det tidligere, i en tid da vi hadde mange lovsaker. Nå har det gått en stund siden de store lovsakenes tid. Jeg ber statsråden vurdere om han kan finne en egnet anledning til dette.

Akhtar Chaudhry (SV) [18:42:41]: Representanten Dørum oppfattet representanten Dahls interpellasjon på sin måte. Jeg oppfatter den på følgende måte: Representanten Oktay Dahl er frustrert over at det ikke er en direktelinje fra regjeringkvartalet til Høyres representanter i denne salen.

Representanten Dahl kan gjerne uttrykke sin frustrasjon, men det er noe som heter valg, og etter valget er det slik at Høyre dessverre ikke har noen statsråder i regjeringkvartalene. Men det å si at Stortinget ikke får nødvendig informasjon, er totalt galt. Stortinget har fått den informasjon som trengs for å fatte de vedtakene Stortinget skal fatte. En del av informasjonen er denne proposisjonen som Stortinget i dag behandler. Den er på 184 sider. Regjeringen forteller utførlig hvilke utfordringer landet står overfor, hvordan de skal takles, og hvor store budsjetter vi trenger for å takle dem.

Så kan jeg nevne for representanten Dahl hva vi allerede har behandlet i dag. Han trenger ikke gå veldig dypt inn i det. Vi har hatt en lang og utførlig debatt om det. Vi skal i dag vedta et budsjett hvor vi øker justisfeltet med 1,9 milliarder kr på alle sektorer og 1,5 milliarder kr på Justisdepartementets budsjett. Vi har nå styrket politiet og påtalemyndigheten med 245 mill. kr i 2008, og vi har – jeg vil bare minne om den informasjonen som hele tiden har ligget her – styrket budsjettet på samme kapittel i løpet av de siste tre år med 0,5 milliarder kr.

Så jeg vil gjenta: Stortinget er fornøyd med den informasjonen som Regjeringen gir, og som Stortinget trenger for å fatte de riktige beslutningene. Jeg trenger ikke å si noe mer enn det. Vi er fornøyd med den informasjonen som vi har fått for å kunne fatte de riktige beslutningene.

Lise Christoffersen (A) [18:45:55]: Jeg tenkte jeg skulle knytte noen kommentarer til den delen av interpellasjonen som handler om MC-kriminalitet. For jeg har også litt vanskelig for å kjenne meg igjen i beskrivelsen av manglende fokus fra statsrådens side. Og at situasjonen er sånn at en «nærmest må tyne informasjon ut», skjønner jeg ikke helt. Noe av bakgrunnen for at jeg sliter litt med å henge med der, er at jeg i januar i år stilte et skriftlig spørsmål til justisministeren. Det ble besvart i begynnel-

sen av februar. Det var et fyldig svar, og bakgrunnen for spørsmålet var at Bandidos igjen var etablert i Drammensområdet. Da ble jeg, i likhet med det en del andre har gitt uttrykk for her, urolig. For vi visste godt hva det var for slags miljøer, vi som kommer fra Drammen.

Den gangen det nasjonale hovedkvarteret til Bandidos, som lå i Oslo, ble ødelagt, og vi i Drammen fikk beskjed om at Bandidos hadde flyttet sitt hovedkvarter til Drammen, ble vi urolige – og ikke bare urolige, vi ble redde. Det viste seg at den frykten dessverre ikke var ubegrunnet. Vi prøvde som kommune den gangen omtrent alt. Politiet foretok sporing for å se om det foregikk kriminell aktivitet i lokalene, men etterretningen fra politiets side klarte dessverre ikke å avdekke at det foregikk kriminell aktivitet i huset. Så det vi endte opp med den gangen, var plan- og bygningsloven og et arbeid for å omregulere hele området til næringsvirksomhet, ekspropriere eiendommen til Bandidos og legge den under Drammens Is. Vi var nesten i mål, så smalt det. Ett kvarter før midnatt 4. juni 1997 ble hovedkvarteret til Bandidos i Konnerudgata 25 i Drammen blåst til himmels av en bilbombe. En tilfeldig forbigående mistet livet. Utrolig nok gikk ikke flere liv tapt, men de materielle skadene var enorme. Heldigvis hadde kommunen like i forkant hatt en beredskapsøvelse i det utenkelige, så vi var forholdsvis godt skodd til å kunne håndtere en sånn situasjon der og da.

Men det vi følte at vi manglet, var litt kraftigere virkemidler. Undertegnede hadde den gangen i egenskap av ordfører i Drammen kontakt med daværende justisminister og daværende statsminister, og jeg er helt sikker på at presidenten husker det meget godt, for det var presidenten som var i den rollen den gangen. De kom begge til Drammen og så «lille Beirut» – det så ut som en krigssone. Det er nesten ikke mulig å forestille seg det hvis en ikke stod midt oppe i det, i brann, røyk, ruiner og ødeleggelse.

Da fikk vi raskt en provisorisk anordning. Vi fikk etter hvert en permanent lovbestemmelse som skulle hindre den typen etableringer. Men så er det selvfølgelig noen haker ved det. Dette var bestemmelser som testet ut grensene mot menneskerettigheter og mot rettsstatens prinsipper. De bestemmelsene vi kunne bruke for å nekte opphold og etablering, var hvis det var en akutt fare for voldsutøvelse. Og gjengene tilpasser seg, selvfølgelig gjør det. Så da var vi på en måte like langt.

Det vi opplever i dag, er at det i Drammensdistriktet er fire rivaliserende MC-klubber på et ganske tett område. Vi vet som sagt hva det er. Og dette gjelder ikke bare i Drammen. Politiet i Tromsø har gitt uttrykk for at pengeutpressing, trusler og narkotikahandel har økt i Tromsø på det ene året en har hatt en tilsvarende etablering der. Og da er det nettopp så viktig, som justisministeren var inne på fra talerstolen her, å dele kunnskap. Jeg tror at nøkkelen verken ensidig ligger på talerstolen her i Stortinget eller på kommunikasjonen mellom storting og regjering. Noe av det ligger der, men det viktigste ligger i det samarbeidet som skjer lokalt med de berørte kommunene og med politiet og deres etterretning. Jeg har personlig erfaring med at den er solid, og at politiet stiller opp med den kunnskapen en har bruk for. Sentrale myndigheter har en rolle i å

tilrettelegge et regelverk, men det viktigste er å forstyrre og forstyrre og forstyrre og forstyrre miljøene, hindre rekruttering, sjekke ID på alle som kommer til arrangementer osv., forfølge MC-miljøer som er på husjakt, og prøve å hindre huseiere i å selge til disse miljøene.

Jeg skulle gjerne hatt strengere virkemidler, men som sagt: Rettsstaten setter noen grenser. Jeg har tillit til at justisministeren gjør det som er nødvendig. Det har også Høyre-ordføreren i Øvre Eiker. Jobben må først og fremst skje lokalt, og informasjon er det ikke noe vanskelig å skaffe seg.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [18:51:26]: Som mange har sagt før meg, er det et viktig tema interpellanten tar opp, og det er viktig å få informasjon om de miljøene som det her er snakk om.

Representanten Chaudhry sa at informasjonen som kommer fra regjering til storting, er bra, og han er meget fornøyd med den informasjonen som kommer. Han sa endog at den var helt upåklagelig. Opposisjonen er avhengig av at informasjonsflyten også innad i storalliansen, altså i regjeringspartiene, er upåklagelig, slik at vi òg får den informasjonen som vi har bruk for, så vi kan fatte de vedtak vi mener er riktige, og foreslå det vi mener er riktig. Men nå har det seg slik at hvis informasjonen innad i Regjeringen ikke er upåklagelig, noe opposisjonen har hørt rykter om at den ikke er, blir denne representanten litt bekymret. Jeg ønsker også å høre fra representanten Chaudhry om han mener at informasjonsflyten innad i regjeringspartiene er så god som det han gir inntrykk av.

André Oktay Dahl (H) [18:52:57]: Det ble stilt et spørsmål om min forståelse av rollefordeling, og da kvakk jeg litt i stolen, for da tenkte jeg at nå kommer det noe veldig kvalifisert her. Det var altså et eller annet møte som opposisjonen visstnok skal ha vært veldig motstander av å delta på. Det har jeg konferert om med min fraksjonskollega, Aspaker, og det kan vi ikke si at vi husker, men det kan være at vi ikke har fått det helt med oss. Men jeg må virkelig si at jeg trodde det skulle komme noe mer kvalifisert da man begynte å snakke om den merkelige forståelsen av rollefordelingen. For jeg må si at ut fra det som ser ut til å være både Bjørnflatens og Chaudhrys underliggende syn, kan man jo lure på om man har lagt til grunn allerede etter to år den hønsvaldske varianten av parlamentarismen i dette hus.

Jeg velger likevel å tolke statsråden dit hen at han tar med seg de innspillene han har fått. Det synes jeg er positivt. Jeg håper også at en del av de konkrete innspillene som noen av oss har kommet med, blir tatt med i den vurderingen man har holdt på med en stund, at muligens noen av forslagene kan fremmes, og at de i hvert fall, om ikke vi får æren for det, blir vedtatt.

Til slutt må jeg også si i forhold til representanten Chaudhry at det tok jammen ikke lang tid før han inntok den samme arrogante holdningen overfor Stortinget som opposisjonspartiet SV brukte veldig mange år på å klage over da de selv satt i opposisjon. Det tok to år. Det er imponerende.

Statsråd Knut Storberget [18:54:31]: Jeg må si at det er et interessant aspekt ved denne diskusjonen som jeg tror vi alle kan ta med oss, og det er hvordan vi reiser de kriminalpolitiske debatter. For tar man MC-kriminaliteten, vet vi at det i lang tid i media har vært ro rundt den, men det betyr jo ikke at politiet ligger på latsida. Og det er jo, som representanten Christoffersen også var inne på, slik at de som baler med den slags utfordringer i sitt nærmiljø, har rapportert inn både under den forrige regjering og under den nåværende regjering at man føler at samarbeidet med politiet er bra, men man trenger flere virkemidler lokalt. Vi mener vi bidrar med det ved etablering av politiråd, men jeg har sagt at jeg er bl.a. villig til å lytte mer når det gjelder erfaringene fra Øvre Eiker og andre kommuner, fordi vi ser at det er et behov for å ta ytterligere grep.

Sjøl om det ikke preger dagsordenen og media, betyr det jo ikke at politiet har nedlagt sitt arbeid vedrørende dette – snarere tvert imot, holdt jeg på å si. Det er gjerne slik at med en gang media griper fatt i det, kommer interpellasjonene. Denne interpellasjonen er jo skrevet like etter at TV 2 laget sine saker, slik at det er et veldig godt eksempel på at vi noen ganger, hver og en av oss, har behov for å prøve å løfte blikket og se: Fanger vi opp de kriminalpolitiske strømninger som virkelig gjør seg gjeldende, eller er vi bare der hvor media er? Kampen mot vold i nære relasjoner mener jeg bl.a. er et veldig godt eksempel på et område der vi har veldig lite trykk ute. Det er først nå i de senere ukene at det har blitt reist som et virkelig tema. Men det er jo ikke noen refleksjon i forhold til at det temaet ikke er viktig å ta opp, snarere tvert imot.

Jeg må jo si at jeg tror representanten Dørum er inne på et kjernepunkt. Vi burde kanskje ta en runde på hvordan vi reiser denne type debatter her i huset, og se på muligheten for en generell drøftelse av hvordan kriminalitetsutfordringene faktisk er å forstå. Da vil vi kunne få en anledning ikke bare for departementet og Regjeringa til å framlegge hvordan vi oppfatter kriminalitetssituasjonen, men vi vil også få en diskusjon om: Hva gjør vi? Så jeg syns nok at denne debatten faktisk har avstedkommet noe som vi alle kan tenke litt over i forhold til hvordan man nettopp kan reise mer generelle debatter, for å få fram en mer kunnskapsstyrt kriminalpolitikk istedenfor bare en hendelsesstyrt.

Presidenten: Debatten i sak nr. 12 er avsluttet.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget er da klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har Lodve Solholm satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«På statsbudsjettet for 2008 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
1		H.M. Kongen og H.M. Dronningen		
		Apanasje	8 256 000	
50		Det Kgl. Hoff	122 299 000	
51		Særskilte prosjekter ved Det Kongelige Hoff	17 875 000	
2		H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen		
	1	Apanasje	6 166 000	
	50	H.K.H. Kronprinsens og H.K.H. Kronprinsessens stab mv.	14 121 000	
41		Stortinget		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	655 600 000	
	32	Kjøp av leiligheter, <i>kan overføres</i>	75 000 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	59 500 000	
	70	Tilskudd til partigruppene	124 500 000	
	72	Tilskudd til Det Norske Nobelinstituttets bibliotek	1 000 000	
43		Stortingets ombudsmann for forvaltningen		
	1	Driftsutgifter	37 900 000	
44		Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste		
	1	Driftsutgifter	7 800 000	
51		Riksrevisjonen		
	1	Driftsutgifter	361 800 000	
		Totale utgifter		1 491 817 000
I n n t e k t e r				
3041		Stortinget		
	1	Salgsinntekter	5 700 000	
	3	Leieinntekter	2 600 000	
3051		Riksrevisjonen		
	1	Refusjon innland	1 300 000	
	2	Refusjon utland	2 000 000	
		Totale inntekter		11 600 000»

Det voterer alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

**Rammeområde 14
(Konstitusjonelle institusjoner)**

I

På statsbudsjettet for 2008 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
1		H.M. Kongen og H.M. Dronningen		
	1	Apanasje	8 256 000	
50		Det Kgl. Hoff	122 299 000	
51		Særskilte prosjekter ved Det Kongelige Hoff	15 375 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
2		H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen		
	1	Apanasje	6 166 000	
	50	H.K.H. Kronprinsens og H.K.H. Kronprinsessens stab mv.	14 121 000	
41		Stortinget		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	655 600 000	
	32	Kjøp av leiligheter, <i>kan overføres</i>	75 000 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	59 500 000	
	70	Tilskudd til partigruppene	127 000 000	
	72	Tilskudd til Det Norske Nobelinstituttets bibliotek	1 000 000	
43		Stortingets ombudsmann for forvaltningen		
	1	Driftsutgifter	37 900 000	
44		Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste		
	1	Driftsutgifter	7 800 000	
51		Riksrevisjonen		
	1	Driftsutgifter	361 800 000	
		Totale utgifter		1 491 817 000
I n n t e k t e r				
304		Stortinget		
	1	Salgsinntekter	5 700 000	
	3	Leieinntekter	2 600 000	
305		Riksrevisjonen		
	1	Refusjon innland	1 300 000	
	2	Refusjon utland	2 000 000	
		Totale inntekter		11 600 000

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble innstillingen bifalt med 66 mot 33 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 19.03.35)

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 3:1 (2007-2008) – Riksrevisjonens oppfølging av forvaltningsrevisjoner behandlet av Stortinget – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 3:14 (2006-2007) – Riksrevisjonens undersøkelse av måloppnåelse og effektivitet ved fylkesmannsembetene – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 3:7 (2006-2007) – Riksrevisjonens undersøkelse av tilbudet til barn og unge med psykiske problemer – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 3:12 (2006-2007) – Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningen av kontantstøtteordningen – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 3:11 (2006-2007) – Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering i Norge – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 3:13 (2006-2007) – Riksrevisjonens undersøkelse av Norfunds drift og forvaltning – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 3:8 (2006-2007) – Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningen av Svalbard – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Under debatten er det satt fram ti forslag. Det er
– forslagene nr. 1–6, fra Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre

- forslag nr. 7, fra Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 8 og 9, fra Elisabeth Aspaker på vegne av Høyre
- forslag nr. 10, fra Odd Einar Dørum på vegne av Venstre

Under debatten er forslagene nr. 9 og 10 omgjort til oversendelsesforslag, og ordlyden endres i tråd med dette. Forslag nr. 9, fra Høyre, lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett med en fornyet vurdering av voldsoffererstatningsloven § 11 og forslag som hensyntar situasjoner hvor det er flere ofre/etterlatte og i den forbindelse også gjøre en vurdering av om slik erstatning skal være en individuell rettighet.»

Forslag nr. 10, fra Venstre, lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å oppheve bruken av fremskutt løslatelse og den ekstraordinære dubleringen i forbindelse med avviklingen av soningskøen, og senest når køen er borte.»

Presidenten foreslår at disse forslagene oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det votes over forslag nr. 8, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake i Revidert nasjonalbudsjett 2008 med forslag om opprettelse av et sjette Barnehus i det sentrale Oslo-området.»

Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de ønsker å støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 54 mot 47 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.06.19)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 7, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å komme tilbake i Revidert nasjonalbudsjett 2008 med et forslag om at voldsoffererstatningens begrensning til 20 G gjelder pr. person.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 69 mot 30 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.06.35)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–6, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med forslag til godtgjøring av meddommere i Revidert nasjonalbudsjett.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å igangsette en politistudie etter modell av Forsvarsstudien. Det bør nedsettes et bredt sammensatt utvalg som får som man-

dat å foreta en grundig analyse av sentrale utviklings-
trekk nasjonalt og internasjonalt som påvirker det
norske politiets oppgaver og fremtidig mannskaps- og
ressursbehov.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede fordeler og
ulemper ved militær eller sivil drift av redningsheli-
kopterbasene, spesielt med sikte på de økonomiske si-
der og avklarte styringsforhold. Utredningen bes pre-
senterert i løpet av våren 2008.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere om erfaringer
fra SAFT-prosjektet bør benyttes til å opprette et per-
manent og uavhengig kompetansesenter for barns og
unges mediebruk.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at det utarbei-
des en konkret plan for gjennomføring og finansiering
av tilrettelegging av domstoler for hørselshemmede.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget forutsetter at fengselskapasitet blir et
sentralt tema i kriminalomsorgsmeldingen, og ber Re-
gjeringen komme tilbake i Revidert nasjonalbudsjett
for 2008 med en plan om nytt fengsel på Haugalandet,
samt en vurdering om eksisterende bygg kan omgjøres
og tilpasses forvaringsplasser.»

Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de ønsker
å stemme for forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 54
mot 46 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.06.56)

Komiteen hadde innstilt:

Rammeområde 5 (Justis)

I

På statsbudsjettet for 2008 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
61		Høyesterett		
	1	Driftsutgifter	61 509 000	
400		Justisdepartementet		
	1	Driftsutgifter	240 274 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	10 872 000	
410		Tingrettene og lagmannsrettene		
	1	Driftsutgifter	1 328 733 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	45 250 000	
411		Domstoladministrasjonen		
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 410 post 1	61 878 000	
412		Tinglysingsprosjektet		
	1	Driftsutgifter	170 489 000	
413		Jordskifterettene		
	1	Driftsutgifter	156 192 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres	7 239 000	
414		Forlikråd og andre domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	96 215 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	49 249 000	
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning		
	1	Driftsutgifter	2 242 472 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan nyttes under kap. 430 post 1	54 785 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	160 980 000	
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres</i>	27 200 000	
	70	Tilskudd	17 137 000	
432		Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS)		
	1	Driftsutgifter	191 831 000	
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441 post 1</i>	7 422 102 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	68 929 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	7 302 000	
	23	Sideutgifter i forbindelse med sivile gjøremål	54 634 000	
	70	Tilskudd	10 278 000	
	71	Tilskudd Norsk rettsmuseum	2 422 000	
	73	Tilskudd til EUs yttergrensefond	47 000 000	
441		Oslo politidistrikt		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	1 479 731 000	
442		Politihøgskolen		
	1	Driftsutgifter	288 027 000	
445		Den høyere påtalemyndighet		
	1	Driftsutgifter	113 202 000	
446		Den militære påtalemyndighet		
	1	Driftsutgifter	5 120 000	
448		Grensekommissæren		
	1	Driftsutgifter	4 977 000	
450		Sivile vernepliktige		
	1	Driftsutgifter	95 746 000	
452		Sentral krisehåndtering		
	1	Driftsutgifter	10 056 000	
455		Redningstjenesten		
	1	Driftsutgifter	459 520 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	7 517 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	131 455 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	12 211 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	81 469 000	
460		Spesialenheten for politisaker		
	1	Driftsutgifter	28 401 000	
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	670 100 000	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	3 737 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
468		Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker		
	1	Driftsutgifter	12 725 000	
470		Fri rettshjelp		
	1	Driftsutgifter	6 380 000	
	70	Fri sakførsel	412 073 000	
	71	Fritt rettsråd	159 949 000	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	29 006 000	
471		Statens erstatningsansvar		
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	124 237 000	
	72	Erstatning for uberettiget straffeforfølgning, <i>overslagsbevilgning</i>	17 018 000	
472		Voldsoffererstatning og rådgiving for kriminalitetsofre		
	1	Driftsutgifter	18 072 000	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	150 083 000	
473		Justissekretariatene		
	1	Driftsutgifter	25 252 000	
474		Konfliktråd		
	1	Driftsutgifter	42 032 000	
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter	46 556 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 587 000	
		Totale utgifter		16 977 211 000
I n n t e k t e r				
3400		Justisdepartementet		
	1	Diverse inntekter	78 000	
3410		Rettsgebyr		
	1	Rettsgebyr	128 903 000	
3412		Tinglysingsprosjektet		
	1	Gebyrinntekter, borettsregister	57 650 000	
	2	Gebyrinntekter, fast eiendom	1 057 185 000	
3413		Jordskifterettene		
	1	Saks- og gebyrinntekter	12 398 000	
	2	Sideutgifter	7 310 000	
3430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	48 359 000	
	3	Andre inntekter	17 238 000	
	4	Tilskudd	1 508 000	
3432		Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS)		
	3	Andre inntekter	1 470 000	
3440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten		
	1	Gebyrer	257 440 000	
	2	Refusjoner mv.	215 009 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	4	Gebyrer – vaktelskap	1 207 000	
	6	Gebyrer – utlendingssaker	112 830 000	
	7	Gebyrer – sivile gjøremål	540 021 000	
3441		Oslo politidistrikt		
	2	Refusjoner	22 543 000	
	3	Salgsinntekter	190 000	
	5	Personalbarnehage	2 640 000	
3442		Politihøgskolen		
	2	Diverse inntekter	5 481 000	
	3	Inntekter fra Justissektorens kurs- og øvingssteder	15 308 000	
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter		
	1	Inntekter av arbeid	43 659 000	
	2	Andre inntekter	464 000	
3455		Redningstjenesten		
	1	Refusjoner	18 945 000	
3470		Fri rettshjelp		
	1	Tilkjente saksomkostninger m.m.	3 000 000	
3473		Justissekretariatene		
	1	Diverse inntekter	200 000	
3474		Konfliktråd		
	2	Refusjoner	1 043 000	
		Totale inntekter		2 572 079 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2008 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 400 post 1	kap. 3400 post 1
kap. 410 post 1	kap. 3410 post 3
kap. 411 post 1	kap. 3411 post 3
kap. 412 post 1	kap. 3412 post 1
kap. 413 post 1	kap. 3413 post 1
kap. 413 post 21	kap. 3413 post 2
kap. 430 post 1	kap. 3430 postene 3 og 4
kap. 430 post 21	kap. 3430 post 2
kap. 432 post 1	kap. 3432 post 3
kap. 440 post 1	kap. 3440 postene 2, 3 og 6
kap. 441 post 1	kap. 3441 postene 2, 3 og 5
kap. 442 post 1	kap. 3442 postene 2 og 3
kap. 455 post 1	kap. 3455 post 1
kap. 474 post 1	kap. 3474 post 2

III Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2008 kan bestille varer utover den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	
	1	Driftsutgifter	40 mill. kroner

IV

Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2008 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras forpliktelser utover gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 10 mill. kroner, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 33 mill. kroner.

V

Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2008 kan:

1. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, inntekter ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

VI

Førtidsdimittering i siviltjenesten

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2008 kan bestemme førtidsdimittering av mannskaper slik det fremgår i omtalen under kap. 450 Sivile vernepliktige i St.prp. nr. 1 (2007-2008).

VII

Stortinget samtykker i at Kongen oppnevner et nytt midlertidig utvalg på tre medlemmer til å behandle søknader om billighetserstatning av statskassen (Billighetserstatningsutvalg III).

Presidenten: Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 54 mot 47 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.07.25)

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Morten Ørsal Johansen på vegne av Fremskrittspartiet
  - forslag nr. 3, fra Elisabeth Aspaker på vegne av Høyre
- Det votes først over forslag nr. 3, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å vurdere innføring av en ordning med minimumsstraff ved illeggelse av straffereaksjon ved alvorlige handlinger for tredje gang eller mer i forbindelse med fremleggelsen av ny spesiell del til straffeloven.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 87 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.07.57)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om et system som innebærer at ved første gangs pådømmelse av en kriminell handling skal straffen utmåles skjønnsmessig innenfor hele strafferammen ut fra handlingens grovhet, skyldgrad, art, samt følge for offeret. Når en straffedømt på ny har begått en forsettlig straffbar handling av samme art eller hvor strafferammen er fengsel i mer enn 6 år, som han tidligere er dømt for her i riket eller i utlandet, kan straffen ikke settes lavere enn halvparten av straffebudets ordinære strafferamme hvis ikke straffebudet selv bestemmer noe annet. Er personen domfelt for forsettlige handlinger av samme art eller hvor strafferammen er fengsel i mer enn 6 år, mer enn én gang tidligere, kan fengselsstraffen forhøyes med inntil det dobbelte og skal ikke fastsettes lavere enn straffebudets ordinære, maksimale straff. Fengselsstraffen kan ikke forhøyes utover 21 år.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 80 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.08.17)

Presidenten: Det vil så bli votert alternativt mellom komiteens innstilling og forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, som lyder:

«Dokument nr. 8:105 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker og André Oktay Dahl om innføring av

minimumsstraff ved tredje gangs domfellelse eller mer ved alvorlige straffbare handlinger – vedlegges protokollen.»

Kristelig Folkeparti har varslet at de ønsker å støtte forslaget fra Fremskrittspartiet, og presidenten antar at det samme gjelder Høyre? – Det nikkes.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:105 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker og André Oktay Dahl om innføring av minimumsstraff ved tredje gangs domfellelse eller mer ved alvorlige straffbare handlinger – bifalles ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 58 mot 43 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.09.01)

Presidenten: I sakene nr. 11 og 12 foreligger det ikke noe voteringstema.

S a k n r . 1 3

Referat

1. (90) Kulturell skulesekk for framtida (St.meld. nr. 8 (2007-2008))

Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for kirke-, utdannings- og forskningskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

2. (91) Ny saldering av statsbudsjettet 2007 (St.prp. nr. 28 (2007-2008))

Enst.: Sendes finanskomiteen.

3. (92) Statusrapport for Kvalitetsreformen i høgre utdanning (St.meld. nr. 7 (2007-2008))

Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.

4. (93) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Jon Jæger Gåsvatn, Anders Anundsen, Arne Sortevik og Bård Hoksrud om innføring av setebeltepåbud i buss, og sikker og forsvarlig skolebusstransport (Dokument nr. 8:28 (2007-2008))

Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

5. (94) Justiskomiteen melder å ha valgt Akhtar Chaudhry til andre nestleder

6. (95) Kontroll- og konstitusjonskomiteen melder å ha valgt Øystein Djupedal til første nestleder

Enst.: Nr. 5 og 6 vedlegges protokollen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Ønsker noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 19.10.
